

Budapest,
2007. március 29.,
csütörtök

37. szám

Ára: 2100,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
2007: XV. tv.	
56/2007. (III. 29.) Korm. r.	2377
19/2007. (III. 29.) FVM r.	2381
1/2007. (III. 29.) KüM r.	2432
20/2007. (III. 29.) AB h.	2440
21/2007. (III. 29.) AB h.	2444
64/2007. (III. 29.) KE h.	2447
65/2007. (III. 29.) KE h.	2447
11/2007. (III. 29.) KüM h.	2448
A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény módosításáról	2377
A közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 25/2007. (II. 28.) Korm. rendelet módosításáról	2381
A Magyar Élelmiszerkönyv közösségi előírások átvételét megvalósító kötelező előírásairól szóló 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet módosításáról	2381
A Külügyminisztérium fejezetnél az egyes fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának, ellenőrzésének szabályairól	2432
Az Alkotmánybíróság határozata	2440
Az Alkotmánybíróság határozata	2444
A Magyar Nemzeti Bank alelnökének kinevezéséről	2447
Kitüntetés adományozásáról	2447
A Magyar Köztársaság Kormánya és a Kubai Köztársaság Kormánya közötti gazdasági együttműködés kialakításáról szóló, Havannában, 2006. május 12-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről és kötelező hatályának elismeréséről szóló 128/2006. (VI. 1.) Korm. rendelet 2–3. §-a hatálybalépéséről	2448
A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága jogegységi határozata (2/2007. KPJE szám)	2449
Az Országos Választási Bizottság 99/2007. (III. 26.) OVB határozata	2451
Az Országos Választási Bizottság 100/2007. (III. 26.) OVB határozata	2451
Az Országos Választási Bizottság 101/2007. (III. 26.) OVB határozata	2452
Az Országos Választási Bizottság 102/2007. (III. 26.) OVB határozata	2453
Az Országos Választási Bizottság 103/2007. (III. 26.) OVB határozata	2453
A Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának pályázati felhívása „Vízügyi és öntözési projekt megvalósítása Etiópiában” tárgyában	2454

II. rész JOGSZABÁLYOK

Törvények

**2007. évi XV.
törvény**

**a Magyar Nemzeti Bankról szóló
2001. évi LVIII. törvény módosításáról***

1. § A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB törvény) 10. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

* A törvényt az Országgyűlés a 2007. március 12-i ülésnapján fogadta el.

„(1) Az MNB elnöke rendeletben szabályozza a tartalék kiszámítására, képzésének és elhelyezésének módjára, valamint a teljesítés elmaradása esetén alkalmazandó intézkedésekre vonatkozó előírásokat.”

2. § Az MNB törvény 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„14. § Amennyiben olyan körülmény áll fenn, amely miatt a hitelintézet működése a pénzügyi rendszer stabilitását veszélyezteti, az MNB a hitelintézetnek a monetáris finanszírozás tilalmának betartásával rendkívüli hitelt nyújthat. E hitel rendelkezésre bocsátását az MNB a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) intézkedésétől, valamint a Felügyelet által kezdeményezett intézkedésnek a hitelintézet részéről történő teljesítésétől is függővé teheti.”

3. § (1) Az MNB törvény 16. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az MNB az államnak, helyi önkormányzatnak vagy az államháztartás körébe tartozó más intézménynek, az Európai Unió intézményeinek és szerveinek, a tagállamok központi kormányzatainak, a tagállami regionális, helyi vagy más közigazgatási szerveknek, egyéb közjogi testületeknek, vagy a felsoroltak befolyásoló irányítása alatt működő gazdálkodó szervezet részére – a Szerződés 104. cikkében és a 104b. cikke (1) bekezdésében említett tilalmak alkalmazásához szükséges fogalmak meghatározásáról szóló 1993. december 13-i, 3603/93/EK tanácsi rendeletben foglaltak figyelembevételével – nem nyújthat folyószámla hitelt, nem biztosíthat részükre semmi egyéb hitellehetőséget, ezen intézmények értékpapírjait közvetlenül a kibocsátótól nem vásárolhatja meg.”

(2) Az MNB törvény 16. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az (1) bekezdés nem alkalmazható az állam, helyi önkormányzat vagy az államháztartás körébe tartozó más intézmény, az Európai Unió intézménye és szerve, a tagállamok központi kormányzata, a tagállam regionális, helyi vagy más közigazgatási szerve közvetlen vagy közvetett tulajdonában levő hitelintézet esetében. Ezen körbe tartozó hitelintézeteknek a jegybanki pénzkínálat vonatkozásában a magántulajdonban levő hitelintézetekkel azonos elbánásban kell részesülniük.”

4. § Az MNB törvény 20. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az MNB az állammal, illetőleg az állam megbízottjaként piaci feltételek mellett határidős és fedezeti ügyleteket köthet.”

5. § Az MNB törvény 21. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az MNB vezeti a központi értéktári tevékenységet folytató szervezet pénzforgalmi számláját.”

6. § Az MNB törvény 26. §-át megelőző cím helyébe a következő cím lép:

„*Pénzforgalommal kapcsolatos feladatok*”

7. § Az MNB törvény 31. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„31. § (1) A bankjegyek és érmék kibocsátását, címletét és külső kiállítását, valamint bevonását az MNB elnöke rendeletben hirdeti ki. Az MNB elnökének rendeletében megjelölt határral a bevont bankjegyek és érmék elvesztik törvényes fizetőeszköz jellegüket.

(2) Az MNB által kibocsátott bankjegyeket és érméket azok bevonásáig magyar törvényes pénznemben teljesítendő fizetésnél mindenki köteles névértéken elfogadni.

(3) Az MNB a forgalomból általa bevont, törvényes fizetőeszköznek már nem minősülő bankjegyeket a bevonás határrapjától számított 20 évig, az érméket a bevonás határrapjától számított 5 évig névértéken magyar törvényes fizetőeszközzé váltja.

(4) Az MNB által kibocsátott érmékből a készpénzfizetési forgalomban – címletenként – legfeljebb ötven darabot kell elfogadni. Ez a korlátozás nem vonatkozik a hitelintézetek, az állami adóhatóság és a posta pénztáaira, amelyek az érméket korlátlan mennyiségben kötelesek fizetésül elfogadni.

(5) A hamis, meghamisított, lyukasztással vagy más módon megcsontított érméket nem szabad, a nehezen felismerhető érméket nem kell fizetésül elfogadni. A rendeltetésszerű használat következtében nehezen felismerhető érméket a hitelintézetek vagy az állami adóhatóság és a posta pénztárai fizetésül vagy átváltásra elfogadják és azokat az MNB-nél beváltják. A csonka vagy nem rendeltetésszerű használat következtében nehezen felismerhető érmékért az MNB ellenértéket nem térít.

(6) A hamis vagy meghamisított bankjegyeket nem szabad, a hiányos (csonka) és a sérült bankjegyeket nem kell fizetésül elfogadni. A hiányos (csonka) bankjegyet az MNB ellenértéket akkor térít, ha a bankjegynek felénél nagyobb részét benyújtják. A hitelintézetek és a posta pénztárai a hiányos (csonka) és a sérült bankjegyet az MNB-nél történő becserélésre átveszik. A hiányos (csonka) és a sérült bankjegyek becserélését – a (8) bekezdésben foglaltak kivételével – az MNB költségmentesen végzi. A hiányos (csonka) vagy a sérült bankjeggyel kapcsolatban bűncselekmény gyanúja esetén, a bűnüldöző szervek vizsgálatának lezárultáig az MNB visszatarthatja a bankjegy vagy érme ellenértékének térítését.

(7) Megsemmisült bankjegy vagy érme ellenértékét az MNB nem téríti meg. Bankjegy vagy érme tekintetében megsemmisítési eljárás nem indítható.

(8) Az MNB a pénzlopás megelőzésére használt biztonsági eszközök működésbe hozatala miatt sérült bankjegyek cseréjét díj felszámításával végzi, kivéve, ha a becserélő – hatóság által kiállított dokumentummal – igazolja, hogy a sérülés rablás vagy lopás kísérlete, vagy ténylegesen elkövetett rablás vagy lopás miatt következett be.

(9) E § alkalmazásában

a) *sérült bankjegy*: a fizikai (mechanikai) vagy vegyi hatásra megváltozott állapotú, illetve bármely más módon sérült bankjegy,

b) *hiányos (csonka) bankjegy*: a nem teljes felületű bankjegy.”

8. § (1) Az MNB törvény 31/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az MNB ellátja a magyar és a külföldi törvényes fizetőeszközök hamisítás elleni védelmével kapcsolatban a hatáskörébe tartozó technikai és egyéb feladatokat, így különösen a készpénzszakértői, oktatási, adatszolgáltatási és tájékoztatási feladatokat. Az MNB készpénzszakértői fel-

adatai ellátása során, a szakértői vizsgálat alapján hamisnak vagy meghamisítottak minősített fizetőeszközökkel összefüggésben indított büntetőeljárásban történő felhasználás céljából – az adott büntetőeljárás jogerős lezárásáig – jogosult a feltehetően hamis vagy meghamisított fizetőeszközök természetes személy befizetőjének (birtokosának) személyes adatait (családi és utónév, lakcím, azonosító okmány megnevezése és száma) kezelni, és ennek keretében az említett adatokat a pénzhamisítási ügyekben a büntetőeljárást lefolytató, illetve bűnüldözési feladatokat ellátó szervek részére továbbítani.”

(2) Az MNB törvény 31/A. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A hitelintézetek, a kincstár, a pénzváltók és a pénzfeldolgozók, valamint a postai pénzforgalmi közvetítő és postai pénzügyi tevékenységet, valamint készpénz-átutalási szolgáltatást végző szervezetek kötelesek az általuk forgalmazott, illetve feldolgozott magyar és külföldi fizetőeszközök valóságát megvizsgálni és a fellelt feltehetően hamis vagy meghamisított fizetőeszközöket az MNB-nek haladéktalanul megküldeni, illetőleg átadni, valamint a fellelés körülményeiről az MNB által előírt módon és tartalommal, ideértve az (1) bekezdésben meghatározott személyes adatokat is, adatszolgáltatást teljesíteni.”

9. § Az MNB törvény 33. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„33. § Az MNB, a hitelintézetek és a posta érmét – címletenként legfeljebb 100 darabot – más címletű érmére, illetőleg bankjegyre, bankjegyet pedig más címletű – címletenként legfeljebb 100 darab – bankjegyre, illetőleg érmére díj-, jutalék- és költségmentesen vált át.”

10. § Az MNB törvény 34. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„34. § (1) Forgalomban lévő törvényes fizetőeszközzel utánzatot készíteni vagy készíttetni bármely célra csak az MNB elnökének rendeletében meghatározottak szerint lehet. Az utánzatok előállítása, nyilvántartása, őrzése és megsemmisítése tekintetében az MNB elnökének rendeletében meghatározottak szerint kell eljárni.

(2) Az euro-utánzatokra – ideértve az euro-érmékhez hasonló érmeket és zsetonokat is – vonatkozó előírásokat a szankciókra vonatkozó szabályok kivételével az euro-érmékhez hasonló érmekről és zsetonokról szóló, 2004. december 6-i 2182/2004/EK tanácsi rendelet előírásainak figyelembevételével az MNB elnökének rendelete határozza meg.”

11. § (1) Az MNB törvény 49. §-ának (10) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(10) A monetáris tanács tagjait a köztársasági elnök kizárólag abban az esetben mentheti fel, ha a monetáris tanács tagja nem felel meg a feladatai ellátásához szük-

séges feltételeknek, illetve súlyos kötelezettségszegést követ el.”

(2) Az MNB törvény 49. §-ának (17) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(17) A monetáris tanács évente az első ülésen a jelenlevők egyszerű szótöbbségével megválasztja a monetáris tanács elnökhelyettesét. Az elnökhelyettes megbízatásának megszűnése esetén a monetáris tanács a soron következő ülésén új elnökhelyettest választ.”

12. § Az MNB törvény 53. §-ának (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(8) Az MNB elnökét és alelnökeit megbízatásuk 49. § (8) bekezdésének a) pontja szerinti megszűnésekor hathatvi keresetükkel azonos összegű végkielégítés illeti meg.”

13. § (1) Az MNB törvény 58/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az MNB elnöke, alelnökei és a monetáris tanács 49. § (4) bekezdésének c) pontjában meghatározott tagjai, valamint a felügyelő bizottság tagjai az országgyűlési képviselőkkel azonos módon, azonos tartalommal és gyakorisággal tesznek vagyonnyilatkozatot. Az évenkénti vagyonnyilatkozatot a kötelezettség esedékessé válásának évében az azt megelőző év december 31-ei állapotára vonatkozóan, a kinevezéskor, illetve a felmentéskor esedékes vagyonnyilatkozatot a kinevezés, illetve a felmentés napjának állapotára vonatkozóan kell megtenni. A nyilatkozattételre kötelezett saját vagyonnyilatkozatához csatolni köteles a vele közös háztartásban élő házas- vagy élettársának, valamint gyermekeinek (hozzátartozó) az országgyűlési képviselők vagyonnyilatkozatával azonos tartalmú vagyonnyilatkozatát. A vagyonnyilatkozat – kivéve a hozzátartozó vagyonnyilatkozatát – nyilvános, annak oldalhú másolatát az Országgyűlés elnöke az Országgyűlés honlapján közzéteszi.”

(2) Az MNB törvény 58/A. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A vagyonnyilatkozatot az Országgyűlés Mentelmi, összeférhetetlenségi és mandátumvizsgáló bizottsága tartja nyilván. Az MNB elnöke, alelnökei és a monetáris tanács 49. § (4) bekezdésének c) pontjában meghatározott tagjai, valamint a felügyelő bizottság tagjai vagyonnyilatkozatára, illetve az azzal kapcsolatos eljárásra az e §-ban meghatározott eltérésekkel az országgyűlési képviselők vagyonnyilatkozatára, illetve vagyonnyilatkozatával kapcsolatos eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A vagyonnyilatkozattal kapcsolatos eljárást bárki kezdeményezheti az Országgyűlés elnökénél.”

14. § Az MNB törvény 60. §-a (1) bekezdésének felvezető szövege helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„60. § (1) A Magyar Nemzeti Bank elnöke a jogalkotásról szóló törvény megfelelő alkalmazásával rendeletben szabályozza”

15. § (1) Az MNB törvény 60. §-a (1) bekezdésének c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A Magyar Nemzeti Bank elnöke a jogalkotásról szóló törvényben meghatározottak szerint rendeletben szabályozza]

„c) a kötelező jegybanki tartalék kiszámítását, képzésének és elhelyezésének módját, valamint a teljesítés elmaradása esetén alkalmazandó intézkedéseket,”

(2) Az MNB törvény 60. §-a (1) bekezdésének g) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A Magyar Nemzeti Bank elnöke a jogalkotásról szóló törvényben meghatározottak szerint rendeletben szabályozza]

„g) az euro-utánzatokra – ideértve az euro-érmékhez hasonló érmekeket és zsetonokat is – vonatkozó előírásokat a szankciókra vonatkozó szabályok kivételével, az euro-érmékhez hasonló érmekről és zsetonokról szóló, 2004. december 6-i 2182/2004/EK tanácsi rendelet előírásainak figyelembevételével,”

(3) Az MNB törvény 60. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az MNB elnökének rendelete esetében az igazságügyért felelős miniszter véleményét nem kell kikérni.”

16. § Az MNB törvény 61. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„61. § (1) Az MNB jogosult azon szervek részére, amelyeknek pénzforgalmi számlát vezet, illetőleg vezethet, forintban a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenység körébe tartozó bármely műveletet végezni.

(2) Az MNB jogosult az (1) bekezdés alá nem tartozó szervek és természetes személyek részére jogszabály, illetve nemzetközi szerződés alapján a pénzügyi szolgáltatási tevékenység körébe tartozó bankletét elfogadása (bankletéti ügylet) műveletet végezni.

(3) Az MNB forintban vezetheti az MNB alkalmazottainak bankszámláját, tőlük betétet fogadhat el, illetőleg hitelt nyújthat nekik, továbbá részükre egyéb pénzügyi szolgáltatásokat, kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokat, valamint az állam által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok tekintetében befektetési szolgáltatásokat végezhet.

(4) Az MNB vezetheti a postának az országos készpénzforgalom lebonyolításával kapcsolatos bankszámláját.

(5) Az MNB jogosult külföldi pénznemben és nemesfémekkel, továbbá külföldiekkel forintban a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenység körébe tartozó bármely műveletet végezni.”

Átmeneti és záró rendelkezések

17. § E törvény 10. §-a az euro-érmékhez hasonló érmekről és zsetonokról szóló, 2004. december 6-i

2182/2004/EK tanácsi rendelet, illetve e rendelet hatályának a nem részt vevő tagállamokra való kiterjesztéséről szóló, 2004. december 6-i 2183/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtását szolgálja.

18. § (1) Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) Az e törvény hatálybalépése napján megbízással rendelkező monetáris tanácsi tag esetében megbízatása lejártáig az MNB törvény 49. §-a (10) és (14) bekezdésének e törvény hatálybalépését megelőző napon hatályban levő rendelkezései, valamint az e törvény hatálybalépése napján megbízással rendelkező MNB elnök és alelnök esetében megbízatása lejártáig az MNB törvény 53. §-a (8) bekezdésének e törvény hatálybalépését megelőző napon hatályban levő rendelkezései alkalmazandók.

(3) A monetáris tanács és a felügyelő bizottság e törvény hatálybalépésekor megbízással rendelkező tagjai e törvény hatálybalépését követő 30 napon belül a 13. §-ban előírt vagyonbevallást a 2006. december 31-ei vagyoni állapotra vonatkozóan teszik meg.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg

a) az MNB törvény 28. § (2) bekezdésében, 42. §-ában az „országos hatáskörű” szövegrész helyébe a „központi államigazgatási” szöveg,

b) az MNB törvény 15. § (1) bekezdésében az „a pénzügyminiszter” szövegrész helyébe az „az államháztartásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter)” szöveg, 18. §-ában, 37. §-ában, 39. § (2) bekezdésében, 46. § (4) bekezdésében, 52/A. § (4) bekezdésének c) és d) pontjában, 52/C. §-ában a „pénzügyminiszter” szövegrész helyébe a „miniszter” szöveg, 28. § (1) bekezdésében a „Pénzügyminisztérium” szövegrész helyébe a „miniszter” szöveg, 41. § (3) bekezdésében a „pénzügyminisztert” szövegrész helyébe a „minisztert” szöveg, 52/D. §-ában a „pénzügyminiszternek” szövegrész helyébe a „miniszternek” szöveg lép.

(5) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 51/A. §-a és az azt megelőző cím.

(6) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az MNB törvény 27. §-ának (2) bekezdése, 49. §-ának (14) bekezdése, 58/A. §-ának (2) bekezdése, 60. §-a (1) bekezdésének h) pontja, továbbá (3)–(4) bekezdése, valamint a kötelezően alkalmazandó egyes kamatlábak mértékéről szóló 2/1991. (PK. 23.) MNB rendelkezés, valamint az azt módosító 10/1992. (PK. 24.) MNB rendelkezés és 8/1994. (PK. 12.) MNB rendelkezés.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Dr. Szili Katalin s. k.,
az Országgyűlés elnöke

A Kormány rendeletei

A Kormány 56/2007. (III. 29.) Korm. rendelete

a közbiztonságra különösen veszélyes
eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet
módosításáról szóló
25/2007. (II. 28.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. §-a (1) bekezdésének *a*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló 25/2007. (II. 28.) Korm. rendelet 3. §-ának (1) bekezdése, valamint mellékletének *h*) pontja nem lép hatályba.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, és a kihirdetését követő 15. napon hatályát veszti.

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 19/2007. (III. 29.) FVM rendelete

a Magyar Élelmiszerkönyv közösségi előírások
átvételét megvalósító kötelező előírásairól szóló
56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet módosításáról

Az élelmiszerekről szóló 2003. évi LXXXII. törvény 20. §-ának (5) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján

– a szociális és munkaügyi miniszterrel, valamint az egészségügyi miniszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

1. §

A Magyar Élelmiszerkönyv közösségi előírások átvételét megvalósító kötelező előírásairól szóló 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) melléklete az e rendelet *mellékletében* foglaltak szerint módosul.

2. §

Ez a rendelet 2007. július 1-jén lép hatályba.

3. §

Ez a rendelet a következő irányelveknek való megfelelést szolgálja:

a) a Bizottság 79/1067/EGK irányelve (1979. november 13.) az egyes emberi fogyasztásra szánt, részben vagy teljesen dehidratált tartós tejtermékek vizsgálatára szolgáló közösségi elemzési módszerek megállapításáról,

b) a Tanács 83/417/EGK irányelve (1983. július 25.) az emberi fogyasztásra szánt egyes tejfehérjékre (kazeinekre és kazeinátokra) vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről,

c) a Bizottság 85/503/EGK irányelve (1985. október 25.) az étkezési kazeinek és kazeinátok vizsgálati módszereiről,

d) a Bizottság 86/424/EGK irányelve (1986. július 15.) az étkezési kazeinek és kazeinátok vegyi elemzéséhez szükséges közösségi mintavételi módszerek megállapításáról,

e) a Bizottság 87/524/EGK irányelve (1987. október 6.) a tartós tejtermékek vizsgálatára szolgáló vegyi elemzéshez szükséges közösségi mintavételi módszerek megállapításáról,

f) a Tanács 2001/112/EK irányelve (2001. december 20.) a gyümölcslevekről és egyes hasonló, emberi fogyasztásra szánt termékekről.

Gráf József s. k.,

földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Melléklet a 19/2007. (III. 29.) FVM rendelethez

I.

1. Az R. mellékletének 35. sora helyébe a következő szövegrész lép:

[Sorszám]	Magyar Élelmiszerkönyv előírás jele	Magyar Élelmiszerkönyv előírás címe	Irányadó közösségi előírás száma	Kötelező alkalmazás időpontja]
„35.	1–3–83/417	Emberi fogyasztásra szánt tejfehérjék (kazeinek és kazeinátok) (2. kiadás)	A Tanács 83/417/EGK irányelve	2007. július 1.”

2. Az R. mellékletének 43. sora helyébe a következő szövegrész lép:

[Sorszám]	Magyar Élelmiszerkönyv előírás jele	Magyar Élelmiszerkönyv előírás címe	Irányadó közösségi előírás száma	Kötelező alkalmazás időpontja]
„43.	1–3–2001/112	Gyümölcslevek és egyes hasonló, emberi fogyasztásra szánt termékek (2. kiadás)	A Tanács 2001/112/EK irányelve	2007. július 1.”

3. Az R. mellékletének 48. sora helyébe a következő szövegrész lép:

[Sorszám]	Magyar Élelmiszerkönyv előírás jele	Magyar Élelmiszerkönyv előírás címe	Irányadó közösségi előírás száma	Kötelező alkalmazás időpontja]
„48.	3–1–79/1067	Sűrített tej és tejporfélék vizsgálata (2. kiadás)	A Bizottság 79/1067/EGK irányelve	2007. július 1.”

4. Az R. mellékletének 50. sora helyébe a következő szövegrész lép:

[Sorszám]	Magyar Élelmiszerkönyv előírás jele	Magyar Élelmiszerkönyv előírás címe	Irányadó közösségi előírás száma	Kötelező alkalmazás időpontja]
„50.	3–1–85/503	Étkezési kazeinek és kazeinátok vizsgálati módszerei (2. kiadás)	A Bizottság 85/503/EGK irányelve	2007. július 1.”

5. Az R. mellékletének 51. sora helyébe a következő szövegrész lép:

[Sorszám]	Magyar Élelmiszerkönyv előírás jele	Magyar Élelmiszerkönyv előírás címe	Irányadó közösségi előírás száma	Kötelező alkalmazás időpontja]
„51.	3–1–86/424	Az étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételi módszerei (2. kiadás)	A Bizottság 86/424/EGK irányelve	2007. július 1.”

6. Az R. mellékletének 52. sora helyébe a következő szövegrész lép:

[Sorszám]	Magyar Élelmiszerkönyv előírás jele	Magyar Élelmiszerkönyv előírás címe	Irányadó közösségi előírás száma	Kötelező alkalmazás időpontja]
„52.	3–1–87/524	Sűrített tej és tejporfélék mintavételi módszerei (2. kiadás)	A Bizottság 87/524/EGK	2007. július 1.”

II.

Az R. mellékletének 2. sorszámu, az élelmiszerek tápérték jelöléséről szóló 1–1–90/496 számú előírás 1. §-a 4. bekezdésének j) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Ezen előírás szempontjából:]

„j) „az élelmi rost” az előállító által használt módszerrel meghatározott rost érték;”

* * *

Az 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet mellékletének 35. sorszámu előírása

MAGYAR ÉLELMISZERKÖNYV
(Codex Alimentarius Hungaricus)

1–3–83/417 számú előírás
(2. kiadás – 2006.)

Emberi fogyasztásra szánt tejfehérjék (kazeinek és kazeinátok)

1. §

(1) Ez az előírás az 1. és a 2. számú mellékekben meghatározott, emberi fogyasztásra szánt laktoproteinekre és azok keverékeire vonatkozik.

(2) Ezen előírás szerint:

a) *kazein*: a tejfehérje mosott, szárított, vízben oldhatatlan főkomponense, amit sovány tejből

– savas kicsapással, vagy

– mikroorganizmusok által termelt savval, vagy

– oltó vagy egyéb tejalvasztó enzim hozzáadásával nyertek,

nem zárva ki ioncserélő és a koncentrációnövelő eljárások előzetes alkalmazását;

b) *kazeinát*: semlegesítő szerrel kezelt kazein szárítása útján nyert termék;

c) *sovány tej*: tehéntej, amelyhez semmit nem adtak hozzá, csak a zsírtartalmát csökkentették.

2. §

Az 1. és a 2. számú mellékek szerinti termékek csak akkor hozhatók forgalomba, ha megfelelnek az abban leírtaknak.

3. §

Az 1. és a 2. számú mellékletben meghatározott, nem a végső felhasználónak szánt termékek csomagolásán vagy cím-kéjén jól olvashatóan és kitörölhetetlenül az általános jelölési előírásokon túl a következőket kell feltüntetni:

a) a termék 1. és a 2. számú melléklete szerinti megnevezését, a kazeinátok esetében a kation vagy kationok feltüntetésével,

b) keverék termékek esetén:

– a keveréket alkotó termékek megnevezését csökkentő tömegarány sorrendjében és a „..... keveréke” kifejezést,

– kazeinát vagy kazeinátok esetében a kation vagy a kationok megnevezését,

– kazeinátot tartalmazó keverékek esetében a fehérjetartalmat,

c) nettó mennyiségét,

d) gyártó, csomagoló vagy értékesítő nevét vagy a cég nevét és a címét,

e) a harmadik országokból importált termékek esetén a származási ország nevét,

f) a gyártási időpontot vagy bármely jelölést, amely alapján a tétel azonosítható.

4. §

Az 1. és 2. számú mellékletben felsorolt termékekhez csak foszfatáz-negatív nyersanyag használható fel.

5. §

Ez az előírás 2007. július 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Magyar Élelmiszerkönyvnek az étkezési kazeinek és kazeinátok (laktoproteinek) összetételéről és jelöléséről szóló 1–3–83/417 számú előírása 1995-ben jóváhagyott 1. kiadása hatályát veszti.

6. §

Ez az előírás az emberi fogyasztásra szánt egyes tejfehérjékre (kazeinekre és kazeinátokra) vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1983. július 25-i 83/417/EGK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1. számú melléklet az 1–3–83/417 számú előíráshoz

Étkezési kazeinek

I. Megnevezések és fogalommeghatározások

- a) „Étkezési savkazein”: a II. fejezetben felsorolt előírásoknak megfelelő, a II/d) pontban felsorolt technológiai segédanyagokkal és baktériumtenyészetek savtermelése révén kicsapott étkezési kazein;
- b) „Étkezési oltós kazein”: a III. fejezetben felsorolt előírásoknak megfelelő, a III/d) pontban felsorolt technológiai segédanyagokkal kicsapott étkezési kazein.

II. Étkezési savkazein

a) Összetétel:

1.	Víztartalom, legfeljebb	10,0% (m/m)
2.	Tejfehérje-tartalom, vízmentes szárazanyagra számítva, legalább ebből kazeintartalom, legalább	90,0% (m/m) 95,0% (m/m)
3.	Tejzsírtartalom szárazanyagra számítva, legfeljebb	2,25% (m/m)
4.	Titrálható savasság, 0,1 mólos nátrium-hidroxid-oldat, legfeljebb	0,27 ml/g
5.	Hamutartalom (beleértve P ₂ O ₅ -ot), legfeljebb	2,5% (m/m)
6.	Vízmentes laktóztartalom, legfeljebb	1% (m/m)
7.	Üledéktartalom (égett részecskék), legfeljebb	22,5 mg/25 g

b) Szennyező anyagok:

Ólomtartalom, legfeljebb 1 mg/kg

c) Idegen anyagok (fa-, fémrészecskék, szőr, rovartestrészek) 25 g-ban nem fordulhatnak elő.

d) Felhasználható étkezési minőségű technológiai segédanyagok és baktériumtenyészetek:

1. – tejsav (E 270)
 - sósav
 - kénsav
 - citromsav (E 330)
 - ecetsav (E 260)
 - ortofoszforsav
2. – savó
 - tejsavtermelő baktériumtenyészetek

e) Érzékszervi tulajdonságok:

1. Szag: idegen szagtól mentes.
2. Külső: fehér, krémfehér színű, nem tartalmazhat enyhe nyomással el nem oszlatható csomókat.

III. Étkezési oltós kazein

a) Összetétel:

1.	Víztartalom, legfeljebb	10,0% (m/m)
2.	Tejfehérje-tartalom, vízmentes szárazanyagra számítva, legalább ennek kazeintartalma, legalább	84% (m/m) 95% (m/m)
3.	Tejzsírtartalom szárazanyagra számítva, legfeljebb	2% (m/m)
4.	Hamutartalom (beleértve P ₂ O ₅ -ot), legfeljebb	7,50% (m/m)
5.	Vízmentes laktóztartalom, legfeljebb	1% (m/m)
6.	Üledéktartalom (égett részecskék), legfeljebb	22,5 mg/25 g

b) Szennyező anyagok:

Ólomtartalom, legfeljebb 1 mg/kg

c) Idegen anyagok (fa-, fémrészecskék, szőr, rovartestrészek) 25 g-ban nem fordulhatnak elő.

d) Étkezési minőségű technológiai segédanyagok:

- oltó,
- egyéb engedélyezett tejalvasztó enzimek.

e) Érzékszervi tulajdonságok:

1. Szag: idegen szagtól mentes.
2. Külső: fehér, krémfehér színű, nem tartalmazhat enyhe nyomással el nem oszlatható csomókat.

2. számú melléklet az 1–3–83/417 számú előíráshoz

Étkezési kazeinátok

I. Megnevezések és fogalommeghatározások

„Étkezési kazeinát”: a II. fejezetben felsorolt előírásoknak megfelelő, a II/d) pontban felsorolt étkezési minőségű semlegesítő szerekekkel étkezési kazeinekből nyert kazeinát.

II. Étkezési kazeinátok:

a) Összetétel:

1.	Víztartalom, legfeljebb	8% (m/m)
2.	Kazeintartalom szárazanyagra számítva, legalább	88% (m/m)
3.	Tejzsírtartalom szárazanyagra számítva, legfeljebb	2,0% (m/m)
4.	Vízmentes laktóztartalom, legfeljebb	1,0% (m/m)
5.	pH-érték	6,0–8,0
6.	Üledéktartalom (égett részecskék), legfeljebb	22,5 mg/25 g

b) Szennyeződések:

Ólomtartalom, legfeljebb 1 mg/kg

c) Idegen anyagok (fa-, fémrészecskék, szőr, rovartestrészek) 25 g-ban nem fordulhatnak elő.

d) Felhasználható étkezési minőségű technológiai segédanyagok semlegesítő és pufferoló szerek:

nátrium	}	– hidroxidjai – karbonátjai – foszfátjai – citrátjai
kálium		
kalcium		
ammónium		
magnézium		

e) Érzékszervi tulajdonságok:

1. Szag: igen enyhe idegen íz és szag megengedett.
2. Külső: fehér, krémfehér színű, nem tartalmazhat enyhe nyomással el nem osztható csomókat.
3. Oldhatóság: desztillált vízben csaknem teljesen oldódik, a kalcium-kazeinát kivételével.

* * *

Az 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet mellékletének 43. sorszámú előírása

MAGYAR ÉLELMISZERKÖNYV
(Codex Alimentarius Hungaricus)

1–3–2001/112 számú előírás
(2. kiadás – 2006.)

Gyümölcslevek és egyes hasonló, emberi fogyasztásra szánt termékek

1. §

Ez az előírás az 1. számú mellékletben meghatározott termékekre vonatkozik.

2. §

Az 1. számú melléklet I. fejezetében meghatározott termékek gyártásához a Magyar Élelmiszerkönyv 1–1–90/496 előírásában felsorolt vitaminok és ásványi anyagok adhatók.

3. §

(1) Az élelmiszerek jelölésére vonatkozó általános előírásokon túlmenően az 1. számú mellékletben meghatározott termékek megnevezésére az 1. számú mellékletben felsorolt termékneveket kell használni. Az 1. számú mellékletben felsorolt terméknevek helyett a 3. számú mellékletben meghatározott elnevezések is használhatók, az ott megjelölt nyelven és feltételeknek megfelelően.

(2) Egyféle gyümölcsből készült termék esetében a felhasznált gyümölcs megnevezése lép a „gyümölcs” szó helyébe.

(3) Két- vagy többfajta gyümölcsből készült termék esetében – kivéve az ízesítéshez az 1. számú melléklet II. fejezetének 1. pontjában leírt feltételek szerint felhasznált citromlevet – fel kell sorolni a felhasznált gyümölcslevek vagy gyümölcsvelők nevét, mennyiség szerinti csökkenő sorrendben. Azoknak a termékeknek az esetében, amelyek három vagy annál több gyümölcsféle felhasználásával készültek, használható a „vegyes gyümölcs”, „számos gyümölcs”, illetve egy hasonló kifejezés, vagy a felhasznált gyümölcsök számának megadása.

(4) A cukor hozzáadásával édesített gyümölcslevek esetében fel kell tüntetni az „édesített” szót, vagy a „hozzáadott cukorral készült” kifejezést, valamint meg kell adni a hozzáadott maximális cukormennyiséget is, szárazanyagként g/li-terben kifejezve.

(5) Nem kell feltüntetni az 1. számú melléklet I. fejezetében meghatározott termékek eredeti állapotra való visszaállításához (visszahígításához) a kizárólag ehhez a művelethez feltétlenül szükséges anyagokat, alkotóelemeket. Ha a gyümölcsléhez további, a 2. számú mellékletben meghatározott gyümölcsvelőt vagy rostokat adnak, ezeket a jelölésben fel kell tüntetni.

(6) A részben vagy teljesen sűrítmenyből készült gyümölcslevek és gyümölcsnektárok jelölésének tartalmaznia kell a terméknek megfelelő, „sűrítmenyből készült” vagy a „részben sűrítmenyből készült” kifejezést. Ezt a tájékoztatást a megnevezéshez közel, jól láthatóan és olvashatóan kell elhelyezni.

(7) Gyümölcsnektárok esetében kötelező feltüntetni a minimális gyümölcshányadot (gyümölcslé, gyümölcspüré, -velő vagy ezek keverékének összegét), a „gyümölcstartalom min. ...%” kifejezéssel. Ezt a tájékoztatást ugyanabba a látómezőbe kell elhelyezni, mint a termék megnevezését.

4. §

A nem közvetlenül fogyasztónak szánt, az 1. számú melléklet I. fejezet 2. pontjában meghatározott, sűrített gyümölcslevek esetében kötelező feltüntetni a hozzáadott cukor vagy citromlé, vagy az MÉ 1–2–95/2 előírás szerint engedélyezett savanyúságot szabályozó anyagok jelenlétét és mennyiségét. Ezt a jelölést a csomagoláson, a csomagoláshoz csatolt címkén vagy egy kísérő dokumentumon kell feltüntetni.

5. §

Az MÉ 1–2–89/107 előírásban foglaltakon túlmenően az 1. számú melléklet I. fejezetében meghatározott termékek gyártásához kizárólag az 1. számú melléklet II. fejezetében felsorolt kezelések és anyagok, valamint a 2. számú mellékletnek megfelelő alapanyagok használhatók fel. Ezen kívül a gyümölcsnektároknak meg kell felelniük a 4. számú mellékletben meghatározott követelményeknek.

6. §

Ez az előírás 2007. július 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Magyar Élelmiszerkönyvnek a gyümölcslevek és bizonyos hasonló termékekről szóló 1–3–2001/112 számú előírása 2002-ben jóváhagyott előírás 1. kiadása hatályát veszti.

7. §

Ez az előírás a gyümölcslevekről és egyes hasonló, emberi fogyasztásra szánt termékekről szóló, 2001. december 20-i 2001/112/EK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1. számú melléklet az 1–3–2001/112 számú előíráshoz

I. A termékek megnevezései, meghatározásai és jellemzői

1. a) Gyümölcslé

Olyan nem erjesztett, de erjeszthető termék, amelyet egészséges, megfelelően érett, friss vagy hűtéssel tartósított, egy- vagy többfajta gyümölcsből nyernek, és az előállításához felhasznált gyümölcs(ök)re jellemző színe, illata, íze van. Olyan gyümölcsléhez, amelyből a gyártás során elválasztották az aromát, a velőt és a rostot, ezek visszaadagolhatók.

Citrusfélék esetén a gyümölcslevet az endokarpiumból kell nyerni. A limettalé azonban előállítható a teljes gyümölcsből olyan megfelelő kinyerési eljárással, amellyel a gyümölcs külső részéből származó összetevők aránya a lében minimálisra csökkenthető.

b) Koncentrátumból (sűrítmenyből) előállított gyümölcslé

Olyan termék, amelyet a gyümölcslé besűrítése során kivont vízmennyiség, valamint a gyártási folyamatban a léből elveszett, saját vagy azonos típusú aroma, – és ha szükséges – velő és rostok visszapótlásával állítanak elő.

A hozzáadott víz kémiai, mikrobiológiai és érzékszervi szempontból nem befolyásolhatja a gyümölcslé alapvető minőségét.

Az így előállított terméknek olyan érzékszervi és analitikai jellegzetességeket kell mutatnia, amelyek alapvetően megegyeznek az azonos típusú gyümölcsből az *a)* pont szerinti eljárással készült termékével.

2. Sűrített gyümölcslé

Olyan termék, amelyet egy vagy több típusú gyümölcsléből, a víztartalom fizikai úton végzett részleges elvonásával állítanak elő. Közvetlenül fogyasztónak szánt terméket legalább az eredeti térfogat 50%-ára kell besűriteni.

3. Gyümölcslé por

Olyan termék, amelyet egy vagy több típusú gyümölcsléből fizikai úton nyernek a víztartalom csaknem teljes elvonásával.

4. Gyümölcsnektár

- a)* Olyan erjeszhető, de nem erjesztett termék, amelyet víz és cukor és/vagy méz hozzáadásával, az 1., 2. és 3. pontban meghatározott termékekből, gyümölcspüréből vagy e termékek keverékéből nyernek, és emellett megfelelnek ezen előírás 4. számú mellékletének.

A cukor és/vagy méz hozzáadása a végtermék teljes tömegének 20%-áig engedélyezett.

A cukor hozzáadása nélkül gyártott vagy kis energiaértékű gyümölcsnektárok esetében a cukor részben vagy teljes egészében helyettesíthető édesítőszerrel az MÉ 1–2–94/35 „Az élelmiszerekben használható édesítőszer” előírásnak megfelelően.

- b)* Eltérően az *a)* ponttól, a 4. számú melléklet II. és III. fejezeteiben felsorolt gyümölcsök, valamint a sárgabarack egyenként vagy egymással keverve is felhasználhatók cukor, méz és/vagy édesítőszer nélküli nektárok előállítására.

II. Engedélyezett összetevők, eljárások és segédanyagok

1. Összetevőként engedélyezett anyagok:

- vitaminok és ásványi anyagok hozzáadása az I. fejezetben meghatározott termékekhez ezen előírás 2. §-a szerint, a Magyar Élelmiszertankönyv 1–1–90/496 előírásának betartásával;
- az I. fejezet 1. *a)* pontban meghatározott gyümölcsléhez azt az aromát, velőt, illetve rostot kell visszaadagolni, amelyet a feldolgozás során kivontak belőle, amíg az I. fejezet 1. *b)* pontban meghatározott gyümölcsléhez azonos fajta, de más gyümölcsléből kivont anyagok is visszaadhatók.
Borkósav-sók is visszaadhatók, de kizárólag a szőlőlé esetében;
- az I. fejezet 1., 2., 3. pontjában meghatározott termékekhez (a körte- vagy szőlőlé kivételével) cukor hozzáadása, a következő feltételek betartása mellett:
 - = íz-korrektúra (savas íz szabályozása) céljából, legfeljebb 15 g/l mennyiségben, cukor szárazanyagban számítva,
 - = édesítésre, legfeljebb 150 g/l mennyiségben, cukor szárazanyagban számítva,úgy, hogy a hozzáadott cukor összes mennyisége, amely akár a savasság szabályozására, akár édesítésre szolgált, nem haladhatja meg a 150 g/l mennyiséget;
- az I. fejezet 1., 2., 3. és 4. pontjában meghatározott termékek esetében – a savas íz szabályozásának érdekében – citromlé és/vagy sűrített citromlé hozzáadása, legfeljebb 3 g/l mennyiségben, vízmentes citromsavban kifejezve;
- szén-dioxid, mint összetevő.

Tilos ugyanazon gyümölcsléhez cukor és citromlé (sűrített vagy sem) vagy savasító anyag egyidejű hozzáadása, az MÉ 1–2–95/2 előírásnak megfelelően.

2. Engedélyezett eljárások és segédanyagok:

- mechanikai kivonási eljárás;
- sűrített gyümölcslevek előállítására a szokásos fizikai eljárások alkalmazhatók, beleértve (a szőlő kivételével) a gyümölcsök ehető részének in-line vizes extrakcióját (diffúzió) is, feltéve, hogy az így nyert sűrített gyümölcslevek megfelelnek az I. fejezet 1. pontjának;

- szőlőlé esetében, ahol a kénezéshez kén-dioxidot használnak, megengedett a fizikai eljárással végzett kéntelenítés, ha a végtermékben jelen levő kén-dioxid teljes mennyisége nem haladja meg a 10 mg/l-t;
- pektinbontó enzimek;
- fehérjebontó enzimek;
- keményítőbontó enzimek;
- étkezési zselatin;
- csersavak;
- bentonit;
- szilícium aerogél;
- aktív szén (faszén);
- kémiaiilag inaktív szűrési segédanyagok (pl. perlit, mosott kovaföld, cellulóz, oldhatatlan poliamid, polivinil-pirolidon, polisztirol), amelyek megfelelnek az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokról és eszközökről szóló MÉ előírásainak;
- kémiaiilag inaktív adszorpciós segédanyagok, amelyek megfelelnek az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokról és eszközökről szóló MÉ előírásainak, valamint amelyeket a citruslevek limonoid- és naringintartalmának csökkentésére használnak anélkül, hogy jelentősen befolyásolnák a limonoid glükozid-, sav- és cukor- (beleértve az oligoszaharidokat) vagy ásványianyag-tartalmát.

2. számú melléklet az 1–3–2001/112 számú előíráshoz

Nyersanyagok fogalommeghatározásai

Az előírás szempontjából:

1. Gyümölcs
Minden gyümölcs. Ezen előírás alkalmazásában a paradicsom nem tekinthető gyümölcsnek.
2. Gyümölcspüré
Olyan nem erjesztett, de erjeszthető termék, amelyet az egész vagy a meghámozott gyümölcs ehető részéből áttöréssel nyernek, a lé eltávolítása nélkül.
3. Sűrített gyümölcspüré
Gyümölcspüréből a víztartalom egy részének fizikai úton végzett eltávolításával nyert termék.
4. Cukrok
A következők gyártásához:
 - a) Gyümölcsnektárok
 - az MÉ 1–3–2001/111 előírásban meghatározott, emberi fogyasztásra szánt cukrok,
 - fruktózsirup,
 - gyümölcsökből nyert cukrok.
 - b) Sűrítmenyből készült gyümölcslevek
 - cukrok, az MÉ 1–3–2001/111 számú előírása szerint,
 - fruktózsirup.
 - c) Gyümölcslevek
 - a b) pontban felsorolt olyan cukrok, amelyeknek víztartalma kevesebb, mint 2%.
5. Méz
Az MÉ 1–3–2001/110 számú előírás szerint mézként meghatározott termékek.
6. Gyümölcsvelő és -rostok
Azok a termékek, amelyeket ugyanazon fajtájú gyümölcsök ehető részéből nyernek, a lé eltávolítása nélkül. Citrusfélék esetén a gyümölcsvelő vagy a -rost az a gyümölcscella, amit az endokarpiumból nyernek.

3. számú melléklet az 1–3–2001/112 számú előíráshoz

Sajátos megnevezések az 1. számú mellékletben felsorolt bizonyos termékekre

- a) Gyümölcsnektárokra: „vruchtendrank”;
- b) „Süßmost”
Az elnevezés csak a „Fruchtsaft” és „Fruchtnektar” elnevezésekkel kapcsolatban használható
- azon gyümölcsnektárokra, amelyeket kizárólag gyümölcsléből, sűrítmenyből vagy ezek keverékéből nyertek, és nagy természetes savasságuk miatt természetes állapotukban élvezhetetlenek,
 - azon gyümölcslevekre, amelyeket körtéből szükség esetén alma hozzáadásával, de hozzáadott cukor nélkül nyernek;
- c) „succo e polpa” vagy „sumo e polpa”: kizárólag gyümölcspüréből és/vagy sűrített gyümölcspüréből készült gyümölcsnektárokra;
- d) „æblemost”: hozzáadott cukor nélküli almaleére;
- e) „sur...saft” (dán): a gyümölcs nevével együtt használva, olyan cukor hozzáadása nélkül készült gyümölcslevekre, amelyeket fekete ribizliből, cseresznyefélékből, piros ribizliből, fehér ribizliből, málnából, eperből vagy fekete bodzából nyernek;
- „sød...saft” vagy „sødet...saft”: a gyümölcsök nevével együtt használva olyan gyümölcslevekre, amelyeket ezen gyümölcsökből, több mint 200 g/l cukor hozzáadásával nyernek;
- f) „äpplemust”: cukor hozzáadása nélkül készült almalevekre;
- g) „mosto”: szőlőlére.

4. számú melléklet az 1–3–2001/112 számú előíráshoz

Gyümölcsnektárokra vonatkozó speciális előírások

Gyümölcsnektár a következő gyümölcsből	Minimális gyümölcslé- vagy/és pürétartalom (térfogatszázalékban a késztermékben)
<i>I. Savas levű gyümölcsök, élvezhetetlenek a természetes állapotukban</i>	
Golgotavirág (maracuja) gyümölcse	25
Quito narancs	25
Fekete ribizli	25
Fehér ribizli	25
Piros ribizli	25
Egres	30
Homoktövisbogyó (Hippophae)	25
Kökény	30
Szilva	30
Ringló	30
Berkenye	30
Csipkebogyó	40
Meggy	35
Más cseresznyefajták	40
Fekete áfonya	40
Fekete bodza (bodzabogyó)	50
Málna	40
Kajszibarackok	40
Eper (szamóca)	40

Gyümölcsnektár a következő gyümölcsből	Minimális gyümölcslé- vagy/és pürétartalom (térfogatszázalékban a késztermékben)
Földiszeder	40
Hamvas áfonya	30
Birsalma	50
Citrom és limetták	25
Más, ezen kategóriához tartozó gyümölcsök	25
<i>II. Alacsony savtartalmú, pépes vagy nagyon ízes, illatos gyümölcsök, amelyeknek leve természetes állapotban élvezhetetlen</i>	
Mangó	25
Banán	25
Guava	25
Papaya	25
Licsi	25
Azeroles (Neapolitan medlars)	25
Savanyú anóna	25
Ökörszív	25
Cukoralma	25
Gránátalma	25
Kasugyümölcs	25
Spanyolszilva	25
Umbu	25
Más, ezen kategóriába tartozó gyümölcsök	25
<i>III. Természetes állapotukban élvezhető levű gyümölcsök</i>	
Alma	50
Körte	50
Őszibarack	50
Citrusfélék, kivéve citrom és lime	50
Ananász	50
Más, ezen kategóriába tartozó gyümölcsök	50

* * *

Az 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet mellékletének 48. sorszámú előírása

MAGYAR ÉLELMISZERKÖNYV
(Codex Alimentarius Hungaricus)

3–1–79/1067 számú előírás
(2. kiadás – 2006.)

Sűrített tej és tejporfélék vizsgálata

1. §

Az 1. számú mellékletben felsorolt sűrített tej és tejporfélék vizsgálatára a 2. számú mellékletben leírt módszereket kell alkalmazni.

2. §

Ha azonos célra többféle módszer alkalmazható, ezek bármelyikével vizsgálhatunk. Az alkalmazott módszert a 2. számú melléklet szerint elkészített vizsgálati jegyzőkönyvben meg kell adni.

3. §

Ez az előírás 2007. július 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Magyar Élelmiszerkönyvnek a sűrített tej és tejporfélék vizsgálatáról szóló 3–1–79/1067 számú előírása 1995-ben jóváhagyott 1. kiadása hatályát veszti.

4. §

Ez az előírás az egyes emberi fogyasztásra szánt, részben vagy teljesen dehidratált tartós tejtermékek vizsgálatára szolgáló közösségi elemzési módszerek megállapításáról szóló, 1979. november 13-i 79/1067/EGK bizottsági irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1. számú melléklet a 3–1–79/1067 számú előírás 2. kiadásához

Sűrített tej és tejporfélék vizsgálati módszereinek alkalmazási területe

I. Bevezetés, általános előírások

II. Szárazanyag-tartalom meghatározás:

- cukrozatlan sűrített zsíros tej (2. számú melléklet, 1. módszer)
- cukrozatlan sűrített tej (2. számú melléklet, 1. módszer)
- cukrozatlan sűrített félzsíros tej (2. számú melléklet, 1. módszer)
- cukrozatlan sűrített soványtej (2. számú melléklet, 1. módszer)
- cukrozott sűrített tej (2. számú melléklet, 1. módszer)
- cukrozott sűrített félzsíros tej (2. számú melléklet, 1. módszer)
- cukrozott sűrített soványtej (2. számú melléklet, 1. módszer)

III. Víztartalom meghatározás:

- emelt zsírtartalmú tejpor (2. számú melléklet, 2. módszer)
- teljes tejpor (2. számú melléklet, 2. módszer)
- félzsíros tejpor (2. számú melléklet, 2. módszer)
- sovány tejpor (2. számú melléklet, 2. módszer)

IV. Zsírtartalom meghatározás:

- cukrozatlan sűrített zsíros tej (2. számú melléklet, 3. módszer)
- cukrozatlan sűrített tej (2. számú melléklet, 3. módszer)
- cukrozatlan sűrített félzsíros tej (2. számú melléklet, 3. módszer.)
- cukrozatlan sűrített soványtej (2. számú melléklet, 3. módszer)
- cukrozott sűrített tej (2. számú melléklet, 3. módszer)
- cukrozott sűrített félzsíros tej (2. számú melléklet, 3. módszer)
- cukrozott sűrített soványtej (2. számú melléklet, 3. módszer)
- emelt zsírtartalmú tejpor (2. számú melléklet, 4. módszer)
- teljes tejpor (2. számú melléklet, 4. módszer)
- félzsíros tejpor (2. számú melléklet, 4. módszer)
- sovány tejpor (2. számú melléklet, 4. módszer)

V. Szacharóz meghatározás:

- cukrozott sűrített tej (2. számú melléklet, 5. módszer)
- cukrozott sűrített félzsíros tej (2. számú melléklet, 5. módszer)
- cukrozott sűrített soványtej (2. számú melléklet, 5. módszer)

VI. Tejsav és laktát meghatározás:

- emelt zsírtartalmú tejpör (2. számú melléklet, 6. módszer)
- teljes tejpör (2. számú melléklet, 6. módszer)
- félzsíros tejpör (2. számú melléklet, 6. módszer)
- sovány tejpör (2. számú melléklet, 6. módszer)

VII. Foszfátáz-aktivitás meghatározás:

- emelt zsírtartalmú tejpör (2. számú melléklet, 7. vagy 8. módszer)
- teljes tejpör (2. számú melléklet, 7. vagy 8. módszer)
- félzsíros tejpör (2. számú melléklet, 7. vagy 8. módszer)
- sovány tejpör (2. számú melléklet, 7. vagy 8. módszer)

*2. számú melléklet a 3–1–79/1067 számú előírás 2. kiadásához***Sűrített tej és tejpörfélék vizsgálati módszerei***Bevezetés, általános előírások***1. Mintavétel****1.1. Cukrozatlan sűrített zsíros tej**

Cukrozatlan sűrített tej

Cukrozatlan sűrített félzsíros tej

Cukrozatlan sűrített soványtej

A lezárt dobozt összerázzuk és megforgatjuk. A dobozt kinyitjuk és a tejet lassan egy másik, légmentesen zárható edénybe töltjük át, majd ismételt áttöltőgetéssel összekeverjük. Gondoskodjunk arról, hogy a doboz falán és alján tapadó zsír- és tejrészecskék a mintába kerüljenek. Az edényt lezárjuk.

Ha a tartalom nem homogén, akkor az edényt 40 °C hőmérsékletű vízfürdőn melegítjük, 15 percenként erősen meg-rázzuk. 2 óra múlva az edényt a vízfürdőről levesszük, szobahőmérsékletre hűtjük. A fedőt levesszük és az edény tartal-mát kanállal vagy spatulával alaposan összekeverjük (amennyiben a zsír kivált, a minta nem vizsgálható). Hűtve tároljuk.

1.2. Cukrozott sűrített tej

Cukrozott sűrített félzsíros tej

Cukrozott sűrített soványtej

Doboz: a lezárt dobozt vízfürdőben 30–40 °C-on kb. 30 percig melegítjük. A dobozt kinyitjuk és tartalmát kanállal vagy spatulával felfelé, lefelé és körkörös irányú mozdattal jól összekeverjük a felső és alsó rétegek elegyedése végett. Gondoskodjunk arról, hogy a doboz karimáján, falán és alján tapadó tejrészecskék a mintába jussanak. A doboz tartalmát amilyen gyorsan csak lehet, légmentesen záró fedéllel ellátott másik dobozba öntjük. Az edényt lezárjuk, és hidegen tároljuk.

Tubus: alját levágjuk, és tartalmát egy légmentesen záró fedéllel ellátott edénybe nyomjuk. Aztán a tubust hosszában is felvágjuk. Belsejéből az összes anyagot kikaparjuk, és a többivel gondosan összekeverjük. Az edényt hűtve tároljuk.

1.3. Emelt zsírtartalmú tejpör

Teljes tejpör

Félzsíros tejpör

Sovány tejpör

A tejpört tiszta, száraz, légmentesen záródó fedővel ellátott edénybe töltjük. Az edény térfogata a por térfogatának kétszerese legyen. Az edényt azonnal lezárjuk és a tejpört az edény ismételt rázásával és forgatásával alaposan összeke-verjük. A minta előkészítése során amennyire csak lehet, kerüljük el, hogy a tejpör a levegővel érintkezzen, s ez által nedvességet vegyen fel.

2. Vegyszerek

2.1. Víz

2.1.1. Minden olyan esetben, amikor oldásra, hígításra vagy mosásra vizet használunk, az mindig desztillált vagy legalább azzal azonos minőségű, ionmentesített víz legyen.

2.1.2. Minden olyan esetben, amikor „oldás” vagy „hígítás” minden további adat nélkül szerepel, mindig „vízben való oldást” vagy „vízzel való hígítást” kell értenünk.

2.2. Tisztasági követelmény

Minden alkalmazott vegyszer analitikai tisztaságú legyen, hacsak nincs más kikötés.

3. Eszközök

3.1. Készülékek és segédanyagok felsorolása

A módszereknél a felsorolás csak a speciális készülékeket és eszközöket tartalmazza.

3.2. Analitikai mérleg, amelynek pontossága legalább 0,1 mg.

4. Az eredmények kiszámítása

4.1. A beltartalom kiszámítása

Ha nincs egyéb előírás, a laboratórium által számított eredményt mindig a minta tömegszázalékában adjuk meg.

4.2. Az eredmény megadásának pontossága

Az eredményben nem szabad több tizedesjegyet megadni mint amennyit az alkalmazott analitikai módszer pontossága megenged.

5. Vizsgálati jegyzőkönyv

A vizsgálati jegyzőkönyvben az analitikai módszereket és az eredményeket kell megadni. Kiegészítésképpen adjunk meg minden olyan részletet, amelyet a vizsgálati módszer nem ír elő vagy választható és minden olyan körülményt, amely az eredményt befolyásolhatja.

A vizsgálati jegyzőkönyv tartalmazza a minta azonosításához szükséges összes adatot.

1. módszer: Szárazanyag-tartalom meghatározás (szárítószekrényben 99 °C-on)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ezzel a módszerrel a következő termékek szárazanyagtartalmát határozzuk meg:

- cukrozatlan sűrített zsíros tej,
- cukrozatlan sűrített tej,
- cukrozatlan sűrített félzsíros tej,
- cukrozatlan sűrített soványtej,
- cukrozott sűrített tej,
- cukrozott sűrített félzsíros tej,
- cukrozott sűrített soványtej.

2. Fogalommeghatározás

A sűrített tej szárazanyaga: az ezzel a módszerrel meghatározott szárazanyag.

3. A módszer elve

A minta ismert mennyiségét vízzel hígítjuk, homokkal elkeverjük és 99±1 °C-on szárítjuk. A szárítás utáni tömeg a szárazanyag. A szárazanyagot a minta tömegszázalékában adjuk meg.

4. Vegyszerek és segédanyagok

Kvarchomok vagy tengeri homok, sósavval kezelt (szemcsemérete: 0,18–0,5 mm, ez azt jelenti, hogy 500 mikronos szitaszöveten átesik, de 180 mikronos szitán fennmarad). Végezzük el a következő vizsgálatot:

Körülbelül 25 g homokot 2 órán keresztül szárítószekrényben (5.3.) a 6.1. és 6.3. pontokban leírtak szerint szárítsunk. Adjunk hozzá 5 ml vizet és szárítószekrényben 2 órán keresztül ismét szárítsuk, majd hűtsük le és még egyszer mérjük le. A két tömeg közötti különbség 0,5 mg-nál nem lehet több.

Ha szükséges, a homokot sósavoldattal (25%) 3 napig kezeljük, időnként megkeverjük. Vízrel mossuk sav-, illetve kloridmentesre. 160 °C-on szárítsuk, és a fentiek szerint újra vizsgáljuk meg.

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg

5.2. Bemérőedény fémből, nikkelből, alumíniumból, rozsdamentes acélból vagy üvegből. A bemérőedénynek jól záró, de gyorsan levehető fedele legyen.

Megfelelő méretek: átmérő 60–80 mm, mélység kb. 25 mm.

5.3. Szárítószekrény, atmoszférikus nyomású, jól szellőző, 99 °C±1 °C-ra beállítható. A hőmérséklet az egész szekrényben azonos legyen.

5.4. Exszikkátor, nedvességindikátort tartalmazó, frissen aktivált szilikagéllal vagy azonos hatékonyságú szárító közeggel.

5.5. Üvegbot, az egyik végén lapos és olyan hosszú, hogy a bemérőedénybe (5.2.) beférjen.

5.6. Vízfürdő, forrásban tartható.

6. A vizsgálat menete

6.1. Körülbelül 25 g homokot (4) és egy rövid üvegbotot (5.5.) a bemérőedénybe (5.2.) viszünk.

6.2. Az edényt (levett fedővel), a fedőt és a bemért homokot 2 órán keresztül szárítószekrényben (5.3.) szárítjuk.

6.3. A fedőt újra rátesszük, és a bemérőedényt az exszikkátorba helyezzük. Szobahőmérsékletre hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük. (M_0)

6.4. A homokot az edény egyik oldalára döntjük. A szabad térbe a cukrozott sűrített tejből kb. 1,5 g-ot, a cukrozatlan sűrített tejből 3,0 g-ot adagolunk. A fedőt rátesszük, és 0,1 mg pontossággal lemérjük. (M_1)

6.5. A fedőt levesszük, 5 ml vizet adunk hozzá és az üvegbot (5.5.) segítségével keverjük össze előbb a folyadékokat, majd a homokot és a folyékony részt. A botot a keverékben hagyjuk.

6.6. A bemérőedényt forrásban lévő vízfürdőn (5.6.) tartjuk, amíg a víz el nem párolog. Ez általában 20 percig tart. A keveréket időnként üvegbottal megkeverjük, hogy az anyagot jól átszellőztessük, és hogy a szárítás alatt pogácsává ne álljon össze. Az üvegbotot a bemérőedényben hagyjuk.

6.7. Az edényt és a fedőt 1 óra 30 percre szárítószekrénybe helyezzük.

6.8. A fedőt újra rátesszük, és az edényt exszikkátorba (5.4.) helyezzük, szobahőmérsékletre hűtjük, majd 0,1 mg pontossággal lemérjük.

6.9. Az edényt kinyitjuk és fedelével együtt 1 órán át szárítószekrényben szárítjuk.

6.10. A munkafolyamatot a 6.8. pontban leírtak szerint ismételjük.

6.11. A 6.9. és 6.10. pontban leírt munkafolyamatot addig ismételjük, amíg két egymás utáni mérés közötti tömegkülönbség 0,5 mg-nál kisebb vagy a tömeg nőni nem kezd. Tömegnövekedés esetén a számolásnál (7.) a legalacsonyabb tömegértéket vesszük figyelembe. A végleges tömeget M_2 -vel jelöljük.

7. Az eredmények kiszámítása

A minta tömegszázalékában megadott szárazanyag-tartalmát a következő képlettel számítjuk ki:

$$\frac{M_2}{M_1} \cdot \frac{M_0}{M_0} \cdot 100$$

ahol:

M_0 = a bemérőedény, az üvegbot, a fedő és a homok együttes tömege g-ban a 6.3. művelet után,

M_1 = a bemérőedény, az üvegbot, a fedő, a homok és a minta tömege g-ban a 6.4. művelet után,

M_2 = a bemérőedény, az üvegbot, a fedő, a homok és a kiszárított minta tömege g-ban a 6.11. művelet után.

7.1. A cukrozott sűrített tej szárazanyagát megkapjuk, ha az összes szárazanyagból (2. számú melléklet, 1. módszer) levonjuk a szacharózt (2. számú melléklet, 5. módszer).

7.2. A cukrozott sűrített tej zsírmentes szárazanyagát a következőképpen kapjuk meg: az összes szárazanyagtartalomból (2. számú melléklet, 1. módszer) levonjuk a szacharóztartalmat (2. számú melléklet, 5. módszer) és a zsírtartalmat (2. számú melléklet, 3. módszer)

7.3. A cukrozatlan sűrített tej zsírmentes szárazanyagát a következőképpen kapjuk meg: az összes szárazanyagból (2. számú melléklet, 1. módszer) levonjuk a zsírtartalmat (2. számú melléklet, 3. módszer).

8. Ismételhetőség

Párhuzamos vizsgálatok között, azaz ugyanabból a mintából, ugyanazon vizsgáló által egy időben vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálatok eredményei között a megengedett eltérés legfeljebb 0,2 g szárazanyag/100 g termék lehet.

2. módszer: Víztartalom meghatározás (szárítószekrényben 102 °C-on)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ezzel a módszerrel határozzuk meg a következő termékek víztartalmát:

- emelt zsírtartalmú tejpor,
- teljes tejpor,
- félzsíros tejpor,
- sovány tejpor.

2. Fogalommeghatározás

Víztartalom: ezzel a módszerrel meghatározott, a szárítás során bekövetkezett tömegvesztesség.

3. A módszer elve

Szárítószekrényben 102 ± 1 °C-on, atmoszférikus nyomáson, tömegállandóságig szárított minta tömegét határozzuk meg. A tömegvesztésget a minta tömegszázalékában számítjuk.

4. Eszközök

4.1. Analitikai mérleg

4.2. Bemérőedény nikkeltől, alumíniumból, rozsdamentes acélból vagy üvegből. Az edénynek jól záró, de gyorsan levehető fedele legyen. Megfelelő méretek: átmérő: 60–80 mm, mélység: kb. 25 mm.

4.3. Szárítószekrény, atmoszférikus nyomású, jól szellőző, 102 ± 1 °C-ra beállítható. A hőmérséklet az egész szekrényben azonos legyen.

4.4. Exszikkátor, nedvességindikátort tartalmazó, frissen aktivált szilikagéllal vagy azzal azonos hatékonyságú szárítóanyaggal.

5. A vizsgálat menete

5.1. A bemérőedényt (4.2.) levett fedővel körülbelül 1 órára szárítószekrénybe (4.3.) tesszük.

5.2. Az edényre a fedelet rátesszük és exszikkátorba (4.4.) helyezzük, szobahőmérsékletre hűtjük, és 0,1 mg pontossággal megmérjük. (M_0)

5.3. Körülbelül 2 g tejpormintát az edénybe teszünk, az edényt a fedelével lefedjük, és 0,1 mg pontossággal gyorsan lemérjük. (M_1)

5.4. Az edényt levett fedővel 2 órára szárítószekrénybe helyezzük.

5.5. Az edényt lefedjük, exszikkátorba helyezzük, és szobahőmérsékletre hűtjük. Lehülés után 0,1 mg pontossággal gyorsan lemérjük. (M_2)

5.6. Az edényt levett fedővel 1 órán át szárítószekrényben szárítjuk.

5.7. Az 5.5. pont alatt leírt műveletet megismétljük.

5.8. Az 5.6. és 5.7. szerinti műveleteket addig ismétljük, amíg a két egymás utáni mérés tömege közötti különbség 0,5 mg-nál kisebb vagy a tömeg nőni nem kezd. Ha tömegnövekedés lép fel, a számolásnál a legkisebb tömegértéket vesszük figyelembe (6.). A végleges tömeget M_2 -vel jelöljük.

6. Az eredmények kiszámítása

A minta tömegvesztését tömegszázalékban kifejezve a következő képlettel számítjuk ki:

$$\frac{M_1 - M_2}{M_1 - M_0} \cdot 100$$

ahol:

M_0 = a bemérőedény és a fedél tömege g-ban az 5.2. művelet után,

M_1 = a bemérőedény, a fedél, a minta tömege g-ban az 5.3. művelet után,

M_2 = a bemérőedény, a fedél és a kiszáritott minta tömege g-ban az 5.5. művelet után.

7. Ismételhetőség

Párhuzamos vizsgálatok között, azaz ugyanazon a mintából, ugyanazon vizsgáló által egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálatok eredményei között a megengedett eltérés legfeljebb 0,1 g víz/100 g termék lehet.

3. módszer: Zsírtartalom meghatározás sűrített tejből (Röse–Gottlieb-módszer)

1. Tárgy és alkalmazási terület

E módszerrel határozzuk meg a zsírtartalmat a következő termékekben:

- cukrozatlan sűrített zsíros tej,
- cukrozatlan sűrített tej,
- cukrozatlan sűrített félzsíros tej,
- cukrozatlan sűrített soványtej,
- cukrozott sűrített tej,
- cukrozott sűrített félzsíros tej,
- cukrozott sűrített soványtej.

2. Fogalommeghatározás

A sűrített tej zsírtartalma: a megadott módszerrel meghatározott zsírtartalom.

3. A módszer elve

A zsírtartalmat Röse–Gottlieb-módszerrel határozzuk meg. A minta ammóniás-alkoholos oldatából a zsírokat dietil-éterrel vagy petroléterrel extraháljuk, majd az oldatot bepároljuk, a maradékot mérjük, és a zsírtartalmat a minta tömegszázalékában fejezzük ki.

4. Vegyszerek

Minden reagensnek meg kell felelnie a vakpróbára vonatkozó részben (6.1.) megadott feltételeknek.

Ha szükséges, a reagenseket 1 g vajzsír/100 ml oldószer jelenlétében újra desztilláljuk.

4.1. Ammónia-oldat, kb. 25% (m/m) NH_3 tartalommal, sűrűsége 20 °C-on kb. 0,91 g/ml (vagy ismert koncentrációjú, töményebb oldat).

4.2. Etanol, 96±2%-os (v/v) vagy metanollal, metil-etil-ketonnal, illetve petroléterrel denaturált etanol.

4.3. Dietiléter, peroxidmentes

1. megjegyzés:

A peroxid vizsgálatához 10 ml dietil-étert öntünk üveg dugóval lezárható, kis mérőhengerbe, amelyet előzetesen kevés éterral átöblítettünk. Hozzáadunk 1 ml frissen készített 10%-os kálium-jodid oldatot, összerázzuk és 1 percig állni hagyjuk. Egyik fázisban sem lehet sárga elszíneződés.

2. megjegyzés:

A dietil-éter peroxidmentesen eltartható, ha olyan nedves cinkfóliát adunk hozzá, amelyet előzőleg 1 percre híg, savas réz-szulfátoldatba merítettünk, majd vízzel leöblítettünk. 1 liter dietil-éterhez kb. 8000 mm² felületű, hosszú csíkokra felvágott cinkfóliát használjunk. A csíkok legalább az edény feléig érjenek.

4.4. Petroléter, 30–60 °C közötti forrpontú

4.5. Oldószer elegy, közvetlenül a felhasználás előtt azonos térfogatú dietil-éterből (4.3.) és petroléterből készítjük (4.4.). Az oldószerelegy dietil-éterrel vagy petroléterrel helyettesíthető.

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg

5.2. Megfelelő extrahálócső vagy -lombik, becsiszolt üveg dugóval vagy egyéb, az alkalmazott oldószernek megfelelő zárással.

5.3. Vékonyfalú állólombikok, 150–250 ml névleges térfogatúak.

5.4. Szárítószekrény atmoszférikus nyomású, jól szellőző, hőmérséklete 102±1 °C-ra beállítható.

5.5. Forrást segítő anyag, zsírmentes, nem porózus, használat közben nem törékeny, például üveggyöngy vagy szilícium-karbid darabkák (lásd 6.2.1. pont).

5.6. Pipetta, az extraháló csőhöz megfelelő.

5.7. Centrifuga

6. A vizsgálat menete

6.1. Vakpróba

A minta zsirtartalmának meghatározásával egy időben vakpróbát végzünk 10 ml desztillált vízzel, azonos extraháló készülékben, a reagensok azonos arányával és azonos módon a következőkben leírtak szerint, a 6.2.2. alatt leírtak kivételével. Ha a vakpróbára 0,5 mg-nál nagyobb értéket kaptunk, a reagenset meg kell vizsgálni, tiszta reagenssekkel kell helyettesíteni vagy meg kell tisztítani.

6.2. Vizsgálat

6.2.1. A lombikot (5.3.) az oldószer elpárologtatása során a forrást megkönnyítő anyaggal együtt (5.5.) szárítószekrénybe (5.4.) tesszük, és fél-egy óra hosszat szárítjuk. A lombikot a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük.

6.2.2. Az előkészített mintát megkeverjük, és a cukrozott sűrített tej mintákból 2–2,5 g-ot, a cukrozatlan sűrített tej mintákból 4–5 g-ot közvetlen beméréssel vagy visszaméréssel 0,1 mg pontossággal az extraháló edénybe mérünk. 10,5 ml térfogatig vízzel feltöltjük, és enyhe melegítés (40–50 °C) közben az anyagok teljes elkeveredése céljából óvatosan összerázzuk. A minta teljesen elosztható legyen, különben a meghatározást meg kell ismételni.

6.2.3. 1,5 ml ammónia-oldatot (4.1.) vagy töményebb oldat egyenértékű térfogatát adunk hozzá és jól összekeverjük.

6.2.4. 10 ml etanolt (4.2.) adunk hozzá és a folyadékokat a nyitott lombikban lassan, tökéletesen összekeverjük.

6.2.5. 25 ml dietil-étert adunk hozzá (4.3.) és folyó vízzel lehűtjük. Az edényt lezárjuk, 1 percig erősen rázzuk és közben többször megfordítjuk.

6.2.6. A dugót óvatosan kivesszük, és 25 ml petrolétert (4.4.) adunk hozzá úgy, hogy a petroléter első néhány millilitrével leöblítjük a dugót és az edény nyakának belső falát. Az öblítőfolyadékot az edénybe engedjük. Az edényt a dugóval újra lezárjuk, 30 másodpercig rázzuk és forgatjuk. Ha a 6.2.7. pontban leírt műveletben nem centrifugálunk, nem szabad túl erősen rázni.

6.2.7. A vizsgálati anyagot a felső folyadékfázis kitisztulásáig, és a vizes fázistól való teljes elválásáig állni hagyjuk. A fázisok szétválasztása megfelelő centrifugával (5.7.) is elvégezhető.

Megjegyzés:

Az a centrifuga, amelyik nem háromfázisú motorral működik, szikrát kelthet. Ezért különösen ügyelni kell arra, hogy robbanás vagy tűz ne keletkezzék az étergőzők jelenléte miatt (például a lombik törése esetén).

6.2.8. A dugót kivesszük, néhány ml oldószer eleggyel a dugót és a lombik nyakának belső falát leöblítjük, az öblítő-folyadékot az extraháló edénybe engedjük. A felső réteget dekantálással vagy pipettával gondosan és lehetőleg teljes mennyiségében a lombikba visszük át (6.2.1.).

Megjegyzés:

Ha a leszivatást nem pipettával végezzük, szükség lehet arra, hogy valamennyi vizet hozzáadva a két folyadék közötti fázishatárt a dekantálás megkönnyítésére megemeljük.

6.2.9. Az extraháló edény nyakának külső és belső falát vagy a pipetta csúcsát és alsó részét néhány ml oldószer eleggyel leöblítjük. Az edény külső oldaláról az öblítőfolyadékot a lombikba, a pipetta és a belső fal öblítőfolyadékát pedig az extraháló edénybe folytatjuk.

6.2.10. A 6.2.5–6.2.9. műveletek megismétlésével 15 ml dietil-éter és 15 ml petroléter felhasználásával második extrakciót végzünk.

6.2.11. Harmadik extrakciót végzünk a 6.2.10. szerint, azonban az utolsó öblítést (6.2.9.) elhagyjuk.

Megjegyzés:

A cukrozatlan és cukrozott sűrített soványtej esetében a harmadik extrakció nem szükséges.

6.2.12. Az oldószert (beleértve az etanolt is) gondos elpárologtatással vagy desztillálással eltávolítjuk. Ha a lombik űrtartalma kicsi, akkor minden extrakció után a fent leírt módon a kis mennyiségű oldószert eltávolítjuk.

6.2.13. Ha már nem érzünk oldószerszagot, a lombikokat fektetve 1 órára a szárítószekrénybe helyezük és szárítjuk.

6.2.14. A lombikot a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük.

6.2.15. A 6.2.13. és a 6.2.14. műveleteket addig ismételjük, míg a két egymás utáni mérés különbsége 0,5 mg-nál kisebb lesz vagy a tömeg növekszik. Tömegnövekedés esetén a számolásnál (7.) a legkisebb értéket vesszük figyelembe. A végső tömeget M_1 -gyel jelöljük.

6.2.16. Ezután 15–25 ml petrolétert adunk hozzá annak vizsgálatára, hogy az extrahált anyag teljesen oldható-e. Az oldószert enyhén melegítjük és rázogatójuk, amíg a zsír egészen fel nem oldódik.

6.2.16.1. Ha az extrahált anyag petroléterben teljesen oldható, a 6.2.1. és a 6.2.15. mérések közti különbség a zsír tömege.

6.2.16.2. Kétség esetén, vagy ha oldhatatlan anyagok vannak jelen, a lombikban lévő zsírt meleg petroléteres mosással ismét extraháljuk, és az oldhatatlan részt minden dekantálás előtt ülepítjük. A lombik nyakának külső oldalát háromszor leöblítjük. A lombikot 1 órán keresztül fekvő helyzetben szárítószekrényben szárítjuk a 6.2.1. szerint, a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük, majd 0,1 mg pontossággal mérjük.

A zsír mennyisége a 6.2.15. szerinti mennyiségnek és ennek a tényleges végső mennyiségnek a különbsége.

7. Az eredmények kiszámítása

Az extrahált zsír grammban kifejezett tömegét a következő képlettel számítjuk ki:

$$(M_1 - M_2) - (B_1 - B_2)$$

A minta zsírtartalma %-ban:

$$\frac{(M_1 - M_2) - (B_1 - B_2)}{S} \cdot 100$$

ahol:

M_1 = a lombik tömege zsírral együtt g-ban a 6.2.15. művelet után,

M_2 = a lombik tömege g-ban a 6.2.1. művelet után, illetve oldhatatlan anyag jelenléte vagy annak gyanúja esetében a 6.2.16.2. művelet után,

B_1 = a vakpróba lombikjának tömege g-ban a 6.2.15. művelet után,

B_2 = a vakpróba lombikjának tömege g-ban a 6.2.1. művelet után, illetve oldhatatlan anyag jelenléte vagy annak gyanúja esetén a 6.2.16.2. művelet után,

S = a bemért minta mennyisége g-ban.

8. Ismételhetőség

A párhuzamos vizsgálatok eredményei között, azaz ugyanazon vizsgáló által, ugyanabból a mintából egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálati eredmények között a megengedett eltérés legfeljebb 0,05 g zsír/100 g termék lehet.

4. módszer: Zsírtartalom meghatározás tejporból (Röse–Gottlieb-módszer)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ezzel a módszerrel határozzuk meg a zsírtartalmat a következő termékekből:

- emelt zsírtartalmú tejpör,
- teljes tejpör,
- féلزsíros tejpör,
- sovány tejpör.

2. Fogalommeghatározás

A tejpör zsírtartalma: a megadott módszerrel meghatározott zsírtartalom.

3. A módszer elve

A meghatározást a Röse–Gottlieb-módszer szerint végezzük. A tejpör ammóniás-alkoholos oldatából a zsírt dietil-éterrel és petroléterrel extraháljuk, majd az oldószer elpárologtatjuk, a maradékot mérjük, és a minta tömegszázalékában fejezzük ki.

4. Vegyszerek

Minden reagensnek meg kell felelnie a vakpróbára vonatkozó részben (6.1.) megadott követelményeknek.

Ha szükséges, a reagenseket 1 g vajzsír/100 ml oldószer jelenlétében újra desztilláljuk.

4.1. Ammónia-oldat, kb. 25%-os (m/m) NH_3 tartalommal sűrűsége 20 °C-on kb. 0,91 g/ml (vagy ismert koncentráció-jú töményebb oldat).

4.2. Etanol, 96±2%-os (v/v) vagy metanollal, metil-etil-ketonnal, illetve petroléterrel denaturált etanol.

4.3. Dietil-éter, peroxidmentes

1. megjegyzés:

A peroxid vizsgálatához 10 ml dietil-étert öntünk üveg dugóval lezárható kis mérőhengerbe, amelyet előzetesen kevés éterrel öblítettük. Hozzáadunk 1 ml frissen készített 10%-os kálium-jodid-oldatot, összerázzuk és 1 percig állni hagyjuk. Egyik fázisban sem lehet sárga elszíneződés.

2. megjegyzés.

A dietil-éter peroxidmentesen eltartható, ha olyan nedves cinkfóliát adunk hozzá, amelyet előzőleg 1 percre savas réz-szulfát-oldatba merítettük, majd vízzel leöblítettük.

Egy liter dietil-éterhez kb. 8000 mm² felületű, csíkokra felvágott cinkfóliát használjunk. A csíkok legalább az edény feléig érjenek.

4.4. Petroléter, 30–60 °C közötti forrtpontú

4.5. Oldószer elegy, melyet közvetlenül a felhasználás előtt azonos térfogatú dietil-éterből (4.3.) és petroléterből (4.4.) készítünk. Az oldószer elegy dietil-éterrel vagy petroléterrel helyettesíthető.

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg

5.2. Megfelelő extrahálócső vagy lombik becsiszolt üveg dugóval vagy egyéb, az alkalmazott oldószernek megfelelő zárással.

5.3. Vékonyfalú állólombik, 150–250 ml névleges térfogatú.

5.4. Szárítószekrény, atmoszférikus nyomású, jól szellőző, 102±1 °C-ra beállítható.

5.5. Forrást segítő anyag, zsírmntes, nem porózus, használat közben nem törékeny, például üveggyöngy vagy szilícium-karbid darabkák (lásd a 6.2.1. pont).

5.6. Vízfürdő, 60–70 °C-ra beállítható.

5.7. Pipetta, az extraháló csőhöz megfelelő.

5.8. Centrifuga.

6. A vizsgálat menete

6.1. Vakpróba

A minta zsírtartalmának meghatározásával egyidőben vakpróbát végzünk 10 ml desztillált vízzel, azonos extraháló edényben, a reagensek azonos arányával és azonos módon, a következőkben leírtak szerint, a 6.2.2. alatt leírtak kivételével. Ha a vakpróbára 0,5 mg-nál nagyobb értéket kapunk, a reagenseket meg kell vizsgálni, tiszta reagensekkel kell helyettesíteni vagy meg kell tisztítani.

6.2. Vizsgálat

6.2.1. A lombikot (5.3.) az oldószer elpárolgotatása során a forrást megkönnyítő anyaggal együtt szárítószekrénybe (5.4.) tesszük és fél-egy óra hosszat szárítjuk. A lombikot a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük, és 0,1 mg pontossággal mérjük.

6.2.2. Kb. 1 g teljes tejport vagy kb. 1,5 g félzsíros tejport, illetve sovány tejport közvetlen beméréssel vagy visszaméréssel 0,1 mg pontossággal az extraháló edénybe (5.2.) mérünk. 10 ml vizet adunk hozzá és a tejpor teljes feloldásáig rázogatójuk (egyes mintáknál melegítésre is szükség lehet).

6.2.3. 1,5 ml ammónia-oldatot (4.1.) vagy töményebb oldat ezzel egyenértékű térfogatát adjuk hozzá, vízfürdőn (5.6.) időnként összerázva 15 percig 60–70 °C-on melegítjük, majd folyóvízzel lehűtjük.

6.2.4. 10 ml etanolt (4.2.) adunk hozzá és a folyadékokat a nyitott extraháló edényben óvatosan összekeverjük.

6.2.5. 25 ml dietil-étert (4.3.) adunk hozzá és folyó vízzel lehűtjük. A készüléket lezárjuk, 1 percen keresztül erősen rázzuk és közben többször megfordítjuk.

6.2.6. A dugót óvatosan kivesszük és 25 ml petrolétert (4.4.) adunk hozzá úgy, hogy néhány ml-ével leöblítjük a dugót és az extraháló edény nyakának belső falát az öblítőfolyadékot az extraháló edénybe folytatjuk. Az edényt a dugóval újra lezárjuk, 30 másodpercig rázzuk és időnként megfordítjuk. Ha a 6.2.7. pontban leírt műveletben nem centrifugálunk, nem szabad túl erősen rázni.

6.2.7. A vizsgálati anyagot állni hagyjuk, a felső folyadék fázis kitisztulásáig és a vizes fázistól való teljes elválásáig. A fázisok elválasztását megfelelő centrifugával (5.8.) is elvégezhetjük.

Megjegyzés:

Az a centrifuga, amely nem háromfázisú motorral működik, szikrát kelthet. Ezért különösen ügyelni kell arra, hogy robbanás vagy tűz ne keletkezzék az étergőzők jelenléte miatt (például a lombik eltörése esetén).

6.2.8. A dugót kivesszük, néhány ml oldószer eleggyel (4.5.) a dugót és a lombik nyakának belső oldalát leöblítjük, az öblítőfolyadékot az extraháló edénybe folytatjuk. A felső réteget dekantálással vagy pipettával (5.7.) gondosan és lehetőleg teljes mennyiségében a lombikba visszük át (6.2.1.).

Megjegyzés:

Ha a leszivatást nem pipettával végezzük, szükség lehet arra, hogy valamennyi vizet hozzáadva a két folyadék közti fázishatárt, a dekantálás megkönnyítésére, megemeljük.

6.2.9. Az extraháló edény nyakának külső és belső falát, vagy a pipetta csúcsát és alsó részét néhány ml oldószer eleggyel leöblítjük. Az extraháló edény külső oldaláról az öblítőfolyadékot a lombikba, a pipetta és a belső fal öblítőfolyadékát pedig az extraháló edénybe folytatjuk.

6.2.10. A 6.2.5–6.2.9. műveletek megismétlésével 15 ml dietil-éter és 15 ml petroléter felhasználásával második extrakciót végzünk.

6.2.11. Harmadik extrakciót végzünk a 6.2.10. szerint, azonban az utolsó öblítést (6.2.9.) elhagyjuk.

Megjegyzés:

Sovány tejpor esetében harmadik extrakció nem szükséges.

6.2.12. Az oldószert (beleértve az etanolt is) gondos elpárolgotatással vagy desztillációval eltávolítjuk. Ha a lombik ürtartalma kicsi, akkor minden extrakció után a fent leírt módon a kis mennyiségű oldószert eltávolítjuk.

6.2.13. Ha már nem érzünk oldószerszagot, a lombikot fektetve 1 órára a szárítószekrénybe helyezzük és szárítjuk.

6.2.14. A lombikot a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük.

6.2.15. A 6.2.13. és a 6.2.14. műveleteket addig ismételjük, míg a két egymás utáni mérés különbsége 0,5 mg-nál kisebb lesz vagy a tömeg növekszik. Tömegnövekedés esetén a számolásnál (7.) a legkisebb értéket vegyük figyelembe. A végső tömeget M_1 -gyel jelöljük.

6.2.16. Ezután 15–25 ml petrolétert adunk hozzá annak vizsgálatára, hogy az extrahált anyag teljesen oldható-e. Az oldószert enyhén melegítjük és rázogatójuk, amíg az egész zsír fel nem oldódik.

6.2.16.1. Ha az extrahált anyag petroléterben teljesen oldható, a 6.2.1. és 6.2.15. mérések közti különbség a zsír tömege.

6.2.16.2. Kétség esetén vagy ha oldhatatlan anyagok vannak jelen, a lombikban lévő zsírt meleg petroléteres mosással ismét extraháljuk, és az oldhatatlan részt minden dekantálás előtt ülepítjük. A lombik nyakának külső oldalát háromszor leöblítjük. A lombikot 1 órán keresztül fekvő helyzetben szárítószekrényben szárítjuk, 6.2.1. szerint a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük, majd 0,1 mg pontossággal mérjük. A zsír mennyisége a 6.2.15. szerinti mennyiség és ennek a tényleges végső mennyiségnek a különbsége.

7. Az eredmények kiszámítása

Az extrahált zsír grammban kifejezett tömegét a következő képlettel számítjuk ki:

$$(M_1 - M_2) - (B_1 - B_2)$$

A minta zsírtartalma %-ban:

$$\frac{(M_1 - M_2) - (B_1 - B_2)}{S} \cdot 100$$

ahol:

- M_1 = a lombik tömege zsírral együtt g-ban a 6.2.15 művelet után,
- M_2 = a lombik tömege g-ban a 6.2.1. művelet után, illetve oldhatatlan anyag jelenléte vagy annak gyanúja esetében a 6.2.16.2. művelet után,
- B_1 = a vakpróba lombikjának tömege g-ban a 6.2.15. művelet után,
- B_2 = a vakpróba lombikjának tömege g-ban a 6.2.1. művelet után, illetve oldhatatlan anyag jelenléte vagy annak gyanúja esetén a 6.2.16.2. művelet után,
- S = a bemért minta mennyisége g-ban.

8. Ismételhetőség

A párhuzamos vizsgálatok eredményei között, azaz ugyanazon vizsgáló által, ugyanabból a mintából egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálati eredmény között a megengedett eltérés legfeljebb 0,2 g zsír/100 g termék, sovány tejpör esetében 0,1 g zsír/100 g termék lehet.

5. módszer: Szacharóztartalom meghatározás (polarimetriás módszer)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ezzel a módszerrel határozzuk meg a szacharóztartalmat a következő termékekből:

- cukrozott sűrített tej,
- cukrozott sűrített félzsíros tej,
- cukrozott sűrített sovány tej,
- A minta nem tartalmazhat invertcukrot.

2. Fogalommeghatározás

A cukrozott sűrített tej szacharóztartalma: az ezzel a módszerrel meghatározott szacharóztartalom.

3. A módszer elve

A módszer a Clerget-inverzió elvén alapszik: gyengén savas kezelés hatására a szacharóz teljesen hidrolizál, míg a laktóz vagy más cukrok nem változnak. A szacharóztartalmat az oldat forgatóképességének változásából állapítjuk meg.

A minta tiszta szűrletét a laktóz okozta mutarotáció nélkül úgy állítjuk elő, hogy az oldatot ammóniával kezeljük, majd semlegesítjük, és cink-acetát, illetve kálium-hexaciano-ferrát/II/-oldat egymás után történő hozzáadásával csapadékot képzünk.

A szűrlet egy részében a szacharózt megfelelő eljárással hidrolizáljuk.

A szűrlet inverzió előtti és utáni forgatóképességéből számítjuk ki a szacharóztartalmat a megfelelő képlet alapján.

4. Vegyszerek

4.1. Cink-acetát oldat, 1 mólus: 21,9 g kristályos cink-acetátot ($\text{Zn}(\text{C}_2\text{H}_3\text{O}_2)_2 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) és 3 ml jégecetet vízzel 100 ml-re feltöltünk.

4.2. Kálium-hexaciano-ferrát/II/- oldat 0,25 mólos : 10,6 g kristályos kálium-hexaciano-ferrát/II/-ot ($K_4(Fe(CN)_6) \cdot 3H_2O$) vízzel 100 ml-re feltöltünk.

4.3. Sósav-oldat, 6,35 + 0,20 mólos (20–22%), vagy 5,0 + 0,2 mólos (16–18%)

4.4. Ammónia-oldat, 2,0 + 0,2 mólos, kb. 3,5% (m/m)

4.5. Ecetsav-oldat, 2,0 + 0,2 mólos, 12% (m/m)

4.6. Brómtimolkék-indikátor 1%-os (m/v) etanolos oldata.

5. Eszközök

5.1. Mérleg, 10 mg-os pontosságú

5.2. Polarimétercső, 2 dm-es, pontosan kalibrált hosszúságú

5.3. Polariméter vagy szachariméter:

a) polariméter nátriumfénnel vagy zöld higanyfénnel (higanygőzlámpa prizmával vagy speciális Wrattenszűrővel Nr. 77A), legalább 0,05 szögfok leolvasási pontossággal,

b) szachariméter nemzetközi cukorskálával, 6%-os kálium-bikromát oldat 15 mm vastag szűrőjén átvezetett fehér fénnel vagy nátriumfénnel. A nemzetközi cukorskálán a leolvasási pontosság legalább 0,1 fok legyen.

5.4. Vízfürdő, 60±1 °C-ra beállítható.

6. A vizsgálat menete

6.1. Ellenőrző vizsgálat

A módszer, a reagensok és a készülékek ellenőrzésére a következő módszerrel kettős ellenőrző vizsgálatot végzünk 100 g tej, vagy 110 g soványtej és 18,00 g tiszta szacharóz felhasználásával. Ez a keverék 40,00 g 45% szacharóztartalmú sűrített tejnek felel meg. A cukortartalmat a 7. pontban megadott képlettel számítjuk ki, ahol az 1. képletben szereplő M, F és P a bemért tejmennyiséget, a tej zsír- és fehérjetartalmát jelenti, a 2. képletben szereplő M helyére 40,00 számot kell beírni. A megállapított értékek középértéke a tényleges 45%-tól legfeljebb 0,2%-kal térhet el.

6.2. Meghatározás

6.2.1. A jól összekevert mintából kb. 40 g-ot 10 mg pontossággal 100 ml térfogatú főzőpohárba mérünk. 50 ml forróvizet (80–90 °C) adunk hozzá és alaposan összekeverjük.

6.2.2. A keveréket 200 ml-es mérőlombikba maradéktalanul áttöltjük és a főzőpoharat kis mennyiségű desztillált vízzel többször átöblítjük. A desztillált víz hőmérséklete 60 °C, összes térfogata 120–150 ml legyen. Összekeverjük és szobahőfokra hűtjük.

6.2.3. 5 ml hígított ammónia-oldatot (4.4.) adunk hozzá, újra összekeverjük és 15 percig állni hagyjuk.

6.2.4. Az ammóniát ekvivalens mennyiségű ecetsav-oldat (4.5.) hozzáadásával semlegesítjük. Előzetesen a pontos mennyiséget az ammónia-oldat brómtimolkék indikátor (4.6.) jelenlétében történő titrálásával állapítjuk meg. Összekeverjük az oldatot.

6.2.5. 12,5 ml cink-acetát oldatot (4.1.) adunk hozzá, miközben a megdöntött lombikot körkörösén forgatjuk.

6.2.6. Az acetát-oldat adagolásával azonos módon 12,5 ml kálium-hexaciano-ferrát (4.2.) oldatot adunk hozzá.

6.2.7. A lombik tartalmát 20 °C-ra beállítjuk és 20 °C-os vízzel a 200 ml-es jelig töltjük.

Megjegyzés:

Eddig a műveletig a víz vagy a reagensok adagolását úgy kell végezni, hogy a légbuborékok képződését elkerüljük. Ugyanebből a célból minden keverést a lombik óvatos körkörös forgatásával és nem rázogatóssal kell végezni. A 200 ml végtérfogatra való feltöltést megelőzően keletkezett légbuborékokat a lombikra kapcsolt vákuumszivattyúval és a lombik körkörös mozgásával távolítjuk el.

6.2.8. A lombikot száraz dugóval lezárjuk, és erős rázással alaposan összekeverjük.

6.2.9. Néhány percig állni hagyjuk, majd száraz szűrőpapíron átszűrjük, a szűrlet első 25 ml-ét kiöntjük.

6.2.10. Közvetlen polarizáció: meghatározzuk a szűrlet optikai forgatóképességét 20±1 °C-on.

6.2.11. Inverzió: az előbbieket szerint nyert szűrletből 40 ml-t 50 ml-es mérőlombikba pipetázunk. 6,0 ml 6,35 mólos vagy 7,5 ml 5,0 mólos sósavat (4.3.) adunk hozzá.

A lombikot 15 percre 60 °C-os vízfürdőbe állítjuk úgy, hogy a lombik a nyakáig belemerüljön. Az első 5 percben körös mozgatóval keverjük, ezalatt a lombik tartalmának el kell érnie a vízfürdő hőmérsékletét. 20 °C-ra lehűtjük és 20 °C-os vízzel a 50 ml-es jelig feltöltjük. Összekeverjük és ezen a hőmérsékleten 1 órán keresztül állni hagyjuk.

6.2.12. Inverzió utáni polarizáció

Az invertált oldat forgatóképességét $20 \pm 0,2$ °C-on mérjük. (Ha a polarizálócsőben a folyadék hőmérséklete több mint $0,2$ °C-kal eltér a 20 °C-tól, akkor a 7.2. pontban megadott hőmérsékletkorrekciót kell alkalmazni.)

7. Az eredmények kiszámítása

7.1. Számítás

A szacharóztartalom kiszámítását a következő képletek szerint végezzük:

$$1. \quad v = \frac{M}{100} (1,08F - 1,55P)$$

$$2. \quad S = \frac{D - 1,25I}{Q} \cdot \frac{V}{V} \cdot \frac{v}{L} \cdot \frac{V}{M} \%$$

ahol:

S	= szacharóztartalom,
M	= a bemért minta tömege g-ban,
F	= a minta zsírtartalma %-ban,
P	= a minta fehérjetartalma ($N \times 6,38$) %-ban,
V	= az a térfogat ml-ben, amire a mintát a szűrés előtt felhígítjuk,
v	= a szűréskor képződött csapadék térfogat korrekciója ml-ben,
D	= a közvetlen polarizációs érték (az inverzió előtti polarizáció),
I	= az inverzió utáni polarizációs érték,
L	= a polarimétercső hossza dm-ben,
Q	= inverziós faktor, amelynek az értékére a következőkben térünk ki.

Megjegyzések:

a) Ha pontosan 40,00 g sűrített tejet mértünk be, és nátriumlámpás polariméter szögfokot és 2 dm-es polarimétercsövet használunk $20 \pm 0,1$ °C-on, akkor a normál sűrített tej ($C=9$) szacharóztartalmát a következő képlettel számítjuk ki:

$$S = (D - 1,25 I) \times (2,833 - 0,00612 F - 0,00878 P)$$

b) Ha a polarizációt inverzió után a megadott 20 °C-tól (T) eltérő hőmérsékleten mértük, az értéket meg kell szorozni a következő faktoral: $[1 + 0,0037 (T - 20)]$

7.2. Az inverziós faktor (Q) értéke

A következő képletek megadják a Q pontos értékét különböző fényforrások, különböző koncentrációk és hőmérsékletek esetén:

nátriumfénynél és polariméter szögfokban mérve:

$$Q = 0,8825 + 0,0006 (C - 9) - 0,0033 (T - 20),$$

zöld higanyfénynél és polariméter szögfokban mérve:

$$Q = 1,0392 + 0,0007 (C - 9) - 0,0039 (T - 20),$$

fehér fénynél bikromátszűrővel és nemzetközi cukorskálával ellátott szachariméterrel mérve:

$$Q = 2,549 + 0,0017 (C - 9) - 0,0095 (T - 20).$$

Az előbbi képletekben a betűk jelentése:

C = a polarimetriás mérésnek megfelelő összes cukortartalom az invertált oldatban, százalékban,

T = az invertált oldat hőmérséklete a polarimetriás mérés alatt.

1. megjegyzés:

Az invertált oldatban lévő összes cukortartalmat %-ban (C) a közvetlen polarizációs érték és az inverzió utáni polarizációs érték a szacharóz, laktóz és invertcukor specifikus forgatóképességének normál értékével a szokásos módon lehet kiszámítani.

A $0,0006 (C - 9)$ korrekció csak akkor pontos, ha C kb. = 9, szokásos sűrített tejnél ez a korrekció elhagyható, mivel C 9-hez közel van.

2. megjegyzés:

A 20 °C mérési hőmérséklethez képest 1 °C hőmérséklet eltérés a közvetlen leolvasásban keveset jelent, de az inverzió utáni leolvasásnál a 0,2 °C-nál nagyobb eltérés esetén már korrekcióra van szükség. A 0,0033 (T–20) korrekció stb. csak 18 °C–22 °C között pontos.

8. Ismételhetőség

A párhuzamos vizsgálatok eredményei között, azaz ugyanazon vizsgáló által, ugyanabból a mintából egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálatok eredménye között a megengedett eltérés legfeljebb 0,3 g szacharóz/100 g termék lehet.

6. módszer: Tejsav és laktáttartalom meghatározás

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ezzel a módszerrel a következő termékek tejsav- és laktáttartalmát határozzuk meg:

- emelt zsírtartalmú tejpor,
- teljes tejpor,
- félzsíros tejpor,
- sovány tejpor.

2. Fogalommeghatározás

A tejpor tejsav- és laktáttartalma: az ezzel a módszerrel meghatározott tejsav- és laktáttartalom, tejsavban kifejezve.

3. A módszer elve

Réz-szulfát és kalcium-hidroxid egyidejű adagolása után a zsírt, a fehérjét és laktózt szűréssel eltávolítjuk. A szűrletben lévő tejsavat tömény kénsavval réz-szulfát jelenlétében acetaldehiddé alakítjuk. Az acetaldehidet 4-hidroxi-difenil-lel fotometriásan meghatározzuk. A tejsav és laktáttartalmat tejsav mg/100 g zsírmentes szárazanyag értékben adjuk meg.

4. Vegyszerek

4.1. Réz/II/szulfát oldat: 250 g réz/II/szulfátot ($\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$) vízben oldunk, és 1000 ml-re feltöltjük.

4.2. Kalcium-hidroxid-szuszpenzió:

4.2.1. 300 g kalcium-hidroxidot [$\text{Ca}(\text{OH})_2$] mozsárban összesen 900 ml víz felhasználásával eldörzsöljük. A szuszpenziót a felhasználás előtt frissen készítjük.

4.2.2. Másik változat: 300 g kalcium-hidroxidot [$\text{Ca}(\text{OH})_2$] mozsárban összesen 1400 ml víz felhasználásával eldörzsölünk. A szuszpenziót a felhasználás előtt frissen készítjük.

4.3. Kénsavas réz/II/szulfát oldat: 300 ml kénsavhoz (95,5–97,0% (m/m) H_2SO_4) 0,5 ml réz/II/szulfát oldatot (4.1.) adunk.

4.4. 4-hidroxi-difenil oldat ($\text{C}_6\text{H}_5\text{C}_6\text{H}_4\text{OH}$): 0,75 g 4-hidroxi-difenilt enyhe melegítés és keverés közben 5 gramm NaOH/100 ml koncentrációjú vizes nátrium-hidroxid oldat 5 ml-ében feloldunk. Mérőlombikban vízzel 50 ml-re feltöltjük. Az oldatot sötét, hűvös helyen, barna folyadéküvegben tároljuk. Ne használjuk, ha színváltozás vagy zavarosodás lép fel. Legfeljebb 72 óráig tárolható.

4.5. Tejsav kalibráló oldat: közvetlenül a felhasználás előtt 0,1067 g lítium-laktátot ($\text{CH}_3\text{CHOHCOOLi}$) vízben feloldunk és mérőlombikban 1000 ml-re feltöltünk. Ennek az oldatnak 1 ml-e 0,1 mg tejsavnak felel meg.

4.6. Visszaállított normál tej: jó minőségű tejpor mintákat előzőleg megvizsgálunk. A kalibrációs görbe felvételéhez azokat a mintákat választjuk ki, amelyek tejsav tartalma a legkisebb, legfeljebb 30 mg/100 g zsírmentes szárazanyag tartalommal. A műveleteket a 6.2.1. és a 6.2.2. szerint végezzük.

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg

5.2. Spektrofotométer, 570 nm hullámhosszra beállítható

5.3. Vízfürdő, 30±2 °C-ra beállítható

5.4. Dörzsmozsár törővel

5.5. Szűrőpapír, (Schleicher és Schüll 595, Whatman 1 vagy azzal egyenértékű)

5.6. Reagensüveg Pyrex vagy azzal egyenértékű üvegből (mérete: 25x150 mm)

Megjegyzés:

Minden üvegedény teljesen tiszta legyen, és csak ehhez a vizsgálathoz használjuk. A csapadékot tartalmazó üvegedényeket tömény sósavas kiöblítés után mosogassuk el.

6. A vizsgálat menete

6.1. Vakpróba

Vakpróbát készítünk, amelyhez 30 ml vizet töltünk egy 50 ml-es mérőlombikba és a 6.2.4–6.2.11. műveleteket elvégezzük. Ha a vakpróba eredménye vízzel szemben mérve a 20 mg tejsav/100 mg zsírmentes szárazanyagnak megfelelő értéket túllépi, a reagenseket felül kell vizsgálni, a szennyezett reagenseket, illetve reagenst mással kell pótolni. A vakpróbát a minta vizsgálatával egyidejűleg kell végezni.

6.2. Meghatározás

Megjegyzés:

Különösen nyállal és izzadsággal való szennyeződéstől óvjuk a mintákat.

6.2.1. A minta zsírmentes szárazanyagtartalmát (a) megkapjuk, ha 100-ból levonjuk a zsírtartalmat (meghatározása a 4. módszerrel) és a víztartalmat (meghatározása a 2. módszerrel).

6.2.2. A minta $\frac{1000}{a}$ g-ját 0,1 g pontossággal lemérjük.

Ehhez a mintamennyiséghez 100 ml vizet adunk és alaposan összekeverjük.

6.2.3. Az így kapott oldatból 5 ml-t 50 ml-es mérőlombikba pipetázunk és vízzel kb. 30 ml-re felhígítjuk.

6.2.4. Forgatás közben lassan hozzáadunk 5 ml réz-szulfát oldatot (4.1.) és 10 percig állni hagyjuk.

6.2.5. Forgatás közben lassan hozzáadunk 5 ml kalcium-hidroxid szuszpenziót (4.2.1.) vagy 10 ml kalcium-hidroxid szuszpenziót (4.2.2.).

6.2.6. Vízzel 50 ml-re feltöltjük, erősen összerázzuk, 10 percig állni hagyjuk, majd szűrjük. A szűrlet első részét elöntjük.

6.2.7. A szűrlet 1 ml-ét reagensüvegbe pipetázzuk (5.6.).

6.2.8. Bürettával vagy osztott pipetával a kénsav-réz-szulfát-oldatból (4.3.) 6,0 ml-t a reagensüvegbe adagolunk. Összekeverjük.

6.2.9. A reagensüveget 5 percen keresztül forró vízfürdőn melegítjük. Folyó vízzel szobahőfokra hűtjük.

6.2.10. Két csepp 4-hidroxi-difenil-reagenst (4.4.) adunk hozzá és erősen összerázzuk, hogy a reagens az egész folyadékban egyenletesen eloszoljon. A reagensüveget 30±2 °C hőmérsékletű vízfürdőbe helyezzük, 15 percen keresztül benne hagyjuk és időnként rázogattjuk.

6.2.11. A reagensüveget 90 másodpercre forró vízfürdőbe helyezzük, majd folyó vízzel szobahőmérsékletre hűtjük.

6.2.12. Az optikai sűrűséget a vakpróbával szemben (6.1.) 3 órán belül az 5.2. pontban megadott hullámhosszon mérjük.

6.2.13. Amennyiben az optikai sűrűség a kalibrációs görbe legmagasabb pontját túllépi, a 6.2.6. szerint nyert szűrlet megfelelő hígításával kapott mintával a vizsgálatot megismételjük.

6.3. A kalibrációs görbe felvétele

6.3.1. A visszaállított tej (4.6.) 5 ml-ét 5 db 50 ml-es mérőlombikba pipetázzuk. Ezekbe a lombikokba 0, 1, 2, 3, 4 ml kalibráló oldatot (4.5.) pipetázunk. Az így kapott oldatok 0, 20, 40, 60, 80 mg tejsav/100 g zsírmentes szárazanyag koncentrációnak felelnek meg.

6.3.2. Vízzel kb. 30 ml-re hígítjuk és a 6.2.4–6.2.11. pontban leírtak szerint járunk el.

6.3.3. A standard (6.3.1.) optikai sűrűségét a vakpróbával (6.1.) szemben az 5.2. pontban megadott hullámhosszon mérjük. Az optikai sűrűség adatait a 6.3.1. pontban megadott 0 mg, 20 mg, 40 mg, 60 mg, 80 mg/100 g zsírmentes szárazanyagra vonatkoztatott tejsav mennyiségének függvényében diagramon ábrázoljuk. Ezeknek a pontoknak legjobban

megfelelő egyenest megrajzoljuk, és a kalibrációs görbét úgy készítjük el, hogy az egyenes önmagával párhuzamosan eltolva a koordináta-rendszer nullpontját metsze.

7. Az eredmények kiszámítása

A minta 6.2.12. vagy 6.2.13. szerint mért optikai sűrűségét a kalibrációs görbe segítségével tejsav mg/100 g zsírmentes szárazanyag értékre számoljuk át. Az eredményt a hígítási faktoral megszorozzuk, amennyiben a szűrletet a 6.2.13. szerint hígítottuk.

8. Ismételhetőség

A párhuzamos vizsgálatok eredményei között, azaz ugyanazon vizsgáló által, ugyanabból a mintából egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálati eredmények között a megengedett eltérés legfeljebb 8 mg tejsav/100 g zsírmentes szárazanyag lehet 80 mg/100 g mért értékig. Nagyobb értékeknél ez a különbség a legkisebb érték 10%-nál nem lehet nagyobb.

7. módszer: Foszfátáz-aktivitás meghatározás (módosított Sanders-Sagar-eljárás)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ez a módszer a foszfátáz-aktivitás meghatározását írja le a következő termékekben:

- emelt zsírtartalmú tejpor,
- teljes tejpor,
- félzsíros tejpor,
- sovány tejpor.

2. Fogalommeghatározás

A foszfátáz-aktivitás a jelenlévő aktív, alkalikus foszfátáz mennyiségének a mértéke. Ezt az értéket az 1 ml hígított tejből, az itt leírt módszerrel felszabadított fenol μg -ban állapítjuk meg.

3. A módszer elve

A tejpor foszfátáz-aktivitását a foszfátáz azon képessége alapján határozzuk meg, hogy dinátrium-fenil-foszfátból fenolt képes felszabadítani. Az alább leírt feltételek közt felszabaduló fenol mennyiségét spektrofotometriás méréssel, a Gibb reagenssel kialakított szín mérése útján határozzuk meg.

4. Vegyszerek

4.1. A oldat

Bárium-borát-hidroxid-puffer: pH $10,6 \pm 0,1$ 20 °C-on. 25,0 g bárium-hidroxidot ($\text{Ba}(\text{OH})_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$) vízben oldunk és 500 ml-re felhígítjuk. 11,0 g bórsavat (H_3BO_3) vízben feloldunk és 500 ml-re felhígítjuk.

Mindkét oldatot 50 °C-ra felmelegítjük és összekeverjük. Az elegyet rázogatva szobahőmérsékletre hűtjük. A pH-értékét bárium-hidroxid-oldattal $10,6 \pm 0,1$ -re állítjuk be és leszűrjük. Az oldatot jól zárható edényben tároljuk. A puffert felhasználás előtt azonos mennyiségű vízzel felhígítjuk.

4.2. B oldat

Színképző puffer: 6,0 g nátrium-metaborátot (NaBO_2) vagy (12,5 g $\text{NaBO}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$) és 20 g nátrium-kloridot (NaCl) vízben feloldunk és 1000 ml-re feltöltjük.

4.3. C oldat

Szubsztrátum-puffer oldat

4.3.1. 0,5 g dinátrium-fenil-foszfátot ($\text{Na}_2\text{C}_6\text{H}_5\text{PO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) 4,5 ml B oldatban (4.2.) feloldunk. Az E oldatból (4.5.) 2 csepet adunk hozzá, és 30 percig állni hagyjuk. A színanyagot 2,5 ml butanollal (4.10.) extraháljuk. Amennyiben szükséges, a színanyag extrakciót megismételjük. A kivonás után a butanolt kiöntjük. Az oldat hűtőszekrényben több napig eltartható. A felhasználás előtt a színezéket újra kifejlesztjük és extraháljuk.

4.3.2. Ebből az oldatból 1 ml-t egy 100 ml-es mérőlombikba viszünk át és az A oldattal jelig töltjük. A pufferoldatot közvetlenül a felhasználás előtt készítjük el.

4.4. D oldat

Csapadékképző reagens: 3,0 g cink-szulfátot ($\text{ZnSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$) és 0,6 g réz-szulfátot ($\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$) vízben feloldunk, és 100 ml-re feltöltjük.

4.5. E oldat

Gibb reagens: 0,040 g 2,6-dibrómkinon-1,4-klórimidet ($\text{C}_6\text{H}_2\text{Br}_2\text{ClNO}$) 10 ml 96%-os etil-alkoholban feloldunk. Az oldatot sötét üvegben hűtőszekrényben tároljuk. Elszíneződött reagens nem használható.

4.6. Színhígító puffer

A színeképző B oldatból (4.2.) 10 ml-t vízzel 100 ml-re hígítunk.

4.7. Réz-szulfát oldat

0,05 g réz(II)-szulfátot ($\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$) vízben oldunk és vízzel 100 ml-re feltöltjük.

4.8. Fenol törzsoldat

$0,200 \pm 0,001$ g tiszta fenolt vízben oldunk és mérőlombikban 100 ml-re feltöltjük. Az oldat hűtőszekrényben néhány hónapig eltartható. Ebből az oldatból 10 ml-t vízzel 100 ml-re feltöltünk. Ezen hígított oldat 1 ml-e 200 μg fenolt tartalmaz és további hígítások előállításához is felhasználható.

4.9. Kiforralt desztillált víz

4.10. n-butanol

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg

5.2. Vízfürdő, 37 ± 1 °C-ra beállítható

5.3. Spektrofotométer, 610 nm hullámhossznál történő méréshez

5.4. Szűrőpapír (Schleicher és Schüll 597, Whatman 42 vagy más, azonos minőségű szűrőpapír)

5.5. Vízfürdő, forrásban lévő

5.6. Alumíniumfólia

6. A minta előkészítése

A minta 10 g-ját (0,1 g pontossággal lemérve) 90 ml vízben feloldjuk. A por feloldása közben a hőmérséklet semmiképpen sem lehet 35 °C-nál nagyobb.

7. A vizsgálat menete

7.1. Óvórendszabályok

1. Kerüljük a napfény hatását.
2. Minden üvegeszközt, a dugókat és a felszereléseket állandóan tisztán kell tartani, vízzel leöblíteni és kifőzni, vagy gőzzel kezelni.
3. A műanyagok alkalmazását (például dugók) kerüljük, mivel azok fenolt tartalmazhatnak.
4. A nyál foszfátot tartalmaz; a nyál nyomokkal való szennyeződést gondosan kerülni kell.

7.2. Meghatározás

7.2.1. Két reagensüvegbe a 6. szerint előkészített, visszaállított tejből 1-1 ml-t adagolunk.

7.2.2. A reagensüvegek egyikét 2 percen keresztül forrásban lévő vízfürdőben melegítjük. A reagensüveget és a vízfürdőt (5.5.) egy alufóliával bevont főzőpohárral (5.6.) lefedjük, annak biztosítására, hogy a reagensüveg teljes egészében átforrósodjon. Hideg vízzel szobahőfokra hűtjük. Ezt a reagensüveget a vakpróbához használjuk. Ettől a ponttól kezdődően mindkét reagensüveget azonos módon kezeljük.

7.2.3. 10 ml C oldatot (4.3.2.) adunk hozzá, összekeverjük, és a reagensüvegeket 37 °C-os vízfürdőbe (5.2.) állítjuk.

7.2.4. 60 percig vízfürdőben inkubáljuk és időnként összerázzuk.

7.2.5. A reagensüvegeket rögtön a forrásban lévő vízfürdőbe (5.5.) állítjuk és 2 percig hevítjük, hideg vízzel szobahőmérsékletre hűtjük.

7.2.6. A D oldatból 1 ml-t (4.4.) hozzáadunk, összekeverjük, és száraz szűrőpapíron szűrjük, az első szűrleteket mindaddig elöntjük, amíg tiszta folyadékot nem kapunk.

7.2.7. Mindkét szűrletből 5 ml-t reagensüvegekbe adagolunk, 5 ml B oldatot (4.2.) és 0,1 ml E oldatot (4.5.) adunk hozzá. Összekeverjük.

7.2.8. A szín kialakulásához 30 percig szobahőfokon napfénytől védve állni hagyjuk.

7.2.9. Az optikai sűrűséget a vakpróbával szemben az 5.3. alatt megadott hullámhosszon mérjük.

7.2.10. A meghatározást megismételjük, ha az oldat optikai sűrűsége az 5.3. pont szerint kapott 20 mg-os fenol standardénál nagyobb. Ha ezt az értéket túlléptük, a visszaállított tej (6.) térfogatát olyan tej megfelelő térfogatával hígítjuk fel, amelyet a 7.2.2. szerint a foszfátáz inaktiválására gondosan felforraltunk.

7.3. A kalibrációs görbe felvétele

7.3.1. 4 db 100 ml-es mérőlombikba 1, 3, 5 és 10 ml-t mérünk be a 4.8. szerint felhígított kalibráló oldatból és vízzel jellegig töltjük. Ezek a hígítások ml-enként 2, 6, 10 és 20 µg fenolt tartalmaznak.

7.3.2. 1 ml vizet, illetve a referenciaoldatok 1 ml-ét (7.3.1.) a reagensüvegekbe pipetázzuk, hogy olyan mintasorozatot kapjunk, amely 0, 2, 6, 10 és 20 µg fenolt tartalmaz.

7.3.3. Egymás után minden reagensüvegbe 1 ml réz-szulfát-oldatot (4.7.), 5 ml színhigító puffert (4.6.), 3 ml vizet és 0,1 ml E oldatot (4.5.) adunk. Összekeverjük.

7.3.4. A reagensüvegeket szobahőmérsékleten napfénytől védve 30 percig állni hagyjuk.

7.3.5. A reagensüvegekből kivett oldatok optikai sűrűségét a vakpróbához viszonyítva az 5.3. pontban megadott hullámhosszon megmérjük.

7.3.6. Az optikai sűrűséget a 7.2. pontban megadottak szerint µg-ban mért fenol mennyiség függvényében kalibrációs görbén ábrázoljuk.

8. Az eredmények kiszámítása

8.1. A 7.2.9. szerint kapott értékeket a kalibrációs görbe felhasználásával µg fenolra számítjuk át.

8.2. A µg fenolban kifejezett foszfátáz-aktivitást a visszaállított tej 1 ml-ére vonatkoztatva a következő képlettel számítjuk ki:

$$\text{Foszfátáz-aktivitás} = 2,4 \times P$$

ahol

P = a fenolmennyiség µg-ban a 8.1. szerint.

8.3. Ha a 7.2.10. szerinti hígítás szükséges volt, úgy a 8.2. szerinti eredményeket még a hígítási faktorról is meg kell szorozni.

9. Ismételhetőség

Párhuzamos vizsgálatok eredményei között, azaz ugyanazon vizsgáló által, ugyanazon mintából egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálatok eredménye közt a megengedett eltérés legfeljebb 2 µg felszabadított fenol/ml visszaállított tej lehet.

8. módszer: Foszfátáz-aktivitás meghatározása (Aschaffenburg–Mullen-módszer)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ez a módszer a foszfátáz-aktivitás meghatározását írja le a következő termékekben:

- zsíros tejpor,
- teljes tejpor,
- félzsíros tejpor,
- sovány tejpor.

2. Fogalommeghatározás

A tejpor foszfátáz-aktivitása a termékben lévő aktív alkalikus foszfátáz mennyiségének a mértéke. Ezt az értéket a visszaállított minta 1 ml-éből az itt leírt módszerrel felszabaduló p-nitrofenol µg-ban határozzuk meg.

3. A módszer elve

A visszaállított mintát 10,2 pH-jú szubsztrát-pufferrel felhígítjuk és 37 °C hőmérsékleten termosztáljuk. A mintában lévő alkalikus foszfát az ezen körülmények között a nátrium-p-nitrofenil-foszfátból p-nitrofenolt szabadít fel. A felszabadított p-nitrofenolt standard színes üvegekkel való közvetlen összehasonlítással, egyszerű komparátorban, visszavert fényben meghatározzuk.

4. Vegyszerek

4.1. Nátrium-karbonát-hidrogénkarbonát puffer

3,5 g vízmentes nátrium-karbonátot és 1,5 g nátrium-hidrogénkarbonátot vízben feloldunk és mérőlombikban 1000 ml-re feltöltjük.

4.2. Szubsztrát-puffer-oldat

1,5 g dinátrium-p-nitrofenil-foszfátot nátrium-karbonát/hidrogénkarbonát pufferben (4.1.) feloldunk, és mérőlombikban a pufferrel (4.1.) 1000 ml-re feltöltjük. Az oldat egy hónapig stabilis marad, ha hűtőszekrényben (4 °C-on vagy az alatti hőfokon) tároljuk, azonban a tárolt oldatból színvizsgálatot kell végezni, lásd: 7. pont 3. megjegyzés.

4.3. Csapadékképző reagensek

4.3.1. Cink-szulfát oldat

30,8 g cink-szulfátot vízben feloldunk és mérőlombikban 100 ml-re feltöltjük.

4.3.2. Kálium-ferrocianid oldat

17,2 g kálium-ferrocianid-trihidrátot vízben feloldunk és mérőlombikban 100 ml-re feltöltjük.

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg

5.2. Vízfürdő, termosztáttal 37±1 °C-ra beállítható

5.3. Komparátor, különleges p-nitrofenol µg/ml tej értékre hitelesített, standard, színes üveg tárcsával és 2 db, 25 mm-es küvettával.

6. A minta előkészítése

10 g tejport 90 ml vízben feloldunk. A tejpor oldási hőmérséklete nem lépheti túl a 35 °C-t.

7. A vizsgálat menete

Óvintézkedések:

1. Felhasználás után a reagensüvegeket ki kell üríteni, vízzel kiöblíteni, lúgos mosószert tartalmazó forró vízben kimosni, és tiszta forró vízzel kiöblíteni. Felhasználás előtt vízzel ki kell öblíteni és megszáritani. Használat után a pipettákat alaposan, tiszta hideg folyóvízben rögtön ki kell öblíteni, végül a felhasználás előtt vízzel ki kell öblíteni és megszáritani.
2. A reagensüvegeket felhasználás után rögtön forró folyóvízzel alaposan le kell öblíteni, majd 2 percen keresztül vízben kifőzni.
3. A szubsztrát-puffer-oldat (4.2.) legalább 1 hónapig stabil marad, ha azt hűtőszekrényben 4 °C-on vagy annál kisebb hőmérsékleten tároljuk. Az esetleges instabilitást sárga szín megjelenése jelzi. Vizsgálat közben a minták mellett mindig azonos mennyiségű szubsztrát-puffer oldatot tartalmazó kontroll mintát is olvassunk le. Az oldatot ne használjuk, ha olyan elszíneződés lép fel, amely a komparátor 25 mm-es küvettájában desztillált vízzel szemben mérve 10 µg-nál nagyobb értéknek felel meg.
4. Minden mintához külön pipettát használunk, hogy a pipetta nyállal való szennyeződését elkerüljük.
5. A mintát a legrövidebb időre sem szabad közvetlen napfény hatásának kitenni.

7.1. Meghatározás

7.1.1. A szubsztrát-puffer 15 ml-ét tiszta, száraz reagens üvegbe pipetázzuk, majd hozzáadjuk a vizsgálandó visszaállított minta (6.) 2 ml-ét. A reagensüveget lezárjuk, forgatással összekeverjük, és 37 °C hőmérsékletű vízfürdőbe tesszük.

7.1.2. Egyidejűleg egy másik reagensüvegben lévő 15 ml szubsztrát-pufferhez 2 ml kiforralt, visszaállított mintát adunk és a vizsgálandó mintával azonos módon vízfürdőbe helyezzük.

7.1.3. 2 óra múlva mindkét reagensüveget a vízfürdőből kivesszük, 0,5 ml cink-szulfát oldatot (4.3.1.) adunk hozzá, a dugóval az üvegeket lezárjuk, erősen összerázzuk és 3 percig állni hagyjuk. Hozzáadunk 0,5 ml kálium-ferrocianid oldatot (4.3.2.), alaposan összekeverjük, szűrjük, a tiszta szűrletet tiszta reagensüvegben felfogjuk.

7.1.4. A szűrletet 25 mm-es küvettába visszük, és a kifőzött minta szűrletével a komparátorban speciális tárcsa (5.3.) segítségével összehasonlítjuk.

8. A eredmények kiszámítása

A 7.1.4. szerint közvetlenül leolvasott értékeket μg p-nitrofenol/ml visszaállított mintára adjuk meg.

9. Ismételhetőség

Párhuzamos vizsgálatok között, azaz ugyanazon vizsgáló által, ugyanazon mintából egyidejűleg vagy közvetlenül egymás után végzett két vizsgálat eredménye között a megengedett eltérés legfeljebb $2 \mu\text{g}$ nitrofenol/ml visszaállított tej lehet.

* * *

Az 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet mellékletének 50. sorszámú előírása

MAGYAR ÉLELMISZERKÖNYV (Codex Alimentarius Hungaricus)

3–1–85/503 számú előírás

(2. kiadás – 2006.)

Étkezési kazeinek és kazeinátok vizsgálati módszerei

1. §

Az 1. számú mellékletben rögzített összetevők vizsgálatához a 2. számú mellékletben leírt módszereket kell alkalmazni.

2. §

Ez az előírás 2007. július 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Magyar Élelmiszerkönyvnek az étkezési kazeinek és kazeinátok vizsgálatáról szóló 3–1–85/503 számú előírása 1995-ben jóváhagyott 1. kiadása hatályát veszti.

3. §

Ez az előírás az étkezési kazeinek és kazeinátok vizsgálati módszereiről szóló, 1985. október 25-i 85/503/EGK bizottsági irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1. számú melléklet a 3–1–85/503 számú előírás 2. kiadásához

Étkezési kazeinek és kazeinátok analitikai vizsgálata

I. Minta-előkészítés és általános követelmények

II. Víztartalom meghatározás

- savas kazeinben a II. melléklet 1. módszere szerint
- oltós kazeinben a II. melléklet 1. módszere szerint
- kazeinátban a II. melléklet 1. módszere szerint

III. Fehérjetartalom meghatározás

- savas kazeinben a II. melléklet 2. módszere szerint
- oltós kazeinben a II. melléklet 2. módszere szerint
- kazeinátban a II. melléklet 2. módszere szerint

IV. Titrálható savasság meghatározás

- savas kazeinben a II. melléklet 3. módszere szerint

V. Hamutartalom meghatározás (P_2O_5 -ot beleértve)

- savas kazeinben a II. melléklet 4. módszere szerint
- oltós kazeinben a II. melléklet 5. módszere szerint

VI. pH-érték meghatározás

- kazeinátban a II. melléklet 6. módszere szerint

*2. számú melléklet a 3–1–85/503 számú előírás 2. kiadásához***Analitikai módszerek az étkezési kazein és kazeinát összetételének meghatározásához***Minta-előkészítés és általános követelmények***1. Minta előkészítése****1.1. Általános követelmények**

A laboratóriumi vizsgálatokhoz rendelkezésre álló minta mennyisége legalább 200 g legyen.

1.2. A minta előkészítése a laboratóriumi vizsgálathoz

1.2.1. A mintát az edény állandó rázásával és forgatásával gondosan összekeverjük és az összes csomót eloszlatjuk (ehhez a mintát légmentesen zárható és elegendő befogadóképességű, a mintánál kétszer nagyobb térfogatú edénybe tesszük).

1.2.2. Az alaposan összekevert mintából (1.2.1.) 50 g körüli reprezentatív mennyiséget a szitába (3.3.) teszünk.

1.2.3. Ha az 50 g-ot a szita (3.3.) teljesen vagy majdnem teljesen [legalább 95% (m/m)-át] átengedi, úgy az 1.2.1. szerint járunk el.

1.2.4. Ellenkező esetben az 50 g-ot egy darálóval (3.4.) addig aprítjuk, amíg a szitálási előírásoknak meg nem felel (1.2.3.). Az átszitált minta teljes mennyiségét rögtön légmentesen zárható és megfelelő méretű edénybe öntjük (a méret a minta térfogatának kétszerese legyen) és állandó rázással és forgatással összekeverjük.

Ügyeljünk arra, hogy a folyamat alatt a minta nedvességtartalma ne változzon.

1.2.5. Ha a mintát előkészítettük, a vizsgálatot a lehető leggyorsabban el kell végezni.

1.3. Tárolóedény

A mintát lég- és nedvességmentesen zárható edényben kell tárolni.

2. Vegyszerek**2.1. Vízre vonatkozó előírás**

2.1.1. Oldás, hígítás vagy mosás esetén mindig desztillált vizet vagy azzal azonos minőségű vizet használjunk.

2.1.2. Ahol az „oldás” vagy „hígítás” szó szerepel minden magyarázat nélkül, ott mindig „vizes oldatot” vagy „vízzel való hígítást” értünk.

2.2. Vegyszerek tisztasága

Minden vegyszer analitikailag legtisztább minőségű legyen, ha nincs más előírás.

3. Eszközök

3.1. A szokásos laboratóriumi eszközök, különösképpen:

3.2. Analitikai mérleg, legalább 0,1 mg leolvasási pontossággal

3.3. Ellenőrző szita

Fedővel lezárt, fémhuzalszövet szita, átmérője 200 mm, névleges lyukbőssége 500 µm. A szitára és a huzalátmérőre megengedett eltérést az ISO 3310/1 szabvány tartalmazza. (Ellenőrző sziták. Műszaki követelmények és vizsgálat I. rész: Fémhuzalszövet ISO 3310/1–1975). A szitához egy gyűjtőedény tartozik.

3.4. Daráló, amivel szükség esetén (1.2.4.) a laboratóriumi minta túlzott felmelegedés, nedvességsökkenés vagy -növekedés nélkül felaprítható.

Kalapácsos daráló nem alkalmazható.

4. Az eredmények megadása

A vizsgálati jegyzőkönyvben megadott eredmény legalább két olyan meghatározás középértéke legyen, amelyek ismételhetősége az adott analitikai módszernek megfelel.

Ha nincs más előírás, az eredményeket tömegszázalékban [% (m/m)] kell megadni.

5. Vizsgálati jegyzőkönyv

A vizsgálati jegyzőkönyvben az analitikai módszert és az eredményeket kell megadni. Kiegészítésként meg kell adni minden olyan részletet, amelyet a módszer nem ír elő vagy választható, valamint azokat a körülményeket, amelyek az eredményeket befolyásolhatták. A jegyzőkönyvnek a minta azonosításához szükséges minden adatot tartalmaznia kell.

1. módszer: A víztartalom meghatározás

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ez a módszer a

- savas kazeinek,
- oltós kazeinek,
- kazeinátok

víztartalmának meghatározására szolgál.

2. Fogalommeghatározás

A kazein és kazeinát víztartalma: a leírt módszer szerinti tömegvesztés.

3. A módszer elve

102±1 °C hőmérsékletű szárítószekrényben légköri nyomáson tömegállandóságig szárítva a minta visszamaradt tömegét határozzuk meg. A tömegvesztést a minta tömegének százalékában adjuk meg.

4. Eszközök

4.1. Analitikai mérleg, 0,1 mg pontosságú

4.2. Bemérőedények lapos aljjal, a kísérleti körülmények között nem rozsdásodó anyagból, pl. nikkelből, alumíniumból, saválló acélból vagy üvegből. Fedelük szorosan záró, de könnyen levehető legyen. Megfelelő méretek: 60–80 mm-ig, magasság kb. 25 mm.

4.3. Szárítószekrény, légköri nyomáson működő, jól szellőző, 102±1 °C hőmérsékletre termosztáttal beállítható. A hőmérséklet a szekrény minden pontján azonos legyen.

4.4. Exsikkátor frissen aktivált nedvességindikátort tartalmazó szilikagéllal, vagy azonos hatékonyságú szárítóközzeggel.

4.5. Megfelelő szerszám az edények mozgatásához, pl. laboratóriumi edényfogó.

5. A vizsgálat menete

5.1. A vizsgálandó minta előkészítése

Lásd: I. Mintaelőkészítés és általános követelmények 1.2. pont.

5.2. A bemérőedény előkészítése

5.2.1. A fedetlen bemérőedényt és fedelét (4.2.) a 102±1 °C hőmérsékletre beállított szárítószekrényben (4.3.) legalább 1 óra hosszat szárítjuk.

5.2.2. Ezután a fedelet az edényre helyezzük, a lezárt edényt exsikkátorba (4.4.) tesszük és a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük, majd 0,1 mg pontossággal mérjük (M_0).

5.3. Bemérés

3–5 g vizsgálandó mintát (5.1.) a bemérőedénybe mérünk, az edényt a fedéllel lefedjük és tartalmát 0,1 mg pontossággal lemérjük (M_1).

5.4. Meghatározás

5.4.1. A fedetlen bemérőedényt és a fedelet 102 ± 1 °C hőmérsékletre beállított szárítószekrénybe (4.3.) helyezzük 4 órára.

5.4.2. A fedelet újra az edényre helyezzük, az exsikkátorba (4.4.) tesszük, a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük, majd 0,1 mg pontossággal mérjük.

5.4.3. Végül a fedetlen edényt fedéllel együtt a szárítószekrényben 1 óra hosszat melegítjük, majd az 5.4.2. szerinti műveleteket megismételjük.

5.4.4. Ha az 5.4.3. művelet után kapott tömeg az 5.4.2. művelet utáni tömegnél több mint 1 mg-mal kisebb, az 5.4.3. pontban leírtakat megismételjük.

Ha a tömeg növekszik, a számolásnál (6.) a legkisebb értéket vesszük figyelembe.

A véglegesen elfogadott tömeg M_2 g lesz.

Az összes szárítási idő általában 6 óránál nem hosszabb.

6. Az eredmény kiszámítása

A minta víztartalmát tömegszázalékban a következő képlettel számítjuk ki:

$$\frac{M_1}{M_1} \frac{M_2}{M_0} 100$$

ahol:

M_0 = az edény és a fedél együttes tömege g-ban az 5.2. művelet után

M_1 = az edény, a fedél és a minta együttes tömege g-ban szárítás előtt (5.3.)

M_2 = az edény, a fedél és a minta együttes tömege szárítás után (5.4.3.) vagy (5.4.4.)

A víztartalmat 0,01% m/m pontossággal kell számítani.

7. Ismételhetőség

Párhuzamos vizsgálatok között, ugyanazon mintából, ugyanazon vizsgáló által egy időben vagy közvetlenül egymás után végzett két meghatározás eredménye közötti különbség nem lehet több, mint 0,1 g víz/100 g termék [0,1% (m/m)].

2. módszer: A fehérjetartalom meghatározása

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ez a módszer a

- savas kazeinek,
- oltós kazeinek,
- kazeinátok

fehérjetartalmának meghatározására szolgál, kivéve az ammónium-kazeinátot vagy más ammónium- vagy nitrogén vegyületeket tartalmazó kazeinátokat.

2. Fogalommeghatározás

Fehérjetartalom: az ezzel a módszerrel meghatározott nitrogéntartalom 6,38-as faktorról megszorozva, tömegszázalékban kifejezve.

3. A módszer elve

Ismert mennyiségű mintát kálium-szulfát és kénsav elegyével, réz(II)-szulfát katalizátor jelenlétében elroncsolunk, hogy a szerves nitrogént ammóniumsó nitrogénjévé alakítsuk. Az ammóniát desztilláljuk, bórsavoldatban felfogjuk, majd sósav mérőoldattal titráljuk. A nitrogéntartalmat 6,38-as faktorról szorozva fehérje-tartalommal számítjuk át.

4. Vegyszerek

- 4.1. Kénsav, tömény sűrűsége 1,84 g/ml
- 4.2. Kálium-szulfát, vízmentes (K_2SO_4)
- 4.3. Réz(II)-szulfát-pentahidrát ($CuSO_4 \cdot 5H_2O$)
- 4.4. Szacharóz ($C_{12}H_{22}O_{11}$)
- 4.5. Bórsav, 40 g/l oldat
- 4.6. Nátrium-hidroxid, 30% (m/m) vizes oldat karbonátmentes
- 4.7. Sósav, 0,1 mol/l
- 4.8. Indikátorkeverék: 2 g/l, legalább 95% (v/v) etanolban oldott metilvörös oldatot és 1 g/l, legalább 95% (v/v) etanolban oldott metilénkék oldatot azonos térfogatarányban összekeverünk.

5. Eszközök

- 5.1. Analitikai mérleg, 0,1 mg pontosságú
- 5.2. Kjeldahl-lombik, 500 ml-es
- 5.3. Roncsolókészülék, amely a Kjeldahl-lombikot (5.2.) ferde helyzetben tartja olyan melegítőberendezéssel, amellyel elkerülhető, hogy a folyadékfelszín feletti lombikrész felhevüljön.
- 5.4. Hűtő, egyenes belső csővel
- 5.5. Biztonsági gömmbel ellátott visszafolyó cső, amely a hűtő alsó részéhez csiszolattal vagy gumicsővel csatlakozik. Amennyiben gumicsatlakozást használunk, az ne legyen túl hosszú.
- 5.6. Desztilláló feltét, amely a Kjeldahl-lombikhoz (5.2.) és a hűtőhöz (5.4.) puha, jól záró gumiból, vagy más megfelelő anyagból készült dugóval csatlakozik.
- 5.7. Erlenmeyer-lombik, 500 ml-es
- 5.8. Mérőhenger, 50 ml-es és 100 ml-es
- 5.9. Bűretta, 50 ml-es, 0,1 ml-es osztással
- 5.10. Forrást elősegítő anyag
- 5.10.1. A roncsoláshoz: kis porcelándarabkák vagy üveggyöngyök
- 5.10.2. A desztillációhoz: forrkő darabkák (csak egyszer használhatók)

6. A vizsgálat menete

6.1. A minta előkészítése

Lásd: I. Minta-előkészítés és általános követelmények 1.2. pont.

6.2. Elővizsgálat az ammónium-nitrogén ellenőrzésére

Ha azt feltételezzük, hogy ammónium-kazeinát vagy más ammónium-vegyület van jelen, hajtsuk végre a következő elővizsgálatot:

1 g mintához egy kis Erlenmeyer-lombikban 10 ml vizet és 100 mg magnézium-oxidot adunk. A lombik belső falára tapadt összes magnézium-oxidot az oldatba beleöblítjük és a lombikot parafadugóval lezárjuk. A dugó és az üvegnyak közé nedves vörös-lakmuszpapír csíkot helyezünk. A lombik tartalmát gondosan összerázzuk, és a lombikot 60–65 °C-os vízfürdőn melegítjük. Ha a lakmuszpapír 15 percen belül kékre színeződik, ammónia van jelen, és a módszer nem alkalmazható (lásd: 1. pont).

6.3. Vakpróba

A minta nitrogéntartalmának meghatározásával egy időben 0,5 g szacharóz jelenlétében vakpróbát is készítünk ugyanazon készülékben, minden reagens ugyanazon mennyiségével és ugyanazzal az eljárással, mint amit a 6.5. pontban leírtunk; ha a vakpróba titrálásra 0,1 mol/l töménységű savból 0,5 ml-nél több fogy, a vegyszereket ellenőrizni kell és a szennyezetteket meg kell tisztítani vagy ki kell cserélni.

6.4. Bemérés

Kjeldahl-lombikba (5.2.) 0,3–0,4 g vizsgálandó mintát (6.1.) 0,1 mg pontossággal bemérünk.

6.5. Meghatározás

6.5.1. A lombikba néhány porcelláncsüveg vagy üveggyöngyöt (5.10.1.) és kb. 10 g vízmentes kálium-szulfátot (4.2.) adunk. Ezután hozzáadunk 0,2 g réz(II)-szulfátot (4.3.), a lombik nyakát vízzel utánaöblítjük, végül 20 ml tömény kénsavat (4.1.) és a lombik tartalmát összekeverjük.

A lombikot a roncsolókészüléken (5.3.) lassan melegítjük, amíg a habképződés meg nem szűnik. Lassan erősítjük a hevítést és addig folytatjuk, amíg az oldat már egyetlen fekete részecskét sem tartalmaz és halvány zöldeskék színű nem lesz. A lombikot melegítés közben időnként óvatosan összerázzuk.

A forralást úgy kell szabályozni, hogy a gőzök a lombik nyakának közepén kondenzálódjanak. A forralást a helyi túlmelegedést elkerülve 90 percig folytatjuk. Végül a lombikot tartalmával együtt szobahőmérsékletre hűtjük. Azután óvatosan hozzáadunk 200 ml vizet és néhány darab forrkövet (5.10.2.), összekeverjük és újra lehűtjük.

6.5.2. Az Erlenmeyer-lombikba (5.7.) 50 ml bórsavoldatot (4.5.) és 4 csepp indikátort (4.8.) adunk és tartalmát összekeverjük. A lombikot a hűtő (5.4.) alá csatlakoztatjuk úgy, hogy a lefolyócső vége (5.5.) a bórsavoldatba merüljön. Mérőhengerrel (5.8.) 80 ml nátrium-hidroxid oldatot (4.6.) töltünk a Kjeldahl-lombikba. Ezalatt a lombikot megdöntve tartjuk úgy, hogy a nátrium-hidroxid oldat a lombik belső falán végigfolyva alsó réteget képezzen. Ezután a Kjeldahl-lombikot azonnal a feltét (5.6.) segítségével a hűtőhöz csatlakoztatjuk. A Kjeldahl-lombikot óvatosan megforgatjuk, hogy tartalma összekeveredjen. A felhabzás elkerülésére lassan melegítjük.

A desztillációt 150 ml desztillátum összegyűléseig – kb. 30 percen keresztül – folytatjuk. A desztillátum hőmérséklete 25 °C alatt legyen. Kb. 2 perccel a desztilláció befejezése előtt az Erlenmeyer-lombikot úgy süllyesztjük, hogy a cső vége már ne érjen bele a savoldatba, a cső végét kevés vízzel leöblítjük. A melegítést befejezzük, eltávolítjuk a csövet úgy, hogy mind a belső, mind a külső falát kevés vízzel leöblítjük és az öblítővizet az Erlenmeyer-lombikban felfogjuk.

6.5.3. Az Erlenmeyer-lombikban felfogott desztillátumot 0,1 mol/l töménységű sósavoldattal (4.7.) megcitráljuk.

7. Az eredmények kiszámítása

A minta fehérjetartalmát tömegszázalékban kifejezve a következő képlettel határozzuk meg:

$$\frac{(V_1 - V_2) \cdot T \cdot 14 \cdot 100 \cdot 6,38}{m \cdot 1000} = \frac{8,932 \cdot (V_1 - V_2) \cdot T}{m}$$

ahol:

V_1 = a meghatározáshoz (6.5.) fogyott sósav mérőoldat (4.7.) térfogata ml-ben

V_2 = a vakpróbára (6.3.) fogyott sósav mérőoldat (4.7.) térfogata ml-ben

T = a sósav mérőoldat (4.7.) faktora

m = a bemért minta tömege g-ban

A fehérjetartalmat 0,1% (m/m) pontossággal kell megadni.

8. Ismételhetőség

Párhuzamos, azaz ugyanazon vizsgáló által ugyanazon mintából azonos időben, vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálatok között a megengedett eltérés legfeljebb 0,5 g fehérje/100 g termék [0,5% (m/m)].

3. módszer: A titrálható savasság meghatározása

1. Tárgy és alkalmazási terület

A módszer a savkazein titrálható savasságának meghatározására szolgál.

2. Fogalommeghatározás

Titrálható savasság: 0,1 mol/l töménységű nátrium-hidroxid mérőoldat ml-ben mért térfogata, amely a termék 1 g-ja vizes extraktumának közömbösítéséhez szükséges.

3. A módszer elve

A minta 60 °C-on kivont vizes extraktumát szűrjük. A szűrletet nátrium-hidroxid mérőoldattal fenolftalein indikátor jelenlétében megcitráljuk.

4. Vegyszerek

Az eljáráshoz vagy a reagensekhez szükséges vizet előzetesen 10 percen át forralva szén-dioxid-mentesíteni kell.

4.1. Nátrium-hidroxid mérőoldat, 0,1 mol/l

4.2. Fenolftalein indikátor 10 g/l, etanolos oldat 95% (v/v), közömbösített

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg, 0,1 mg pontosságú

5.2. Erlenmeyer-lombik, 500 ml-es, becsiszolt dugóval

5.3. Pipetta, 100 ml-es

5.4. Pipetta, 0,5 ml indikátoroldat (4.2.) adagolására

5.5. Erlenmeyer-lombik, 250 ml-es

5.6. Mérőhenger, 250 ml-es

5.7. Büretta, 0,1 ml osztással

5.8. Vízfürdő, hőmérséklete 60 ± 2 °C-ra szabályozható

5.9. Megfelelő szűrő

6. A vizsgálat menete

6.1. A vizsgálandó minta előkészítése

(Lásd: az I. Minta-előkészítés és általános követelmények 1.2. pont)

6.2. Bemérés

Kb. 10 g mintát (6.1.) 10 mg pontossággal lemérünk és Erlenmeyer-lombikba (5.2.) tesszük.

6.3. Meghatározás

250 ml-es mérőhengerrel (5.6.) 200 ml frissen kiforralt és lehűtött, majd 60 °C-ra melegített vizet Erlenmeyer-lombikba mérünk. A lombikot lezárjuk, rázással összekeverjük és 60 °C-ra beállított vízfürdőben (5.8.) 30 percen keresztül melegítjük. A lombikot 10 perces időközönként összerázzuk. Szűrjük és a szűrletet 20 °C-ra lehűtjük. A szűrlet tiszta legyen. A lehűtött szűrlet 100 ml-et pipettával (5.3.) Erlenmeyer-lombikba (5.5.) mérjük. Pipettával (5.4.) hozzáadunk 0,5 ml fenolftalein indikátor-oldatot (4.2.). Addig titráljuk a nátrium-hidroxid mérőoldattal (4.1.), amíg halvány rózsaszínű nem lesz, és a szín legálább 30 másodpercig meg is marad. A fogyott mennyiséget 0,01 ml pontossággal leolvassuk és feljegyezzük.

7. Az eredmény kiszámítása

A kazein titrálható savasságát a következő képlettel számítjuk ki:

$$\frac{20 \cdot V \cdot T}{m}$$

ahol:

V = a fogyott normál nátrium-hidroxid oldat (4.1.) térfogata, ml-ben,

T = a nátrium-hidroxid oldat faktora (4.1.), mol/l,

m = a bemért minta tömege, g-ban.

A titrálható savasságot két tizedes pontossággal fejezzük ki.

8. Ismételhetőség

A párhuzamos, azaz ugyanazon vizsgáló által ugyanazon mintából, azonos időben, vagy közvetlenül egymás után végzett vizsgálatok között a megengedett eltérés legfeljebb 0,02 ml 0,1 mol/l nátrium-hidroxid mérőoldat/1 g termék.

4. módszer: A hamutartalom meghatározás (P_2O_5 -ot beleértve)

1. Tárgy és alkalmazási terület

A módszer a savas kazein hamutartalmának (P_2O_5 -ot beleértve) meghatározására szolgál.

2. Fogalommeghatározás

Hamutartalom (P_2O_5 -ot beleértve): a következőkben leírt módszerrel meghatározott hamutartalom.

3. A módszer elve

A vizsgálandó mintát 825 ± 25 °C-on az összes szerves eredetű foszfort megkötő magnézium-acetát jelenlétében elhamvasztjuk. A hamutartalmat a maradék és a magnézium-acetátból származó hamu mennyiség különbsége adja.

4. Vegyszerek

4.1. Magnézium-acetát-tetrahidrát oldat, 120 g/l

A magnézium-acetát-tetrahidrát ($Mg(CH_3CO_2)_2 \cdot 4H_2O$) 120 g-ját vízben oldjuk, és 1 literre feltöltjük.

5. Eszközök

5.1. Analitikai mérleg, 0,1 mg pontosságú

5.2. Pipetta, 5 ml-es

5.3. Izzítótégely, kvarcból vagy platinából, átmérője kb. 70 mm, magassága 25–50 mm

5.4. Szárítószekrény, 102 ± 1 °C-ra beállítható

5.5. Izzítókemence, 825 ± 25 °C-ra beállítható

5.6. Vízfürdő, forrásban tartható

5.7. Exsikkátor, nedvességre érzékeny indikátort tartalmazó frissen aktivált szilikagéllal vagy azonos hatékonyságú szárítóközzeggel.

6. A vizsgálat menete

6.1. A vizsgálandó minta előkészítése

Lásd: I. Minta-előkészítés és általános követelmények 1.2. pont.

6.2. Az izzítótégely előkészítése

Két izzítótégelyt a 825 ± 25 °C-ra beállított izzítókemencében (5.5.) 30 percig hevítünk. Azután az izzítótégelyeket exsikkátorban (5.7.) a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük.

6.3. Bemérés

A fenti módon előkészített izzítótégelybe (A) kb. 3 g vizsgálandó mintát (6.1.) 0,1 mg pontossággal bemérünk.

6.4. Meghatározás

Az izzítótégelybe (A) pipettával (5.2.) pontosan 5 ml magnézium-acetát oldatot (4.1.) adunk úgy, hogy az egész minta átnedvesedjen, ezután 20 percig állni hagyjuk.

Egy másik előkészített izzítótégelybe (B) pipettával (5.2.) pontosan 5 ml magnézium-acetát oldatot (4.1.) adunk. Mindkét izzítótégely (A és B) tartalmát forrásban lévő vízfürdőn (5.6.) szárazra pároljuk.

Mindkét izzítótégelyt 30 percre a 102 ± 1 °C-ra beállított szárítószekrénybe (5.4.) helyezzük. Az A jelű izzítótégely tartalmát kis lánggal melegített forró lapon vagy infravörös lámpa alatt addig hevítjük, amíg a vizsgálandó anyag-mennyiség teljesen el nem szenesedik. Ügyeljünk arra, hogy a tartalma lángra ne lobbanjon.

Mindkét tégelyt (A és B) 825 ± 25 °C-ra beállított izzítókemencébe (5.5.) tesszük és legalább 1 óra hosszat a kemencében hagyjuk, míg az A tégelyben elszenesedett részeket már nem találunk. Mindkét izzítótégelyt exsikkátorban (5.7.) a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük, majd 0,1 mg pontossággal mérjük.

Az elektromos izzítókemencében (5.5.) történő hevítést a lehűtést és a mérést mindaddig ismételjük, amíg a tömeg 1 mg pontossággal állandó marad, vagy növekedni nem kezd. A legkisebb tömeget jegyezzük fel.

7. Az eredmény kiszámítása

A hamutartalmat (P_2O_5 -ot beleértve) tömegszázalékban kifejezve a következő képlettel számítjuk:

$$\frac{(m_1 - m_2) - (m_3 - m_4)}{m_0} \cdot 100$$

ahol:

m_0 = a bemért minta tömege g-ban,

m_1 = az A izzítótégely és a maradék tömege g-ban,

- m_2 = az előkészített A tégely tömege g-ban,
 m_3 = a B izzítótégely és a maradék tömege g-ban,
 m_4 = az előkészített B izzítótégely tömege g-ban.

Az eredményeket 0,01% (m/m) pontossággal adjuk meg.

8. Ismételhetőség

Ugyanabból a mintából, azonos vizsgáló által, azonos körülmények között egyidőben vagy közvetlenül egymás után végzett két meghatározás eredménye között a különbség legfeljebb 0,1 g/100 g termék [0,1% (m/m)] lehet.

5. módszer: A hamutartalom meghatározása (P_2O_5 -ot is beleértve)

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ez a módszer oltós kazeinben lévő hamutartalom meghatározására szolgál.

2. Fogalommeghatározás

A hamutartalom (P_2O_5 -ot beleértve): ezzel a módszerrel meghatározott hamutartalom.

3. A módszer elve

A minta ismert mennyiségét 825 ± 25 °C-on tömegállandóságig hamvasztjuk. A maradékot mérjük és az eredményt a minta tömegszázalékában adjuk meg.

4. Eszközök

- 4.1. Analitikai mérleg, 0,1 mg pontosságú
- 4.2. Izzítótégely kvarcból vagy platinából, átmérője kb. 70 mm, magassága 25–50 mm
- 4.3. Elektromos izzítókemence 825 ± 25 °C-ra szabályozható
- 4.4. Exszikkátor, nedvességre érzékeny indikátort tartalmazó frissen aktivált szilikagéllal, vagy azonos hatékonyságú szárítóközzeggel

5. A vizsgálat menete

5.1. A vizsgálandó minta előkészítése

Lásd: I. Minta-előkészítés és általános körülmények (1.2. pont).

5.2. Az izzítótégely előkészítése

Az izzítótégelyt a 825 ± 25 °C-ra beállított elektromos izzítókemencében (4.3.) 30 percen keresztül izzítjuk. Ezután exszikkátorban (4.4.) a mérlegszoba hőmérsékletére hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük.

5.3. Bemérés

A fenti módon előkészített izzítótégelybe a vizsgálandó mintából (5.1.) közvetlenül vagy visszaméréssel kb. 3 g-ot 0,1 mg pontossággal bemérünk.

5.4. Meghatározás

Az izzítótégelyt tartalmával együtt kis lángon vagy infravörös lámpával a mintamennyiség teljes elszénesedéséig hevítjük. Ügyeljünk arra, hogy a tartalom lángra ne lobbanjon.

Ezután az izzítótégelyt 825 ± 25 °C hőmérsékletre beállított elektromos izzítókemencébe (4.3.) tesszük és legalább 1 óra hosszat, az izzítótégelyben lévő szénrészecskék teljes eltűnéséig hevítjük.

Ezután az izzítótégelyt exszikkátorban (4.4.) a mérleg-szoba hőmérsékletére hűtjük és 0,1 mg pontossággal mérjük. Az izzítást, a lehűtést és a mérést addig ismételjük, amíg a tömeg 1 mg pontossággal állandó marad, vagy növekedni nem kezd. A legkisebb tömeget jegyezzük fel.

6. Az eredmény kiszámítása

A minta hamutartalmát tömegszázalékban a következő képlettel számítjuk ki:

$$\frac{m_1 - m_2}{m_0} \cdot 100$$

ahol:

m_0 = a bemért minta tömege mg-ban,

m_1 = az izzítótégely és a maradék tömege mg-ban,

m_2 = az izzítótégely tömege mg-ban.

Az eredményeket 0,01% (m/m) pontossággal adjuk meg.

7. Ismételhetőség

Ugyanabból a mintából, azonos vizsgáló által, azonos körülmények között egyidőben vagy közvetlenül egymás után végzett két meghatározás eredménye között a különbség legfeljebb 0,15 g/100 g termék [0,15% (m/m)] lehet.

6. módszer: A pH-érték meghatározása

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ez a módszer a kazeinát pH-értékének meghatározására szolgál.

2. Fogalommeghatározás

A kazeinát pH-értéke: a kazeinát vizes oldatának 20 °C-on ezzel a módszerrel meghatározott pH-értéke.

3. A módszer elve

A kazeinát vizes oldata pH-értékének elektrometriás meghatározása pH-mérővel.

4. Vegyszerek

A vegyszerek elkészítéséhez vagy a vizsgálathoz (6.) felhasznált vizet közvetlenül a felhasználás előtt desztillálni és a széndioxid-abszorpció ellen védeni kell.

4.1. Puffer-oldat a pH-mérő (5.2.) kalibrálásához

Két standard puffer-oldatot használunk, amelyeknek pH-értéke 20 °C-on két tizedesjegy pontossággal ismert. Az egyik pH-értéke kisebb, a másiké nagyobb legyen, mint a vizsgálandó mintáé. Például 4 körüli pH-jú ftalát-puffer-oldatot és 9 körüli pH-jú bórax-puffer-oldatot használhatunk.

5. Eszközök

5.1. Mérleg, leolvasási pontossága 0,1 mg

5.2. pH-mérő, leolvasási pontossága 0,05 pH egység, megfelelően hitelesített üveg-, kalomel vagy más vonatkoztatási elektróddal

5.3. Hőmérő, leolvasási pontossága 0,5 °C

5.4. Erlenmeyer-lombik, 100 ml-es, becsiszolt üveg dugóval

5.5. Főzőpohár, 50 ml-es

5.6. Keverő

5.7. Főzőpohár a keveréshez (5.6.), térfogata legalább 250 ml

6. A vizsgálat menete

6.1. A vizsgálandó minta előkészítése

Lásd: I. Minta-előkészítés és általános követelmények (1.2. pont).

6.2. Meghatározás

6.2.1. A mérőműszer hitelesítése

A puffer-oldatok (4.1.) hőmérsékletét 20 °C-ra állítjuk be és a pH-mérőt a használati utasításnak megfelelően hitelesítjük.

Megjegyzések:

1. A hitelesítést addig kell elvégezni, amíg a vizsgálandó oldatot 20 percig állni hagyjuk (6.2.2.).
2. Ha mintasorozatot vizsgálunk, a pH-mérő egy vagy több standard oldattal végzett hitelesítését legalább 30 perccént meg kell ismételni.

6.2.2. A vizsgálandó oldat előkészítése

A főzőpohárba (5.7.) 95 ml vizet engedünk, hozzáadunk 5 g vizsgálandó mintát (6.1.) és a keverővel (5.6.) 30 másodpercig keverjük. 20 percig 20 °C-on állni hagyjuk; közben a főzőpoharat óraüveggel lefedjük.

6.2.3. A pH-érték meghatározása

Az oldatból körülbelül 20 ml-t a főzőpohárba (5.5.) viszünk és a pH-mérővel (5.2.) az oldat pH-értékét azonnal mérjük. A pH-mérő üvegelektrodját előzőleg vízzel gondosan öblítsük le. A kazeinát vizes oldatának pH-értékét a pH-mérő skáláján legalább 2 tizedes pontossággal leolvassuk és feljegyezzük.

7. Ismételhetőség

Ugyanabból a mintából, azonos vizsgáló által, azonos körülmények között egyidőben vagy közvetlenül egymás után végzett két meghatározás eredménye között a különbség legfeljebb 0,05 pH-érték lehet.

* * *

Az 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet mellékletének 51. sorszámú előírása

MAGYAR ÉLELMISZERKÖNYV
(Codex Alimentarius Hungaricus)

3–1–86/424 számú előírás
(2. kiadás – 2006.)

Az étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételi módszerei

1. §

Az étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételi módszereit és az ehhez szükséges eszközöket az előírás 1. számú melléklete tartalmazza.

2. §

Ez az előírás 2007. július 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Magyar Élelmiszerkönyvnek az étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételi módszereiről szóló 3–1–86/424 számú előírása 1995-ben jóváhagyott 1. kiadása hatályát veszti.

3. §

Ez az előírás az étkezési kazeinek és kazeinátok vegyi elemzéséhez szükséges közösségi mintavételi módszerek megállapításáról szóló, 1986. július 15-i 86/424/EGK bizottsági irányelvnek való megfelelést szolgálja.

1. számú melléklet a 3–1–86/424 számú előíráshoz

Egyes emberi fogyasztásra szánt étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételi módszerei

I. Általános előírások

1. Adminisztratív előírások

1.1. A mintavevőre vonatkozó előírás

A mintavételt az érvényes előírásoknak megfelelően képzett és meghatalmazott személy végezze.

1.2. A minták lezárása és jelölése

Minden hivatalos mintát a vétel helyszínén le kell zárni, le kell pecsételni és az azonosításhoz szükséges adatokat fel kell tüntetni rajta.

1.3. Párhuzamos minták

A vizsgálatokhoz legalább két azonos, reprezentatív mintát kell egyidejűleg venni. A mintákat a mintavétel után a lehető leghamarabb el kell küldeni a laboratóriumba.

Az egyik minta ellenmintaként szolgál.

1.4. Mintavételi jegyzőkönyv

A mintához mintavételi jegyzőkönyvet kell mellékelni. A jegyzőkönyvet a mintavétellel megbízott és tanúként jelen lévő személyek írják alá. A jegyzőkönyvnek a következőket kell tartalmaznia:

- a) a mintavétel helyét, dátumát, időpontját,
- b) a mintavevő személy és a tanú nevét,
- c) a mintavétel pontos leírását,
- d) a szállítmányt alkotó tételek fajtáját, számát, kódját,
- e) annak a tételnek az azonosítási számát, amelyből a mintát vették,
- f) a tételből vett minták számát, utalva arra a tételre, amelyből a minták származnak,
- g) a helyet, ahová a mintát küldeni kell,
- h) a gyártó vagy a csomagolásért felelős személy nevét és címét.

2. Mintavevő eszközök

Minden eszköz legyen alkalmas a mintavételre, és ne okozzon a mintában semmilyen, a vizsgálat eredményét befolyásoló változást. Rozsdamentes acélból készült eszközök használata ajánlott.

Minden felület sima, karcmentes, minden sarok legömbölyített legyen. A mintavevő eszközök feleljenek meg az egyes vizsgálandó termékekre érvényes követelményeknek.

3. Mintatároló edények

A mintatároló edények és fedelük olyan anyagból, olyan kialakítással készüljenek, hogy védjék a mintát minden olyan lehetséges változástól, ami a vizsgálatok eredményét befolyásolhatja. Az alkalmas anyagok közé tartozik az üveg, egyes fémek és egyes műanyagok. Az edények átlátszatlansága előnyös. Ha fényáteresztő edényeket használunk, mintával megtöltve sötét helyen tároljuk. Az edények és a fedők tiszták és szárazak legyenek.

Felhasználhatók eldobható műanyag edények, alumíniumfóliával rétegezett műanyagból készült edények és megfelelő zárral ellátott alkalmas műanyag zacskók. A műanyag zacskókon kívül a többi edény légmentesen zárható legyen, vagy alkalmas dugóval, vagy, szükség esetén, nedvességet szigetelő, nem oldódó, nem abszorbeáló és zsírnak ellenálló műanyag bevonattal ellátott menetes fém/műanyag kupakkal azért, hogy a minta szagának, ízének, tulajdonságainak vagy összetételének bármilyen változását elkerüljük. Ha dugót használunk, az nem abszorbeáló, szagmentes anyagból készüljön.

4. A mintavétel technikája

A mintatároló edényt a mintavétel után azonnal zárjuk le.

5. A minták tárolása

A tárolási hőmérséklet a különböző kazein- és kazeinát-minták elszállítását megelőzően ne haladja meg a 25 °C-ot.

6. A minták szállítása

A mintákat a mintavétel után a lehető leggyorsabban (lehetőség szerint 24 órán belül) el kell juttatni a vizsgáló laboratóriumba. A szállítás alatt gondoskodni kell arról, hogy a légnemű szennyeződések, a közvetlen napfény és a 25 °C feletti hőmérséklet okozta károsodásokat elkerüljük.

II. Étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételi módszerei

1. Tárgy és alkalmazási terület

Ezek a módszerek

- étkezési savas kazeinek,
- étkezési oltós kazeinek,
- étkezési kazeinátok

mintavételére szolgálnak.

2. Eszközök

Lásd: Általános előírások, 2. pont.

2.1. Szűrő mintavevők, amelyek elegendő hosszúak ahhoz, hogy a terméket tartalmazó tartály aljáig leérjenek. Ezek a szűrő mintavevők ezen előírás III. részében találhatók.

2.2. Kanál vagy széles végű spatula

2.3. Mintatároló edények

Lásd: Általános előírások, 3. pont.

3. Mintavételi eljárás

3.1. Általános előírások

Mindent el kell követni, hogy a vizsgálandó minta vétele előtt és alatt az edény és a minta által felvett légnedvesség a lehető legkisebb legyen. Az edényt a mintavétel után újból gondosan zárjuk le.

3.2. Mintavétel

3.2.1. Mintavétel kémiai vizsgálathoz

A kivett minta mennyisége legalább 200 g legyen. A tiszta és száraz szűrő mintavevőt a terméken keresztülvezetjük, szükség esetén a tartályt megdöntjük vagy oldalára fektetjük. A szűrő mintavevő nyílását lefelé irányítjuk, a bevezetés egyenletes legyen. Ha a szűrő mintavevő a tartály alját elérte, 180°-kal elfordítjuk, kihúzzuk és tartalmát a mintatároló edénybe töltjük. A 200 g-os mennyiséghez egy vagy több mintavétel szükséges. Mihelyt összegyűlt az elegendő minta mennyiség, a mintatároló edényt azonnal lezárjuk.

3.2.2. Mintavétel fogyasztói csomagokból

A mintavételhez sértetlen, bontatlan fogyasztói csomagot használunk. Ugyanazon árutételtől vagy azonos számmal jelzett csomagokból egy vagy több csomagot veszünk ki ahhoz, hogy legalább 200 g-os mintát nyerjünk.

Ha az instant tulajdonságok meghatározása szükséges, mindig ezt a mintavételi eljárást alkalmazzuk.

3.2.3. A minta megőrzése, tárolása és szállítása

Lásd: Általános előírások, 5. és 6. pont.

III. Szűrő mintavevők étkezési kazeinek és kazeinátok mintavételéhez

1. Szűrő mintavevő fajták

A típus: hosszú

B típus: rövid

(Lásd az ábrát)

2. A mintavevő eszközök leírása

A hengeres test és a fogantyú polírozott fémből, lehetőleg rozsdamentes acélból készüljön. A hosszú szűrő mintavevő markolata rozsdamentes acélból készüljön. A rövid szűrő mintavevő markolata levehető, fából vagy műanyagból készült, a tulajdonképpeni szűrő mintavevőhöz bajonettzárral csatlakozik.

3. A mintavevő eszköz megmunkálása

3.1. Az eszköz alakja, anyaga és megmunkálása olyan legyen, hogy az könnyen tisztítható és szükség esetén sterilizálható legyen.

3.2. Az A típusú szűrő mintavevő hengeres testének széle elegendően éles legyen ahhoz, hogy kaparóként szolgáljon.

3.3. A szűrő mintavevő hegye elég éles legyen, hogy a mintavételt megkönnyítse.

4. Fő méretek

A szűrő mintavevők feleljenek meg a következő táblázatban feltüntetett méreteknek, 10% tűréssel:

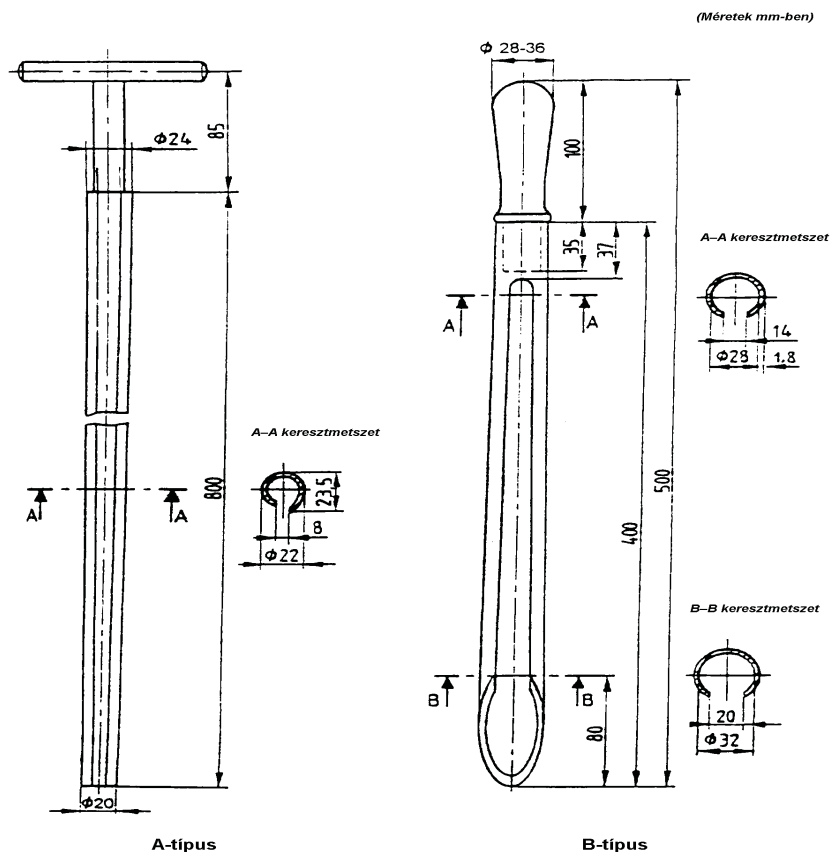
	Méretek milliméterben	
	A típus hosszú	B típus rövid
A szűrő mintavevő hossza	800	400
A fémlap vastagsága	1–2	1–2
A szűrő mintavevő belső átmérője a csúcsnál	18	32
A szűrő mintavevő belső átmérője a nyél alatt	22	28
Résszélesség a csúcsnál	4	20
Résszélesség a nyél alatt	14	14

5. Használati utasítás a szűrő mintavevőkhöz

5.1. Többé-kevésbé könnyen folyó porokba a szűrő mintavevők függőlegesen vezethetők be. Az A típusú szűrő mintavevő forgatással teljesen megtölthető és függőlegesen visszahúzható. A B típusú szűrő mintavevő a bevezetés alatt már teljesen megtelik, visszahúzáskor azonban megfelelő helyzetben kell tartani, hogy a veszteséget az alsó végén elkerüljük.

5.2. Többé-kevésbé szabadon folyó poroknál a tartályt megdöntjük és a szűrő mintavevőt majdnem vízszintesen, réssel lefelé vezetjük be, majd réssel felfelé húzzuk ki.

Ábra
Szűrő mintavevő kazeinek és kazeinátok mintavételére
(méretek mm-ben)

Az 56/2004. (IV. 24.) FVM rendelet mellékletének 52. sorszámú előírása

MAGYAR ÉLELMISZERKÖNYV
(Codex Alimentarius Hungaricus)

3–1–87/524 számú előírás

(2. kiadás – 2006.)

Sűrített tej és tejporfélék mintavételi módszerei

1. §

Az étkezési sűrített tej és a tejpor vizsgálatához szükséges mintavételt a *mellékletben* leírtak szerint kell elvégezni.

2. §

Ez az előírás 2007. július 1-jén lép hatályba, ezzel egyidejűleg a Magyar Élelmiszerkönyvnek a sűrített tej és tejporfélék mintavételi módszereiről szóló 3–1–87/524 számú előírása 1995-ben jóváhagyott 1. kiadása hatályát veszti.

3. §

Ez az előírás a tartós tejtermékek vizsgálatára szolgáló vegyi elemzéshez szükséges közösségi mintavételi módszerek megállapításáról szóló, 1987. október 6-i 87/524/EGK bizottsági irányelvnek való megfelelést szolgálja.

Melléklet a 3–1–87/524 számú előíráshoz

I. Általános előírások

1. Adminisztratív előírások

1.1. A mintavevőre vonatkozó előírás

A mintavételt az érvényes előírásoknak megfelelően képezített és felhatalmazott személy végezze.

1.2. A minták lezárása és jelölése

Minden hivatalos mintát a vétel helyszínén le kell pecsételni és az előírások szerint megjelölni.

1.3. Párhuzamos minták

A vizsgálatokhoz legalább két azonos mintát kell egyidejűleg venni. Az egyik minta ellenmintaként szolgál. A mintákat a mintavétel után a lehető leghamarabb el kell küldeni a laboratóriumba.

1.4. Jegyzőkönyv

A mintához mintavételi jegyzőkönyvet kell mellékelni.

A jegyzőkönyvet a mintavétellel megbízott és tanúként jelen lévő személyek írják alá. A jegyzőkönyvnek a következőket kell tartalmaznia:

- a) a mintavétel helye, dátuma, időpontja,
- b) a mintavevő személy és a tanú neve,
- c) a mintavétel pontos leírása,
- d) a szállítmányt alkotó tételek fajtája, száma, kódja,
- e) annak a tételnek az azonosítási száma, amiből a mintát vették,
- f) a tételből vett minták száma, utalva arra a tételre, amiből a minták származnak,
- g) a hely, ahová a mintát küldeni kell,
- h) a gyártó vagy a csomagolásért felelős személy neve és címe.

2. Mintavevő eszközök

Minden eszköz legyen alkalmas a mintavételre, és ne okozzon a mintában semmilyen, a vizsgálat eredményét befolyásoló változást. Rozsdamentes acélból készült eszközök használata ajánlott, melyek felülete sima, karcmentes, minden sarok legömbölyített legyen.

A mintavevő eszközök feleljenek meg az egyes vizsgálandó termékekre érvényes követelményeknek.

3. Mintatároló edények

A mintatároló edényeket és fedelüket olyan anyagból, olyan kialakítással kell készíteni, hogy védjék a mintát minden olyan lehetséges változástól, ami a vizsgálatok eredményét befolyásolhatja. Az alkalmas anyagok közé tartozik az üveg, egyes fémek és egyes műanyagok. Az edények átlátszatlansága előnyös. Ha fényáteresztő edényeket használunk, a mintával megtöltve sötét helyen tároljuk azokat.

Az edények és a fedők tiszták és szárazak legyenek. Az edények alakja és térfogata feleljen meg a vizsgálandó termékre érvényes követelményeknek.

Felhasználhatók eldobható műanyag edények, alumíniumfóliával rétegezett műanyagból készült edények és megfelelő zárással ellátott alkalmas műanyag zacskók. A műanyag zacskókon kívül a többi edény légmentesen zárható legyen vagy erre alkalmas dugóval, vagy szükség esetén nedvességet szigetelő, nem oldódó, nem abszorbeáló, zsírnak ellenálló műanyag bevonattal ellátott, menetes fém/műanyag kupakkal, azért hogy a minta szagának, ízének, tulajdonságainak vagy összetételének bármilyen változását elkerüljük.

Ha dugót használunk, az nem abszorbeáló, szagmenetes anyagból készüljön.

4. A mintavétel technikája

A mintatároló edényt a mintavétel után azonnal zárjuk le.

5. A minták tárolása

A tárolási hőmérséklet a minták elszállítását megelőzően ne haladja meg a 25 °C-ot.

6. A minták szállítása

A mintákat a mintavétel után a lehető leggyorsabban (lehetőség szerint 24 órán belül) el kell juttatni a vizsgáló laboratóriumba. A szállítás alatt gondoskodni kell arról, hogy a légnemű szennyeződések, a közvetlen napfény és a 25 °C feletti hőmérséklet okozta károsodásokat elkerüljük.

II. 1. módszer: Mintavétel sűrített tejből

1. Tárgy és alkalmazási terület

A módszert a következő tejfélék kémiai vizsgálatához szükséges minta vételére alkalmazzuk:

- cukrozatlan sűrített tej,
- cukrozatlan sűrített soványtej,
- cukrozatlan sűrített félszíros tej,
- cukrozatlan sűrített zsíros tej,
- cukrozott sűrített tej,
- cukrozott sűrített soványtej,
- cukrozott sűrített félszíros tej.

2. Eszközök

2.1. Általános megjegyzések

Lásd: Általános előírások, 2. pont.

2.2. Perforált tárcsás és egyéb keverők

A keverők a nagy mennyiségű folyadékok átkeveréséhez, örvénylő mozgás keltéséhez elegendő nagy felületűek legyenek, azonban ne segítsék elő avas íz és szag kifejlődését.

A tartályok különféle formája és nagysága miatt nem létezik minden célra megfelelő keverő. A keverőt úgy kell kialakítani, hogy a tartály belső felületét a keverés során ne karcolja fel. Az eszközöket az Általános előírások 2. pontja írja le. Vödörben, kannában lévő folyadékok keverésére alkalmas keverő (lásd: 1. ábra) tájékoztató méretei: 150 mm átmérőjű tárcsa, 100 mm átmérőjű kör mentén elhelyezkedő hat, egyenként 12,5 mm átmérőjű lyukkal. A középpontban olyan nem-fém rúd csatlakozik, amelynek a másik végén hurokszerű fogantyú van. A rúd hossza fogantyúval együtt kb. 1 méter.

Kis tartályokhoz alkalmas keverő közelítő méretei (lásd: 2. ábra): legalább 2 m hosszú rúdhoz 300 mm átmérőjű tárcsa csatlakozik; a tárcsán 230 mm átmérőjű kör mentén 12, egyenként 30 mm átmérőjű lyuk található. Nagy tartályok mechanikus keveréséhez tiszta sűrített levegő ajánlott. A lehető legkisebb légnyomást és a legkisebb levegőmennyiséget alkalmazzuk az avas íz és szag kifejlődésének elkerülésére.

Megjegyzés: A tiszta sűrített levegőn az összes szennyeződéstől (beleértve az olajat, vizet és port) megtisztított levegőt értjük.

2.3. Keverő

A keverőnek széles lapátja legyen és érjen le az edény aljáig. A keverő egyik oldala pontosan illeszkedjék a tartály alakjához (lásd: 3. ábra).

2.4. Merítőkanál

Mintavételre alkalmas méretű és formájú merítőkanalat mutat be a 4. ábra. A merítőkanálnak legalább 150 mm hosszú merev nyele legyen, térfogata pedig legalább 50 ml. Előnyös, ha a nyél nincs meghajlítva. A kanalak újabb formája lehetővé teszi egymásba illesztett tárolásukat.

Alkalmazható még az előbbivel azonos térfogatú, jellel öt azonos térfogatszakasza osztott, hengeres merítőkanál is, amely több edényben érkező áru mintavételét könnyíti meg.

2.5. Keverő rúd

Hengeres, kb. 1 m hosszú, 35 mm átmérőjű.

2.6. Edény

Részminták vételéhez, 5 l térfogatú, szélesszájú.

2.7. Kanál vagy spatula

A spatula lapát része széles legyen.

2.8. Mintatároló edény

Lásd: Általános előírások, 3. pont.

3. Eljárás

3.1. Mintavétel cukrozatlan sűrített tejből.

Legalább 200 g mintát kell venni.

3.1.1. Az edény tartalmát egy keverőrúd le-fel mozgatóásával, keverővel való keveréssel, mechanikus mozgatóval egyik edényből a másikba való áttöltéssel vagy tiszta sűrített levegővel (lásd: 2.2. pont) alaposan átkeverjük a kielégítően homogén állapot elérése céljából. A mintát közvetlenül a keverés után merítőkanállal vesszük ki. Ha a megfelelő homogén állapot nehezen érhető el, a mintát az edény különböző részeiből kell kivenni. Az összes mintamennyiség legalább 200 g legyen.

Ha a minta részminták elege, azt a minta címkéjén vagy a kísérő jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

3.1.2. Mintavétel fogyasztói csomagolásból

Sértetlen, bontatlan csomagot lehetőleg azonos gyártásból származó vagy azonosan megjelölt csomagokat kell kivenni. A minta összes mennyisége legalább 200 g legyen.

3.2. Mintavétel cukrozott sűrített tejből

3.2.1. Általános előírások

Nagy tartályokban lévő cukrozott sűrített tejből a mintavétel nagy nehézséggel járhat, különösen akkor, ha a termék inhomogén és nagy viszkozitású. A mintavételnél gondot okozhatnak az egész termékben megjelenő vagy a falakon tapadó, csomósodást okozó szacharóz vagy laktóz kristályok, sókiválások. Ezek a körülmények felismerhetők, ha mintavétőt vezetünk be a tartályba, és azzal a tartály tartalmát megmozgatjuk.

Ha a cukorkristályok mérete 6 mm-nél kisebb, a mintavétel nem okoz gondot. Ha a termék nem homogén, azt a mintán és a csatolt jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. Mivel a cukrozott sűrített tejet gyakran a külső hőmérséklettel azonos hőmérsékleten tárolják, a reprezentatív minta kivételéhez tanácsos a termék hőmérsékletét legalább 20 °C-ra emelni.

3.2.2. Eljárás

Legalább 200 g-os mintát kell venni.

– Nyitható tartályok.

A tartály egyik fedőlapját kinyitás előtt kívülről alaposan megtisztítjuk és megszárazítjuk annak elkerülésére, hogy a nyitás során idegen anyagok jussanak a tartályba. Tartalmát keverő (lásd: 3. ábra) segítségével jól átkeverjük. A keverő élével a fal belső oldalára és az aljára tapadó terméket lekaparjuk. A ferdén tartott keverő forgó és függőleges mozgatóval a tartályt jól átkeverjük, ügyelve arra, hogy levegőt ne juttassunk bele. A keverőt kivesszük, a rátapadt sűrített tejet spatulával vagy kanállal az 5 literes edénybe (2.6.) kaparjuk. A keverést és a keverő kiemelését addig ismételjük, míg 2-3 l össze nem gyűlik, majd a homogén kevert sűrített tejből legalább 200 g-ot kiveszünk.

– Zárt tartályok (dobok), peremes nyílással a fedőlapon vagy a paláston.

A 3.2.1. pontban leírt okokból a mintavétel a peremes nyíláson keresztül csak akkor lehetséges, ha a sűrített tej könnyen folyó, s egyenletes állományú. A tartalmat úgy keverjük át, hogy egy mintavevő rudat a nyíláson át bevezetünk, s ameddig csak lehetséges, minden irányban mozgatjuk és forgatjuk. A rúd visszahúzása után a 3.2.1. pontban leírt módon mintát gyűjtünk.

Lehetséges megoldás még az, ha a tartály tartalmát megfelelő edénybe átöntjük, ügyelve arra, hogy az eredeti térfogatból a lehető legtöbb jusson át. A 3.2.1. pontban leírt, keverővel történő átkeverés után kivesszük a mintát.

3.2.3. Mintavétel fogyasztói csomagolásból

Sértetlen, bontatlan csomagot kell mintaként kivenni. Lehetőleg azonos gyártásból származó, azonosan megjelölt csomagokat vegyünk ki. A minta összes mennyisége legalább 200 g legyen.

3.3. A minták tartósítása, tárolása, szállítása

Lásd: Általános előírások: 5. és 6. pont.

III. 2. módszer: Mintavétel tejporból

1. Alkalmazási terület

Ez a módszer

- teljes tejpor,
- sovány tejpor,
- félzsíros tejpor,
- emelt zsírtartalmú tejpor

kémiai vizsgálatához szükséges mintavételt írja le.

2. Eszközök

Lásd: Általános előírások, 2. pont.

2.1. A szűrő mintavevők legyenek elegendő hosszúak ahhoz, hogy a tartály aljára érjenek. Az engedélyezett szűrő mintavevők a IV. részben leírtaknak feleljenek meg.

2.2. Kanál vagy spatula

A spatula lapja széles legyen.

2.3. Mintatároló edény

Lásd: Általános előírások, 3. pont.

3. Eljárás

3.1. Általános megjegyzések

Ügyelni kell arra, hogy a tartályban lévő termék a mintavétel alatt vagy ezt megelőzően a lehető legkevesebb légnedvességet vegye fel. A tartályt a mintavétel után gondosan vissza kell zárni.

3.2. Mintavétel kémiai vizsgálat céljára

A minta mennyisége legalább 200 g legyen. A tiszta és száraz szűrő mintavevőt a terméken átfürjük, ehhez a tartályt megdöntjük, vagy oldalára fektetjük.

A szűrő mintavevő nyílását lefelé fordítjuk, hogy a behatolás egyenletes legyen. Ha a szűrő mintavevő a tartály alját elérte, 180 fokkal megfordítjuk, kihúzzuk és tartalmát a mintatároló edénybe töltjük. A 200 g-hoz egy vagy több furat szükséges. Mihelyt a szükséges mintamennyiség összegyűlt, a mintatároló edényt le kell zárni.

3.2.1. Mintavétel fogyasztói csomagolásból

Sértetlen, bontatlan csomagot kell mintaként kivenni.

Lehetőleg azonos gyártásból származó, vagy azonosan megjelölt csomagokat vegyünk ki. A minta összes mennyisége legalább 200 g legyen.

Megjegyzés: Amennyiben változó tulajdonságokat kell meghatározni, ezt a mintavételi eljárást kell alkalmazni.

3.3. A minta tárolása és szállítása

Lásd: Általános előírások, 5. és 6. pont.

IV. Szűrő mintavevők csomagolatlan tejpör mintavételéhez

1. Fajták:

A típus: hosszú

B típus: rövid

(lásd: 5. ábra)

2. Eszközök

A lap és a támasz polírozott fémből, lehetőleg rozsdamentes acélból készüljön.

A hosszú szűrő mintavevő fogantyúja rozsdamentes acél legyen. A rövid szűrő mintavevőnek levehető, fából vagy műanyagból készült, bajonettzárral ráerősíthető nyele legyen.

3. Kivitel

3.1. Az eszköz alakja, anyaga és felülete tegye lehetővé könnyű tisztítását.

3.2. Az A típusú szűrő mintavevő éle elég éles legyen ahhoz, hogy kaparóként is szolgálhasson.

3.3. A szűrő mintavevő hegye legyen elég éles ahhoz, hogy a mintavételt megkönnyítse.

4. Főbb méretek

A szűrő mintavevők a következő táblázatban található méreteknek feleljenek meg, 10% megengedett eltéréssel:

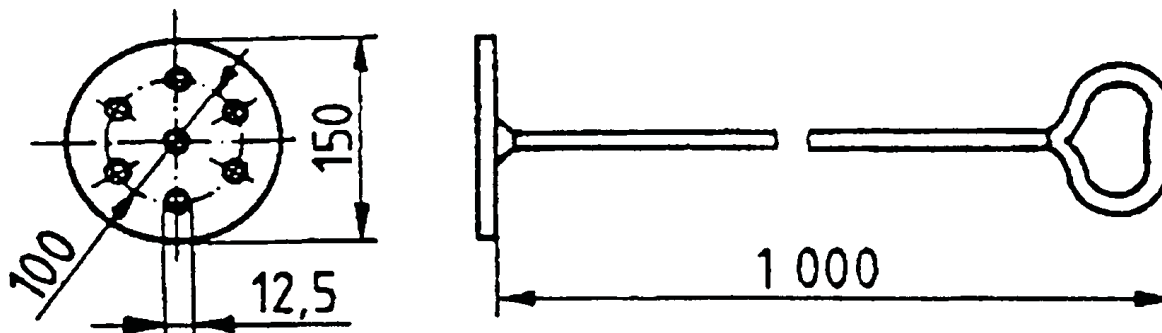
	Méretek milliméterben	
	A típus hosszú	B típus rövid
A szűrő mintavevő hossza	800	400
A fémlemez vastagsága	1–2	1–2
A szűrő mintavevő belső átmérője a hegyénél	18	32
A szűrő mintavevő belső átmérője a nyél alatt	22	28
Nyílásszélesség a hegyénél	4	20
Nyílásszélesség a nyél alatt	14	14

5. A szűrő mintavevők használata

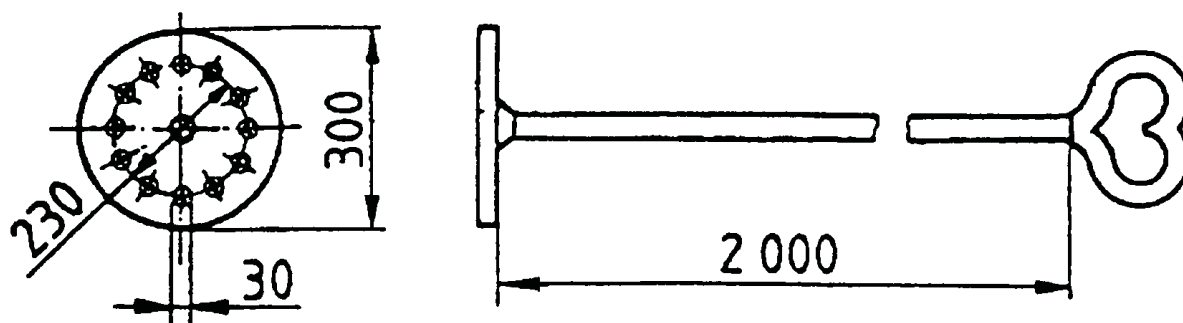
5.1. A többé-kevésbé könnyen folyó porokba a szűrő mintavevőt függőlegesen vezetjük be. Az A típusú szűrő mintavevőt elforgatással megtöltjük és függőlegesen kihúzzuk.

A B típusú szűrő mintavevőt a bevezetés során teljesen megtöltjük, és visszahúzáskor megfelelő állásban tartjuk, hogy az alsó részén az anyag kihullását elkerüljük.

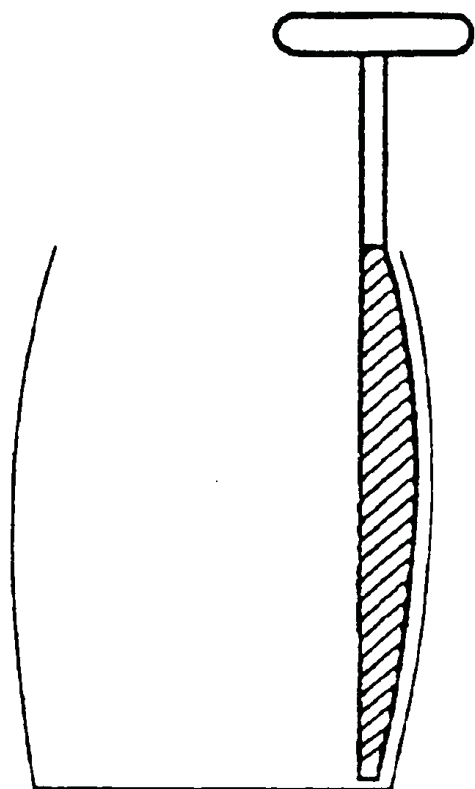
5.2. A többé-kevésbé szabadon folyó porok tartályát megdöntjük, a szűrő mintavevőt csaknem vízszintesen, nyílásával lefelé bevezetjük és nyílásával felfelé húzzuk ki.

1. ábra: Keverő kannához és vödörhöz
(méretek mm-ben)

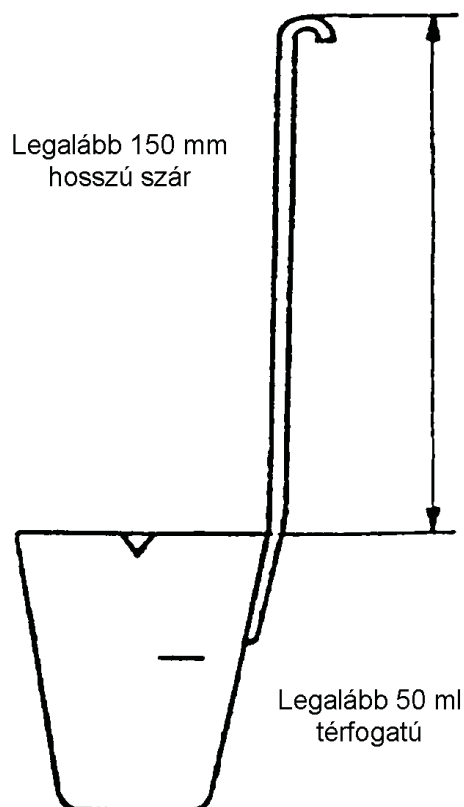
2. ábra: Kisméretű tartályhoz ajánlott keverő
(méretek mm-ben)

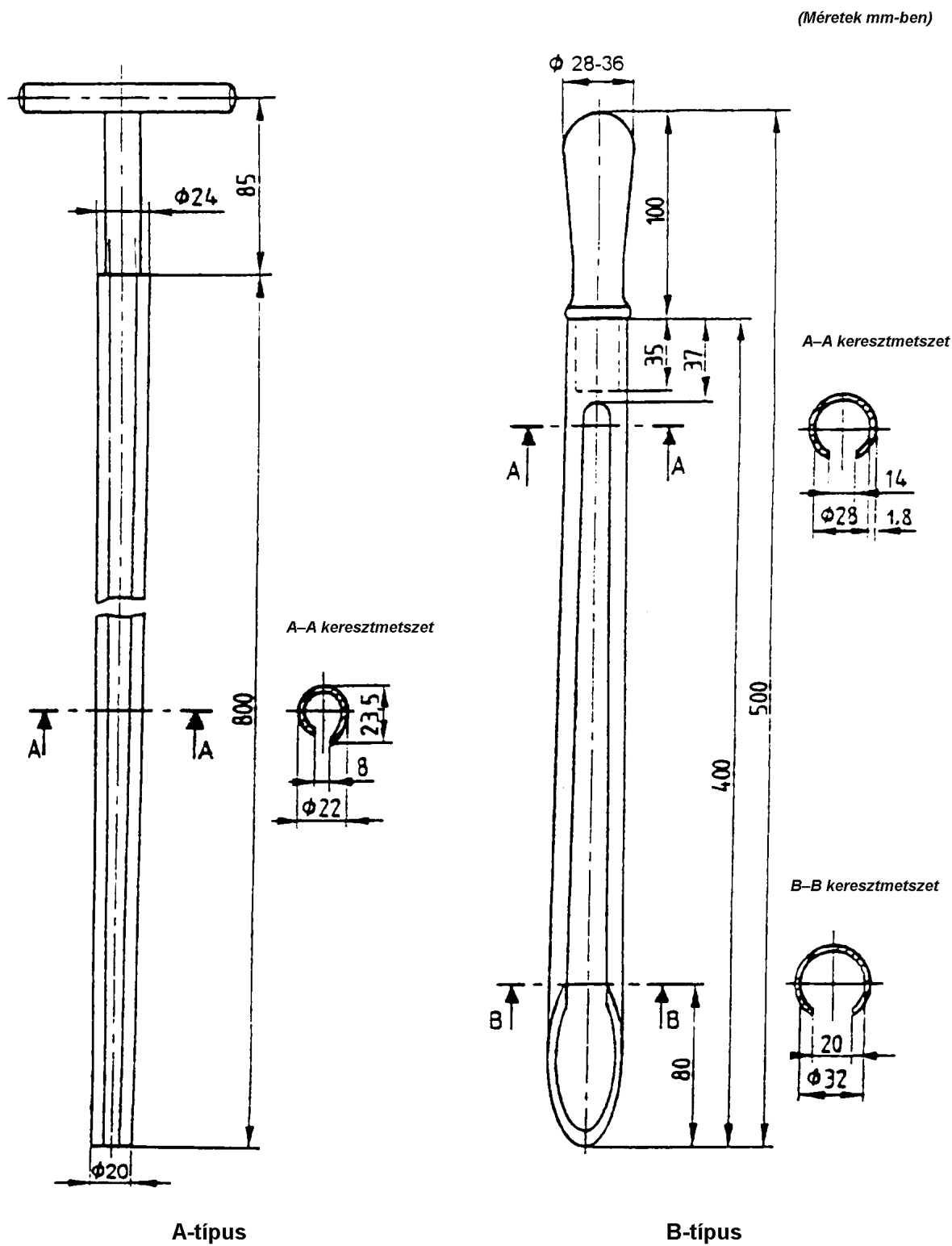
3. ábra: A cukrozott sűrített tej keverésére alkalmas keverő

4. ábra: Mérőkanál folyadékokhoz

5. ábra: Szűrő mintavevő tejporhoz
(méretek mm-ben)

**A külügyminiszter
1/2007. (III. 29.) KÜM
rendelete**

**a Külügyminisztérium fejezetnél az egyes fejezeti
kezelésű előirányzatok felhasználásának,
ellenőrzésének szabályairól**

Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Áht.) 49. §-ának *o*) pontjában kapott felhatalmazás alapján, mint a külügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 166/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *a*) pontjában foglalt feladatkörömben, a pénzügyminiszter feladat- és hatásköréről szóló 169/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. § *a*) pontjában foglalt felelősségi körében eljáró pénzügyminiszterrel egyetértésben az alábbiakat rendelem el:

Általános rendelkezések

1. §

A rendelet hatálya kiterjed a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvény XVIII. Külügyminisztérium (a továbbiakban: minisztérium) fejezeti kezelésű előirányzatai közül:

- a*) NATO Békapartnerség 5. cím, 3. alcím,
 - b*) Külügyi Segélyezés 5. cím, 7. alcím,
 - c*) Alapítványok támogatása 5. cím, 12. alcím,
 - d*) Civil szervezetek támogatása 5. cím, 14. alcím,
 - e*) Külügyi kommunikáció 5. cím, 15. alcím,
 - f*) Nemzetközi Fejlesztési Együttműködés (a továbbiakban: NEFE) 5. cím, 22. alcím,
 - g*) Kelet- és Dél-kelet Európai kormányzati stratégia Végrehajtása és a határon túli magyar kapcsolatok 5. cím, 35. alcím,
 - h*) Demokratikus átalakulás elősegítése 5. cím, 38. alcím
- előirányzatokra (a továbbiakban: előirányzat).

2. §

(1) Az előirányzatok forrása a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló 2006. évi CXXVII. törvényben (a továbbiakban: költségvetési törvény) jóváhagyott előirányzat.

(2) Az előirányzatok felhasználása a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Kbt.), valamint az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő, vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 143/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően, az előirányzatok-

ból támogatás nyújtása – amennyiben e rendelet másként nem rendelkezik – pályázati rendszer keretében történik.

(3) Az egyes előirányzatokból fedezhető – az előirányzat éves összegének legfeljebb 9%-áig – az előirányzat működtetésével, kezelésével, felhasználásával, szerződések előkészítésével, nyilvántartásának tárgyi feltételeivel és ellenőrzésével kapcsolatos költségek is. Az előirányzat működtetésével kapcsolatos költségként az előirányzat terhére elszámolható a Magyar Államkincstár egyes szolgáltatásaiért a Külügyminisztérium által fizetendő kezelési költség.

(4) Jelen rendelet alkalmazásában a saját forrás a támogatandó tevékenység megvalósításához a pályázó által biztosított forrás. Nem tekinthető saját forrásnak az államháztartás alrendszereiből nyújtott támogatás, kivéve az államháztartás alrendszereibe tartozó pályázó költségvetési szervnek, illetve ezen költségvetési szerv felügyeleti szervének költségvetésében az adott célra előirányzott összeget. A saját forrás legkisebb mértéke 10%.

(5) E rendelet alkalmazásában civil szervezetnek minősülnek azon társadalmi szervezetek (kivéve a pártokat, a munkaadói és munkavállalói érdek-képviselői szerveket, a biztosító egyesületeket, valamint az egyházakat), valamint azon alapítványok, amelyeket a bíróság a pályázat kiírása előtt legalább két évvel nyilvántartásba vett, és az alapszabályuknak, alapító okiratuknak megfelelő tevékenységet ténylegesen folytattak.

(6) E rendelet alkalmazásában közeli hozzátartozó a házastárs, az élettárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, valamint a testvér.

(7) Nem nyújthat be pályázatot olyan jogi személy, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező társaság, amelynek vezető vagy felügyelő szervében a minisztérium valamely köztisztviselője, munkavállalója, valamint ezek közeli hozzátartozója közreműködik, illetve amelynek tagja a minisztérium valamely köztisztviselője, munkavállalója, valamint ezek közeli hozzátartozója.

3. §

(1) A pályázati rendszer esetében a pályázati felhívást a minisztérium a Magyar Közlönyben, valamint a minisztérium internetes honlapján (www.kulugyminiszterium.hu) teszi közzé. A pályázati felhívásról a minisztérium olyan közleményt tesz közzé legalább egy országos napilapban, amely tartalmazza, hogy a pályázat teljes szövege a Magyar Közlönyben és a minisztérium internetes honlapján megtekinthető.

(2) A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a*) a pályázó cégnevét (nevét), székhelyét (címét), telefon- és telefaxszámát, valamint elektronikus elérhetőségét,

- b) a pályázó adószámát (adóazonosító jelét),
- c) a pályázati felhívásban megjelölt jogcímek alapján igényelhető támogatásból megvalósítani tervezett tevékenységek, feladatok részletes ismertetését,
- d) a megvalósításhoz igényelt támogatás összegét, a részletezett költségvetési tervet (ebben külön szerepeltetni kell az áfa összegét és a saját forrás mértékét),
- e) a megvalósítás és finanszírozás időbeni ütemezését,
- f) a pályázati felhívásban meghatározott egyéb adatokat.

(3) A pályázathoz csatolni kell:

- a) eredetiben a pályázó 30 napnál nem régebbi cégkivonatát vagy igazolást a bírósági nyilvántartásba vételről,
- b) a közjegyző által hitelesített aláírási címpéldányt,
- c) eredetiben a pályázó bankszámláját vezető hitelintézet 30 napnál nem régebbi igazolását – a pontos számlaszám megjelölésével – a pályázó bankszámlájának vezetéséről, fizetőképességéről,
- d) a pályázó létesítő okiratáról készített egyszerű másolatot,
- e) 30 napnál nem régebbi igazolást az állami és önkormányzati adóhatóságtól, valamint a vámhatóságtól arról, hogy köztartozása (adó-, járulék-, illeték- vagy vámtartozás) nem áll fenn,
- f) a pályázó cégszerűen aláírt nyilatkozatát
 1. a pályázatban foglalt adatok, információk, dokumentációk teljeskörűségéről, valódiságáról és hitelességéről,
 2. Európai Unió tradicionális saját forrásai címen tartozása a pályázónak nincs, vagy arra az illetékes adóhatóság fizetési könnyítést (részletfizetés, fizetési halasztás) engedélyezett,
 3. arról, hogy az általános forgalmi adó (áfa) levonására vagy visszaigénylésére jogosult-e,
 4. hozzájárulásáról, hogy a köztartozások figyelemmel kísérése céljából az adószámát (adóazonosító jelét), társadalombiztosítási azonosító jelét, társadalombiztosítási folyószámlaszámát a Kincstár, illetve a minisztérium felhasználja a lejárt köztartozások teljesítése, illetőleg az adósság bekövetkezése tényének és összegének megismeréséhez,
 5. arról, hogy nem áll végelszámolás alatt, illetve elene csőd-, felszámolási eljárás nincs folyamatban,
 6. annak tudomásulvételéről, hogy a támogatás kedvezményezettjének megnevezése, a támogatás tárgya, a támogatás összege nyilvánosságra hozható,
 7. arról, hogy az államháztartás alrendszeréből folyósított támogatásból eredő lejárt és ki nem egyenlített tartozása nincs,
 8. arról, hogy a megvalósítani tervezett tevékenység, feladat vonatkozásában más pályázaton részt vett-e, illetve milyen más állami és egyéb támogatást vesz igénybe,
 9. arról, hogy a pályázat szabályszerűségének és a támogatás rendeltetésszerű felhasználásának a

minisztérium, valamint jogszabályban meghatározott szervek által történő ellenőrzéséhez hozzájárul,

10. arról, hogy felhatalmazza a minisztériumot a 4. § (10) bekezdésében foglalt adatok nyilvántartására,
11. arról, hogy a pályázó megfelel a rendezett munkaügyi kapcsolatok Áht. 15. §-ában meghatározott követelményeinek,
12. arról, hogy vele szemben a 2. § (7) bekezdésében foglalt kizáró feltételek nem állnak fenn,
- g) pályázói nyilatkozatot a saját forrás meglétéről és arról, hogy a saját forrás milyen formában áll rendelkezésre. A saját forrás összegét bankszámlakivonattal, szerződéssel vagy hitelígérvennyel, helyi önkormányzat pályázónál a testületi határozattal is igazolni kell,
- h) a pályázati felhívásban meghatározott egyéb dokumentumokat.

(4) A pályázatokat a pályázati felhívásban meghatározott időn belül kell benyújtani, amely 30 napnál rövidebb nem lehet, kivéve, ha e rendelet eltérően rendelkezik. Az eredményről a döntéstől számított 15 munkanapon belül írásban kell értesíteni a pályázót. A nyertes pályázók számára egyidejűleg a szerződés megkötésére megfelelő határidőt kell megállapítani, mely határidőig a támogatási döntésre az ajánlati kötöttség szabályait kell alkalmazni.

(5) A pályázatokat az egyes előirányzatokhoz kapcsolódóan a miniszter által létrehozott munkabizottság bírálja el, s a munkabizottság javaslata alapján a kötelezettségvállalásra felhatalmazott hozza meg a döntést. Támogatás a pályázó által igényelt összegnél kisebb összegben is nyújtható.

(6) A minisztérium a pályázat nyertesének megnevezését, a pályázattal elnyert támogatás összegét, a támogatás tárgyát a minisztérium internetes honlapján teszi közzé.

(7) 300 000 Ft-ot meg nem haladó támogatási összeg esetén a (3) bekezdés e) pontjában foglalt igazolás a pályázó cégszerűen aláírt nyilatkozatával is helyettesíthető.

4. §

(1) A minisztérium kizárólag a nyertes pályázóval (a továbbiakban: kedvezményezett) – a támogatás igénybeviteléről, felhasználásának feltételeiről, folyósításának ütemezéséről, rendeltetésszerű felhasználásának ellenőrzéséről és elszámolásáról, valamint a szerződésszegés jogkövetkezményeiről, az elállás jogáról – szerződésben állapodik meg.

(2) Amennyiben a kedvezményezett – a kedvezményezett mulasztásából – az értesítésben megjelölt határidőig nem jön létre a támogatási szerződés, a támogatási döntés hatályát veszti.

(3) A szerződésben meg kell határozni azokat a feltételeket, melyek nem teljesítése a támogatás csökkentését,

felfüggesztését vagy visszavonását eredményezi. A szerződésben az elállás jogát ki kell kötni, ha a kedvezményezett

a) a támogatási szerződésben rögzített időbeli ütemezés első határidejétől számított három hónapon belül a szerződés teljesítése a kedvezményezettnek felróható okból nem kezdődik meg, illetve a kedvezményezett a támogatás igénybevételét nem kezdeményezi, és késedelmét ezen idő alatt írásban sem menti ki;

b) ha hitelt érdemlően bebizonyosodik, hogy a kedvezményezett az igénylés, illetve a pályázat szakmai, pénzügyi tartalmát érdemben befolyásoló valótlan, hamis adatot szolgáltatott az igénylés, illetve a pályázat benyújtásakor;

c) amennyiben a támogatott projekt megghiúsulását vagy tartós akadályoztatását előidéző körülmény a kedvezményezettnek felróható okból következett be;

d) ha az alábbiakban előírt bejelentési kötelezettségek bármelyike egy hónapon túli késedelmet szenved:

da) amennyiben a támogatott projekt megvalósítása megghiúsul, tartós akadályba ütközik, vagy a szerződésben foglalt ütemezéshez képest késedelmet szenved,

db) amennyiben a támogatott projekt megvalósítása a kedvezményezettnek fel nem róható okból megghiúsul vagy tartós akadályba ütközik,

dc) a támogatási szerződés módosítása végett, amennyiben a kedvezményezett adólevonási jogosultságában változás következik be. A támogatásban – a változás bejelentéséig – igénybe vett áfa összeget a támogatási szerződés módosításakor rögzített módon a kedvezményezett köteles visszafizetni;

e) ha a 3. § (3) bekezdés f) pontjában meghatározott nyilatkozatok bármelyikét visszavonja.

(4) Amennyiben a támogatott projekt a kedvezményezettnek fel nem róható okból megghiúsul vagy tartós akadályba ütközik a (3) bekezdés db) pontja szerinti jelentési kötelezettség teljesítése mellett az igénybe nem vett támogatásról le kell mondani.

(5) A támogatási összeg vagy annak részletei folyósítására, érvényes és hatályos szerződés alapján, utólagos elszámolással, a támogatott tevékenység teljes vagy részleges megvalósulását követően kerül sor, a tartalmi jelentés és a pénzügyi dokumentáció elfogadása után, írásbeli lehívás alapján.

(6) A kedvezményezett kérelmére rendkívül indokolt esetben:

a) pályázati felhívás ilyen irányú rendelkezése esetén, az elnyert támogatás legfeljebb 25%-áig – a 13. § (3) és a 18. § (5) bekezdésében foglalt eltéréssel – utólagos elszámolással előleg folyósítható,

b) nem profitorientált szervezet esetén a 300 000 Ft-ot meg nem haladó támogatási összeg – a 16. § (5) bekezdés b) pontjában meghatározott eltéréssel – a teljesítést megelőzően, utólagos elszámolással egy összegben folyósítható.

(7) Előleg igénybevétele esetén a támogatás fennmaradó része csak akkor folyósítható, ha a kedvezményezett a saját forrás ütemezése szerinti összegét igazoltan felhasználta, és elszámolt az előleggel.

(8) A kedvezményezett köteles a szerződésben meghatározott pénzügyi dokumentációt készíteni a támogatás összegének felhasználásáról, amelynek tartalmaznia kell többek között:

a) összesítő kimutatást a szerződés mellékletét képező költségvetésben szereplő költségekre vetítve,

b) költségtételek szerinti bontásban a számla kibocsátójának nevét, a számla sorszámát, a számla tartalmát (kifizetés jogcímét), a számla keltét és a teljesítés időpontját, az áfaalapot, az áfatartalmat és a bruttó összeget, valamint átutalás esetében átutalással teljesített számlamásolat mellett a bankszámla terheléséről szóló banki igazolást vagy kivonatot (megjelölve a vonatkozó tételt), készpénzes kifizetés esetében a készpénzfelvétel tényét tartalmazó külön kimutatást,

c) a támogatás felhasználását igazoló számla(ák) másolatát (az áfatartalmú számlák esetében fel kell tüntetni a számla nettó értékét),

d) a saját forrás és/vagy társfinanszírozás dokumentumainak másolatát (megállapodás, határozat),

e) a saját forrás és/vagy társfinanszírozás felhasználásáról szóló kimutatást,

f) bérköltség elszámolása esetén a pontos támogatási összeg meghatározását.

(9) A kedvezményezett köteles tartalmi jelentést készíteni a 3. § (2) bekezdés c) pontjában megjelölt tevékenységek, feladatok teljesítéséről, eredményéről.

(10) A minisztérium nyilvántartja a kedvezményezettel kötött szerződés lényeges tartalmi elemeit, valamint a szerződés teljesítésével és a támogatás felhasználásával kapcsolatos adatokat.

5. §

(1) Nem nyújtható támogatás olyan pályázó részére, aki saját forrással nem rendelkezik, kivéve, ha az igényelt támogatás összege – a 16. § (3) bekezdésben meghatározott eltéréssel – a 300 000 forintot nem haladja meg.

(2) Nem nyújtható támogatás olyan pályázó részére, aki az igényében valótlan vagy megtévesztő adatokat szolgáltatott, a korábban kötött bármely szerződésben foglalt feltételeket megszegte, csőd-, felszámolási, illetve végelszámolási eljárás alatt áll, vagy az államháztartás bármely alrendszerével szemben tartozása van.

(3) Nem folyósítható a támogatás annak a kedvezményezettnek, akivel szemben a szerződés megkötését követően felszámolási, végelszámolási eljárás vagy csődeljárás indul, vagy a támogatást a szerződésben meghatározott céltól eltérően használta vagy használja fel.

(4) A kedvezményezett haladéktalanul, írásban köteles bejelenteni a támogatónak, ha vele szemben felszámolási, végelszámolási eljárás vagy csődeljárás indult.

(5) Nem nyújtható támogatás olyan pályázó részére, aki nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok Áht. 15. §-ában meghatározott követelményeinek.

6. §

(1) A kedvezményezett a támogatás összegét kizárólag akkor használhatja fel az egyes költségek után járó áfa kifizetésére, amennyiben a támogatással fedezett tevékenységgel kapcsolatban áfa levonására vagy annak visszaiigénylésére nem jogosult.

(2) A kedvezményezett a támogatás összegét köztartozás törlesztésére, vagy más jellegű adó kifizetésére nem használhatja fel.

(3) A támogatási összeget a kedvezményezett nem használhatja fel a megbízási díjakkal vagy honoráriumokkal kapcsolatban felmerülő más adók vagy járulékok kifizetésére.

(4) A kedvezményezett a támogatási összegből finanszírozott beszerzéseit a Kbt.-ben foglaltak szerint köteles megvalósítani.

7. §

(1) A szerződésszerű teljesítés mellett fel nem használt támogatás maradványát a támogatásban részesült kedvezményezett a támogatási szerződésben a támogatott tevékenység megvalósítására előírt határidőt követő 15 napon belül köteles visszautalni. Szerződésszegés esetén a minisztérium a támogatás feltételeiről kötött szerződésben a támogatási összeg visszafizetésén túlmenően kamat, illetve kötbér megfizetését is előírhatja.

(2) Amennyiben a kedvezményezett – neki fel nem róható okból – a szerződésben vállalt kötelezettségeit csak részben, de számszerűen megállapított kötelezettségek esetén legalább 75%-ot meghaladó arányban teljesíti, az igénybe nem vett támogatás annak zárolásával, törlesztéssel visszavonásra kerül. Ha a kedvezményezett neki felróható okból nem teljesíti a szerződésben vállalt kötelezettségeit, az igénybe vett támogatás egészét vagy arányos részét a (3) bekezdés szerinti kamattal növelt összeggel kell visszafizetnie.

(3) A kamat a támogatásnak a (2) bekezdés alapján történő visszavonása, illetve a szerződéstől való elállás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszerese.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott szankciók mellett a fejezet felügyeletét ellátó szerv vezetőjének döntésével a kedvezményezett meghatározott időre – de legfeljebb öt évre – kizárható az érintett előirányzatok támogatási rendszeréből, ha az alábbiakban meghatározott feltételek közül legalább egy bekövetkezik:

a) a szerződésben rögzített kötelezettség, illetve rész-kötelezettség teljesítése a szerződésben foglalt határidőre egyáltalán nem, vagy csak részben – számszerűen megállapított kötelezettségek esetén 75%-ot el nem érő arányban – valósul meg,

b) a kedvezményezett az elfogadott céltól eltérő feladatot valósít meg,

c) a kedvezményezett e rendelet 4. § (3) bekezdés da)–dc) pontjaiban meghatározott bejelentési kötelezettségének az ott előírt határidőig nem tett eleget.

(5) A (2) bekezdés alapján visszavont támogatás és a szerződéstől való elállás esetén alkalmazott kamat megfizetésére irányuló követelés érvényesítése azonnali beszedési megbízás alkalmazásával történik, és annak a támogatási szerződésben meghatározott előirányzatnak a javára kell teljesíteni, amelyet az előirányzatról szóló szabályozás szerint a támogatás folyósítása terhelt.

(6) Az előirányzat kezelője jogosult pályázati rendszerben további szankciókat meghatározni, és a szerződéses kötelezettségek nem teljesítése esetén azt érvényesíteni.

8. §

(1) A minisztérium az európai uniós pályázatokon való eredményes részvétel elősegítése érdekében civil szervezetet vissza nem térítendő támogatásban részesíthet, ha a civil szervezet olyan témában nyújt be európai uniós pályázatot, mely az e rendelet 1. § a)–h) pontjaiban feltüntetett előirányzatok céljaival összhangban van és a civil szervezet nem rendelkezik az európai uniós pályázat elnyeréséhez szükséges saját forrással.

(2) Az (1) bekezdés szerinti, saját forrás kiegészítésére, illetve biztosítására irányuló támogatás nyújtása külön pályázati kiírás nélkül a 2. § (3)–(4) bekezdéseiben, a 3. § (2)–(3) bekezdéseiben, a 4. § (1), (3)–(9) bekezdéseiben, és az 5–7. §-okban foglaltaknak megfelelően történik.

(3) Az (1) bekezdés szerinti támogatás rendelkezésre bocsátásának további feltétele, hogy a civil szervezet az európai uniós támogatást elnyerje.

NATO Békepartnerség

9. §

(1) Az előirányzat célja a NATO tevékenységének erősítését, az euroatlanti régió stabilitásának és biztonságának elősegítését, a NATO különböző partnerségi kezdeményezéseiben (Euroatlanti Partnerségi Tanács/Békepartnerség, Mediterrán Dialógus, Isztambuli Együttműködés Kezdeményezés, Kontakt országok stb.) részt vevő, továbbá a NATO-vezetésű műveletekhez hozzájáruló országokkal történő kapcsolattartást szolgáló, az alábbiakban felsorolt feladatok támogatása és finanszírozása:

a) az Észak-atlanti Tanács, a NATO külügyminiszteri és partnertalálkozók, valamint a NATO-csúcstalálkozók döntéseihez kapcsolódó rendezvények, illetve tevékenységek, NATO összekötő nagykövetségi feladatok,

b) magyarországi békepartnerségi rendezvények megszervezése, békepartnerségi feladatok ellátásával összefüggő személyi juttatások,

c) külföldi békepartnerségi rendezvényeken, biztonságpolitikai szemináriumokon való részvétel, a tevékenység logisztikai és telekommunikációs biztosítása,

d) az Euroatlanti Partnerségi Tanács (EAPC), a NATO Mediterrán Dialógus, (MeD), az Isztambuli Együttműködési Kezdeményezés (ICI), valamint a NATO Kontakt országok (CC) rendezvényein történő részvétel,

e) a d) pontban felsorolt, a NATO különböző partnerségi kezdeményezéseiben részt vevő, vagy a NATO-vezetési műveletekhez hozzájáruló országokkal tartott kétoldali rendezvények, konzultációk,

f) az euroatlanti régió stabilitását, biztonságát szolgáló rendezvények, konzultációk,

g) a terrorizmus elleni fellépést segítő rendezvények, konzultációk,

h) külső szakértői tanulmányok elkészítése, szakértői egyeztetés díjazása; biztonságpolitikai vonatkozású (felszólalások, tanulmányok, tájékoztató anyagok) magyarról idegen nyelvre, vagy idegen nyelvről magyarra fordíttatása,

i) a NATO tevékenységi körébe tartozó, a magyar biztonságpolitikai érdekek megvalósulását elősegítő fejlesztési projektek támogatása és finanszírozása,

j) biztonságpolitikai témájú hazai rendezvényeken való részvétel költségeinek finanszírozása,

k) nyomtatott és elektronikus terjesztésű kiadványok, valamint a hatékonyabb kommunikációt elősegítő eszközök beszerzése a minisztérium Biztonságpolitikai és Nonproliferációs Főosztálya részére.

(2) Az előirányzatból az (1) bekezdés a), b), e), f), g), h), i), j), és k) pontjaiban meghatározott feladatokra – külön pályázati felhívás nélkül – a 2. § (3)–(4) bekezdéseiben, a 3. § (2)–(3) bekezdéseiben, a 4. § (1), (3)–(9) bekezdéseiben és az 5–7. §-okban foglaltaknak megfelelően nyújtható támogatás.

(3) A pályázatot a minisztérium Biztonságpolitikai és Nonproliferációs Főosztályára kell benyújtani.

(4) Az előirányzatból kell fedezni a 2. § (3) bekezdésében foglaltakon kívül az előirányzat egyes személyi feltételeivel kapcsolatos költségeket is.

(5) Az előirányzat terhére – a 9. § (2) bekezdésében meghatározott kivétellel – a támogatás nyújtása pályázati rendszerben történik; az előirányzat céljával összhangban álló beszerzések a Kbt.-ben, illetve az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló 143/2004. (IV. 29.) Korm. rendeletben foglaltak szerint történnek.

Külügyi Segélyezés

10. §

(1) Az előirányzat célja az ENSZ Alapokmányában rögzített alapelvekkel és az EU tagsággal összhangban, sürgősségi jelleggel – különösen természeti csapások, fegyveres konfliktusok, illetve strukturális humanitárius válság okozta károk, szenvedések enyhítésére – humanitárius segítség nyújtása.

(2) Az előirányzathoz a 2–7. §-okban foglaltaknak megfelelően, a jelen §-ban foglalt eltérésekkel nyújtható támogatás. A pályázat benyújtásának határideje 30 napnál rövidebb is lehet azzal, hogy a pályázatok benyújtásának határidejét a minisztérium úgy határozza meg, hogy elegendő időtartam álljon rendelkezésre – a pályázók egyenlő eséllyel történő – megfelelő ajánlattételéhez.

(3) A nyertes pályázók számára az elnyert támogatást a minisztérium a velük kötött támogatási szerződés mindkét fél által történt aláírását követő 15 napon belül átutalja. A támogatott tevékenység megvalósulását követő 30 napon belül a pályázó köteles benyújtani a pénzügyi és tartalmi beszámolót.

(4) Az előirányzathoz lehet finanszírozni az elnyert pályázatok esetében a segélyekkel közvetlenül összefüggő költségeket, például beszerzés, csomagolás, szállítás, szakértői költségek (a továbbiakban együtt: járulékos költségek).

(5) A járulékos költségek mértékének meghatározása a támogatási összeghez mérten minden esetben a katasztrófa színhelyének ismeretében kerül meghatározásra a támogatási szerződésben, annak mértéke azonban nem lehet több az elnyert támogatás 10%-ánál.

(6) A segélyszállítmányok összeállítása során a közbeszerzésekre vonatkozó hatályos jogszabályi rendelkezések figyelembevételével kell eljárni. A segélyszállítmányok összeállítását és a rendeltetési helyre történő eljuttatást valamely humanitárius civil szervezet, nemzetközi humanitárius szervezet és/vagy a Magyar Vöröskereszt végezheti, illetőleg más gazdálkodó szervezet kizárólag nonprofit tevékenysége részeként.

(7) A külügyminiszter évente a NEFE Tárcaközi Bizottságnak szóló beszámoló részeként tesz jelentést a Kormányának a Külügyi Segélyezés felhasználásáról.

Alapítványok támogatása

11. §

Az előirányzat célja

a) vissza nem térítendő támogatás nyújtása a Demokrácia Központ Közalapítvány működési költségeihez az ala-

pító okiratban meghatározott feladatok megvalósítása érdekében,

b) vissza nem térítendő támogatás nyújtása a Magyar–román Gozsdu Közalapítvány számára a közalapítvány működési költségeihez az alapító okiratban meghatározott feladatok megvalósítása érdekében.

12. §

(1) A támogatás folyósítása a 11. §-ban felsorolt alapítványokkal (a továbbiakban: alapítványok) kötött támogatási szerződésekben meghatározottak szerint, utólagos elszámolási kötelezettséggel történik.

(2) A minisztérium az egyes alapítványokkal a támogatás igénybeviteléről, felhasználásának feltételeiről, folyósításának ütemezéséről, rendeltetésszerű felhasználásának ellenőrzéséről és elszámolásáról, valamint a szerződésszegés jogkövetkezményeiről, az elállás jogáról szerződésben állapodik meg.

(3) Az alapítványok az éves tevékenységükről készült beszámolót legkésőbb a tárgyévét követő év június 30-ig kötelesek a minisztériumnak megküldeni.

Civil szervezetek támogatása

13. §

(1) Az előirányzat célja vissza nem térítendő támogatás nyújtása az atlanti gondolat megismertetését és elterjesztését célul tűző nem kormányzati szervek, valamint a nemzetközi szervezeteket kutató és népszerűsítő nem kormányzati szervek működési költségeihez.

(2) Az előirányzathoz támogatás – pályázati rendszerben – kizárólag nem profitorientált civil szervezetek részére, működési költséghez való hozzájárulásként nyújtható.

(3) A támogatás legfeljebb 50%-a a pályázó kérelmére előlegként folyósítható azzal, hogy a második részlet kifizetésére csak az előleggel – számlák alapján – történő elszámolást követően kerülhet sor.

(4) A kedvezményezett éves működési költségének teljes összegére támogatás nem nyújtható, az éves működési költség pályázati felhívásban meghatározott hányadát saját forrásból kell biztosítani.

(5) Az egy kedvezményezettnek nyújtható támogatás összegének a kedvezményezett teljesítményével arányosnak kell lennie, de annak összege a 13 000 000 forintot nem haladhatja meg.

(6) A kedvezményezettek az éves tevékenységükről készült beszámolót legkésőbb a tárgyévét követő év június 30. napjáig kötelesek a minisztériumnak megküldeni.

Külgügyi Kommunikáció

14. §

(1) Az előirányzat célja

a) Magyarország külföldi megítélésének javítása, különös tekintettel a magyar kultúra, tudomány és történelem értékeinek, jeles személyiségeinek és eseményeinek bemutatására, valamint Magyarország külpolitikai tevékenységének, szerepvállalásának megismertetése;

b) a társadalom külpolitika és diplomácia iránti érdeklődésének erősítése, az azzal kapcsolatos ismereteinek bővítése, a civil szervezetek külpolitikai érdekeink érvényesítésébe történő aktívabb bevonását célzó tevékenységek elősegítése;

c) a kormányzati civil stratégia megvalósításának elősegítése a külkapcsolatok terén, a külpolitikai kormányzat és a hazai, valamint a határon túli civil szféra közötti kapcsolatok erősítését és bővítését célzó tevékenységek támogatása;

d) tudományos kutatások, konferenciák támogatása;

e) NATO-nak az európai és a globális biztonságpolitika alakításában játszott szerepével kapcsolatos ismeretek széles körű terjesztése, Magyarország NATO-tagsága társadalmi támogatottságának növelése.

(2) Az előirányzathoz céljainak megfelelően, az alábbi jogcímenek folyósítható támogatás, illetve valósítható meg beszerzés:

a) külföldi tájékoztatást szolgáló idegen és esetenként magyar nyelvű lapok, könyvek, albumok, folyóiratok reklám-, PR és ismeretterjesztő kiadványok megjelentetése, beszerzése, tematikus kiállítások szervezése,

b) a NATO tevékenységéről szóló rendezvények szervezése, kiadványok, cikkek megjelentetése,

c) a nemzetközi biztonságpolitikai helyzet alakulásának a NATO tevékenységére és hazánk kül- és biztonságpolitikájára gyakorolt hatását elemző rendezvények szervezése, kiadványok megjelentetése a pályázati felhívásban meghatározott témák alapján,

d) fotók, filmek és videoanyagok, elektronikus információhordozók (szoftver, CD, DVD, CD-ROM) készítése,

e) képzés, tanulmányi verseny szervezése, lebonyolítása,

f) egyéb rendezvény-, konferencia-, kiállítás-, illetve eseményszervezés,

g) szakfordítások, idegen nyelvű lektorálás, szakértői díjak, egyéb szakszolgáltatások nyújtása,

h) nyomdai előkészítés, nyomtatás,

i) a hazai és a határon túli civil társadalom külpolitika iránti érdeklődésének fokozását elősegítő anyagok, illetve programok készítése,

j) egyéb, a lakosság vagy a külföldi partnerek tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek megvalósítása.

15. §

Az előirányzathoz támogatás nyújtása – a 14. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglalt cél kivételével – pályázati rendszerben történik; az előirányzat céljával összhangban álló beszerzések a Kbt.-ben foglaltak szerint történnek.

16. §

(1) A 14. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglalt célra külön pályázati kiírás nélkül – a (2)–(5) bekezdésekben foglalt eltérésekkel – a 2. § (3)–(4) bekezdéseiben, a 3. § (2)–(3) bekezdéseiben, a 4. § (1), (3)–(9) bekezdéseiben, és az 5–7. §-okban foglaltaknak megfelelően nyújtható támogatás.

(2) A 14. § (1) bekezdés *c)* pontjában foglalt célra pályázatot a Miniszteri Kabinetre, a *d)* pontjában foglalt célra a minisztérium Államtitkársági Titkárságára kell benyújtani.

(3) Nem nyújtható támogatás olyan pályázó részére, aki a 2. § (4) bekezdésben meghatározott saját forrással nem rendelkezik, kivéve, ha az igényelt támogatás összege az 500 000 forintot nem haladja meg.

(4) Támogatás a pályázó által igényelt összegnél kisebb összegben is nyújtható.

(5) A pályázó kérelmére, rendkívül indokolt esetben a minisztérium döntése alapján

a) az elnyert támogatás legfeljebb 25%-áig előleg folyósítható,

b) nem profitorientált szervezet esetén az 500 000 Ft-ot meg nem haladó támogatási összeg a teljesítést megelőzően – utólagos elszámolással – egy összegben folyósítható.

Nemzetközi Fejlesztési Együttműködés

17. §

(1) Az előirányzat célja a kevésbé fejlett országok megsegítése, és társadalmi-gazdasági előrehaladásuk támogatása a nemzetközi fejlesztési együttműködési programokon keresztül, összhangban az ENSZ, az OECD és az EU fejlesztési politikájával.

(2) Az előirányzat terhére az alábbi jogcímenen teljesíthető kifizetés:

- a)* technikai együttműködés,
- b)* projekt típusú együttműködés,
- c)* NEFE társadalmi támogatottságát elősegítő tájékoztatói tevékenység,
- d)* egyéb támogatási jellegű tevékenység,
- e)* külképviseleti mikroprojekt.

(3) Az előirányzathoz támogatandó partnerországok körét – a (2) bekezdés *e)* pontja szerinti külképviseleti mikroprojektet kivéve – és a szektorális (ágazati) prioritásokat a Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Tárcaközi Bizott-

ság (a továbbiakban: Tárcaközi Bizottság) határozza meg, az előirányzat felhasználásáról pedig a miniszter dönt.

(4) A minisztérium szükség esetén nemzetközi, illetve miniszteri szintű általános keretmegállapodás megkötését kezdeményezi a partnerországok erre kijelölt szerveinél. A konkrét pályázati projekt megvalósításához szükséges fogadónyilatkozat beszerzéséről a pályázónak kell gondoskodnia.

(5) A miniszter (3) bekezdés szerinti döntését követően a minisztérium pályázati felhívást tesz közzé.

(6) A pályázat érvényességének feltétele, hogy a pályázó a pályázati felhívásban meghirdetett projektre előirányzott összeg legalább 10%-ának megfelelő saját forrást is biztosítson, a pályázati felhívás ennél magasabb mértékű saját forrást is előírhat. A támogatások elbírálásának szempontjait, a nyertes pályázókkal kötendő szerződések feltételeit a pályázati felhívások tartalmazzák.

(7) A jogcímcsoportból – a (2) bekezdés *a)* és *e)* pontjaiban meghatározott jogcímen történő kifizetéseket kivéve – civil szervezetek, közhasznú társaságok és gazdasági társaságok vonatkozásában vissza nem térítendő támogatás pályázati rendszerben nyújtható; az előirányzat céljával összhangban álló beszerzések a Kbt.-ben foglaltak szerint történnek.

(8) A NEFE projektek megvalósulását a minisztérium folyamatosan ellenőrzi.

(9) A jogcímcsoport felhasználásáról a minisztérium évente tájékoztatást ad a Társadalmi Tanácsadó Testületnek, s a tárgyévét követő év február hó utolsó napjáig jelentést készít a Tárcaközi Bizottságnak mind az előirányzat felhasználásáról, mind a projektek megvalósulásáról.

18. §

(1) E rendelet alkalmazásában külképviseleti mikroprojekt a Magyar Köztársaság valamely külképviselete közreműködésével – a (4) bekezdésben foglaltak szerinti – a NEFE cél előirányzathoz és annak céljával összhangban, a fogadó állam területén működő és általa nyilvántartásba vett szervezet (a továbbiakban: a fogadó államban honos szervezet) részére vissza nem térítendő pénzügyi támogatás nyújtása az e szervezet által megvalósítandó, a fogadó állam fejlesztési programjához illeszkedő projekt végrehajtására.

(2) A külképviseleti mikroprojektek az e §-ban foglalt eltérésekkel nyújtható támogatás.

(3) Mikroprojektek támogatása céljára a NEFE előirányzat 10%-a kerülhet elkülönítésre azzal, hogy külképviseletként és mikroprojektként legfeljebb 20 000 EUR használható fel.

(4) A külképviselet vezetője által javasolt mikroprojektek támogatását a minisztérium illetékes bizottsága hagyja

jóvá. A támogatási szerződést a minisztérium képviselőjében a külképviselet vezetője írja alá és annak előkészítéséért, megkötéséért, a teljesítés folyamatos ellenőrzéséért, a projekt megvalósításának dokumentálásáért – ideértve a pénzügyi elszámolást is – teljeskörű felelősséggel tartozik.

(5) Mikroprojektek esetén indokolt esetben – a képviselőlet vezetőjének a fogadó állam viszonyait figyelembe vevő javaslata alapján, a minisztérium illetékes bizottságának jóváhagyásával – az elnyert támogatás legfeljebb 75%-áig folyósítható előleg.

*Kelet- és Dél-kelet Európai kormányzati stratégia
végrehajtása és a határon túli magyar kapcsolatok*

19. §

(1) Az előirányzat célja a Kelet- és Dél-kelet Európai régió stabilitását, a demokratikus átalakulást, illetve a demokrácia erősítését szolgáló kormányzati és önkormányzati szintű határon átnyúló együttműködés – így különösen a szegedi és nyíregyházi kezdeményezések/folyamat – támogatása.

(2) A határon túli magyar kapcsolatok fejlesztése érdekében tudományos kutatásokra és tanulmányok elkészítésére nyújtható támogatás azzal, hogy e támogatásokra a határon túli támogatások eltérő szabályozásainak rendjéről szóló 84/2005. (V. 2.) Korm. rendelet is alkalmazandó.

(3) Az előirányzathoz külön pályázati kiírás nélkül, éves keretpályázatok alapján nyújtható támogatás az Esély a Stabilitásért Közalapítvány és az EuroClip-EuroKapocs Közalapítvány (a továbbiakban: közalapítványok) részére.

(4) A közalapítványok az elnyert támogatást az alapító okiratban meghatározott feladatok megvalósításával összhangban álló működési költségekre, valamint a keretpályázatban feltüntetett projektcélok kivitelezésére fordított költségekre használhatják fel.

(5) A minisztérium a közalapítványokkal a támogatás igénybevételéről, felhasználásának feltételeiről, folyósításának ütemezéséről, rendeltetésszerű felhasználásának ellenőrzéséről és elszámolásáról, valamint a szerződösszegs jogkövetkezményeiről, az elállás jogáról szerződésben állapodik meg.

(6) A közalapítványok az éves tevékenységükről készült beszámolót legkésőbb a tárgyévét követő év június 30-ig kötelesek a minisztériumnak megküldeni.

(7) Az előirányzathoz a céljával összhangban álló jogcímenek, külön pályázati kiírás nélkül – a (3)–(6) bekezdésekben foglaltakat kivéve – a 2. § (3)–(4) bekezdéseiben, a 3. § (2)–(3) bekezdéseiben, a 4. § (1), (3)–(9) bekezdéseiben és az 5–7. §-okban foglaltaknak megfelelően nyújtható támogatás.

(8) A pályázati kérelmet a minisztérium II. Európai Főosztályára kell benyújtani.

(9) Az előirányzat céljával összhangban álló beszerzések a Kbt.-ben foglaltak szerint történnek.

Demokratikus átalakulás elősegítése

20. §

(1) Az előirányzat célja

a) a demokratikus átalakulás elősegítése érdekében közvetlen segítség nyújtása magyarországi szakmai továbbképzésekhez, tudományos konferenciák szervezéséhez, a magyarországi helyzetet ábrázoló, a magyarországi demokratikus átalakulást bemutató filmek, segédanyagok, könyvek, kiadványok megszerkesztéséhez, terjesztéséhez;

b) a demokratikus átalakulás folyamatában lévő államok külföldi diplomáciai tevékenységének elősegítése, intézményi háttérének támogatása, működési feltételeinek megteremtéséhez való hozzájárulás.

(2) Az (1) bekezdés a) pontja szerinti támogatás nyújtása külön pályázati kiírás nélkül a 2. § (3)–(4) bekezdéseiben, a 3. § (2)–(3) bekezdéseiben, a 4. § (1), (3)–(9) bekezdéseiben, és az 5–7. §-okban foglaltaknak megfelelően történik.

(3) A pályázatot a minisztérium multilaterális diplomáciaért felelős szakállamtitkár titkárságára kell benyújtani.

(4) Az (1) bekezdés b) pontjában említett támogatás folyósítása a támogatási szerződésben meghatározottak szerint, utólagos elszámolási kötelezettséggel történik.

Záró rendelkezések

21. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba, egyidejűleg a Külügyminisztérium fejezetnél az egyes fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának szabályairól szóló 3/2006. (IV. 3.) KüM rendelet hatályát veszti.

(2) Az e rendeletben meghatározott jogcímenek támogatásban részesülő határon túli személy, szervezet, gazdasági társaság – a szomszédos államokban élő magyaroknak nyújtott támogatások központi nyilvántartásáról szóló 233/2005. (X. 19.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének c) pontja alapján – adatszolgáltatásra köteles a Miniszterelnöki Hivatal által kezelt Nyilvántartási Rendszer részére. Az adatszolgáltatási kötelezettségről a támogatási szerződésben rendelkezni kell.

*Dr. Göncz Kinga s. k.,
külügyminiszter*

III. rész HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság 20/2007. (III. 29.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára és mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 138. §-a (3) bekezdésében szereplő „az Országgyűlés épületének kijelölt helyéről” szövegrész alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság elutasítja azokat az indítványokat, amelyek mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányulnak amiatt, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg a teljes körű parlamenti televíziós tájékoztatásról szóló szabályt.

3. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, amely az Országgyűlés Elnöke által kibocsátott, az Országgyűlés Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról szóló 4/2003. számú elnöki rendelkezés megsemmisítésére irányul.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

INDOKOLÁS

I.

Az Alkotmánybírósághoz két beadványt nyújtottak be a parlamenti televíziós közvetítésekkel kapcsolatban.

1. Az egyik indítványozó két kérést terjesztett elő. Az egyik kérése az volt, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. tör-

vény (a továbbiakban: Médiatv.) 138. §-ának (3) bekezdésében szereplő „az Országgyűlés épületének kijelölt helyéről” szövegrész alkotmányellenességét és semmisítse meg ezt a szövegrészt. A másik kérés arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság „állapítson meg mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet amiatt, hogy az Országgyűlés a parlamenti közvetítés vonatkozásában nem teremtetten meg a teljes körű televíziós tömegtájékoztatás lehetőségét”.

Az indítványozó szerint a Médiatv. támadott szövegrésze sérti a sajtószabadság és a közérdekű információk megismeréséhez való jogot, az Alkotmány 61. §-ának (1) és (2) bekezdését. A kérdéses szövegrész megsemmisítésén túlmenően a joggyakorláshoz véleménye szerint „a sajtószabadságot megfelelően érvényre juttatni engedő szabályozás” is szükséges.

2. A másik beadvány több indítványozó aláírásával érkezett. Az indítványozók egyik kérése szintén mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányult. Arra hivatkoztak, hogy a Médiatv. 138. §-ának (5) bekezdése előírta a közvetítési rend szabályozását, ennek ellenére a Magyar Köztársaság Országgyűlésének Házzabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat (a továbbiakban: Hsz.) csak általánosságban rendelkezik a sajtótevékenység ellátásáról, nem szabályozza a közvetítési rendet.

Az indítványozók másik kérelme az Országgyűlés Elnöke által kibocsátott, az Országgyűlés Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról szóló 4/2003. számú elnöki rendelkezés (a továbbiakban: Er.) megsemmisítésére irányult. Sérelmesnek tartják, hogy „az Országgyűlés Elnöke a vonatkozó jogszabályokat és egyéb belső szabályzatokat úgy értelmezi, hogy az egyes sajtószerveknek kizárólag az ezen zárlancú rendszeren keresztül biztosított képet van joguk közvetíteni az ülésteremből, a Parlament egyéb részeiből a stábok nem közvetíthetnek, illetve saját maguk nem készíthetnek felvételeket”.

Az indítványozók megállapítják, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) értelmében az Országgyűlés elnökének rendelkezése nem jogszabály és nem is minősül az állami irányítás egyéb jogi eszközének, „azonban azok rendelkezései álláspontunk szerint közvetlenül érintik az állampolgárok és a sajtószervek alkotmányos jogait, ugyanis meghatározzák azokat a kereteket, amelyek között az Országgyűlés üléseivel kapcsolatban az Alkotmányban biztosított sajtószabadság megvalósulhat”, így sor kerülhet az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. §-ának b) pontja alapján az utólagos normakontrollra.

Az indítványozók mindkét kérelmüket az Alkotmány 61. §-ára alapítják. Hivatkoznak továbbá a sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Sajtótv.) 4. §-ára és 5. §-ára. Álláspontjuk szerint a sajtószervek nem tudják teljesíteni azt a feladatukat, hogy gyorsan és pontosan tájé-

koztassanak az állami szervek működéséről. „Arra ugyan lehetősége van az írott sajtó képviselőinek, hogy milyen események történtek, ugyanakkor a hang- és képfelvételek saját eszközzel történt rögzítése tilalmának kimondásával a sajtó egy részét megfosztják attól a jogától, hogy saját maga rögzítse és közvetítse a megtörtént eseményeket. A tények közül szubjektívan válogat a zárt láncú adás készítője és ezáltal meghatározza, hogy mely események kerüljenek nyilvánosságra, és mely események nem, milyen legyen a közlés képi tartalma.”

3. A két indítvány tárgya egymással összefügg. Ezért az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.; a továbbiakban: Ügyrend) 28. §-ának (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a két ügyet egyesítette.

II.

Az Alkotmánybíróság az indítványok elbírálásánál a következő jogszabályokat vette alapul:

Az Alkotmány hivatkozott szabálya:

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.”

A Média tv. rendelkezései:

„138. § (1) Az Országgyűlés ülései egészének, a kinevezésekkel és jelölésekkel kapcsolatos nyilvános országgyűlési bizottsági meghallgatásoknak, valamint szükség szerint az országgyűlési bizottságok üléseinek közvetítésére e törvény hatálybalépésétől számított egy éven belül zártláncú televíziós rendszert kell létesíteni.

(2) A zártláncú rendszerből kimenő jelet valamennyi műsorszolgáltató számára hozzáférhetővé kell tenni. A rendszerhez való csatlakozás költségei a műsorszolgáltatót terhelik.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak nem érintik bármely műsorszolgáltatót az azt a jogát, hogy az Országgyűlés épületének kijelölt helyéről vonalon műsort közvetítsen vagy rögzítsen.

(4) A kimenő jelről egy-egy rögzített, bárki számára hozzáférhető példányt az Országgyűlési Könyvtárban és az Országos Széchényi Könyvtárban kell elhelyezni. Az Országgyűlési Könyvtár biztosítja a rögzített anyag megtekinthetőségét, és költségtérítés ellenében arról bárki által szabadon felhasználható másolatot készít. Egy-egy példányt a Magyar Televízió, illetve a Magyar Rádió (hanganyag) archívumában is el kell helyezni.

(5) Az országgyűlési tevékenység közvetítésének pártatlanságát biztosító közvetítési rendet az Országgyűlés Házszabályának mellékleteként a törvény hatálybalépésétől számított egy éven belül kell meghatározni.

(6) Az az országos műsorszolgáltató, amely kizárólag az Országgyűlés tevékenységének folyamatos és teljes bemutatásával, illetve ehhez kapcsolódó elemzésekkel foglalkozik, e törvény szerinti közműsor-szolgáltatónak minősül.”

A Sajtó tv. szabályai:

„Tv. 4. § (1) A hiteles, pontos és gyors tájékoztatást az állami szervek, a társadalmi szervezetek és az egyesületek a saját kezdeményezéseikkel, továbbá a szükséges felvilágosításoknak és adatoknak a sajtó rendelkezésére bocsátásával kötelesek elősegíteni. Meg kell tagadni a felvilágosítást, ha az a 3. § (1) bekezdésében foglalt tilalmakba ütközik, illetőleg ha az állami, szolgálati, üzemi (üzleti) vagy magántitkot sért, és a titoktartási kötelezettség alól az arra jogosult szerv vagy személy nem adott felmentést.”

„Tv. 5. § A sajtó – az érdekeltek hozzájárulása nélkül is – tájékoztatást adhat az állami szervek, a gazdálkodó szervezetek, a társadalmi szervezetek és az egyesületek, valamint ezek bizottságai nyilvános üléséről, továbbá a bíróságok nyilvános tárgyalásairól.”

A Hsz. szabálya:

„145. § (5) A Hivatal az Országgyűléssel kapcsolatos sajtótevékenység ellátása keretében

a) gondoskodik az Országgyűlés hivatalos sajtóközleményeinek a tömegtájékoztatási szervekhez történő eljuttatásáról;

b) szervezi az Országgyűlés testületeinek, tisztségviselőinek és rendezvényeinek sajtónyilvánosságát;

c) biztosítja a sajtó munkatársainak tájékoztatását az Országgyűlés működéséről.”

III.

Az indítványok nem megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta meg, hogy a Média tv. 138. §-ának (3) bekezdésében szereplő támadott szövegrész ellentétben áll-e az Alkotmány 61. §-ának (1) és (2) bekezdésével.

Az Alkotmány 61. §-ának (1) bekezdése kinyilvánítja a véleménynyilvánítás szabadságát és ezzel összefüggésben a közérdekű adatok megismerésének szabadságát. A (2) bekezdés a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan deklarálja a sajtószabadság védelmét.

A 30/1992. (V. 26.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a véleménynyilvánítás és az ebbe beletartozó sajtószabadság a plurális demokratikus társadalom alapvető értékei közé tartozik (ABH 1992, 167, 170.). A 37/1992. (VI. 16.) AB határozat pedig az Alkotmány 61. §-ának értelmezésével megállapította, hogy a sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban is; demokratikus közvélemény csak teljes körű és tárgyilagos tájékoztatás alapján jöhet létre (ABH 1992, 227, 229–230.). Az Országgyűlés a Magyar

Köztársaság legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szerve, az országos közügyek megvitatásának elsődleges fóruma. A parlamenti vita megismerése hozzájárul ahhoz, hogy az állampolgárok olyan információkat kapjanak, amelyek birtokában kellő tájékozottsággal tudnak részt venni a politikai vitákban és a döntéshozatalban [50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003, 566, 576.]. A közérdekű adatok megismeréséhez fűződő alkotmányos alapjog érvényesítése az államot kötelezi a közszolgálati hírszolgálatok folyamatos és zavartalan működtetésére [22/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 176, 194.].

A választott népképviselői testületek működéséről való tájékozódás lehetősége a közérdekű adatok megismerésének alapjogából következik. Az állampolgároknak ez a tájékozódási lehetősége egyúttal a testületek demokratikus működésének is egyik biztosítéka [32/1992. (V. 29.) AB határozat, ABH 1992, 182, 183.]. A közhatalmi szervek működésének ellenőrizhetősége a jogállamiság egyik garanciája és így a közérdekű adatok megismerésének joga ugyanúgy védelmet kell hogy élvezzen, mint a véleménynyilvánítás szabadsága. Ez az alapjog is korlátozható az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdésében előírtak szerint, de a korlátozás alkotmányosságának megítélésénél a jogállami szempontokra is tekintettel kell lenni [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 192.].

2. A parlament tanácskozásainak rádiós és televíziós közvetítésével kapcsolatban a külföldi gyakorlat nem mutat egységes képet. Az Európa Tanács Közgyűlése részére készített összehasonlító áttekintés (Council of Europe, Parliamentary Assembly Doc. 7106, 1403–16/6/94–1-E) szerint vannak olyan országok, amelyekben csak az állami televíziónak biztosítanak lehetőséget a közvetítésre, másutt minden televíziós társaságnak lehetősége van a közvetítésre. Több országban ellenőrzik, hogy mi kerül közvetítésre. Az ellenőrzés olyan módszere is érvényesül, hogy megszabják a közvetítés szakmai szabályait. Egyes parlamentek saját technikai berendezéseiket bocsátják rendelkezésre a televíziós közvetítések céljaira. Elterjedt az a tájékoztatási módszer, amelynél a parlament bocsát rendelkezésre a tömegtájékoztatás céljaira olyan összefoglalókat, amelyek áttekintést adnak a parlamentben történtekről. A közvetítések közös általános elveként jelenik meg az objektív, elfogulatlan, kiegyensúlyozott, érthető tájékoztatás követelménye.

Széles körben ismertté vált és befolyást gyakorol az angol parlament által elfogadott szabályzat, amely meghatározza, hogy miről és milyen módon lehet felvételeket készíteni, előírja továbbá a közvetítés szerkesztési elveit. A parlamenti közvetítések a parlamenti szervezet közreműködésével történnek.

Az Európa Tanács Közgyűlésének 1997-ben hozott határozata a parlamenti munkáról szóló tájékoztatás fontosságának kiemelése mellett felhívja a figyelmet arra, hogy a szenzációkkal foglalkozó, nem kiegyensúlyozott tájékoztatás a demokráciát veszélyezteti, és ezért a parlamentek-

nek olyan intézkedéseket kell tenniük, amelyek biztosítják a színvonalas, kiegyensúlyozott közvetítést [Council of Europe, Parliamentary Assembly Resolution 1142 (1997)].

3. A Médiatv. támadott rendelkezése korlátozza a sajtószabadságot, valamint a közérdekű adatok megismerésének, illetőleg terjesztésének jogát azzal, hogy előírja, a műsorszolgáltató csak az Országgyűlés épületének kijelölt helyéről közvetíthet vagy rögzíthet műsort.

A 20/1990. (X. 4.) AB határozat óta kialakult gyakorlat szerint alapjog korlátozása akkor nem alkotmányellenes, ha az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdése szerint törvény határozza meg a korlátozást a szükségesség és arányosság szem előtt tartása mellett (ABH 1990, 69, 71–72.). A korlátozás más alapjog vagy alkotmányos érték védelme érdekében, elkerülhetetlen esetben, a szükséges mértékben és arányos módon történhet meg [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 85.].

Az alapjogok védelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 64/1991. (XII. 17.) AB határozat indokolásában kifejtette, hogy az államnak az alapjogok megvalósításához szükséges jogszabályi és szervezeti feltételek alakításánál mind a többi alapjogra, mind egyéb alkotmányos feladatára tekintettel kell lennie, biztosítania kell az alapjogok összhangját (ABH 1991, 297, 302–303.). Ennek az elvnek az alapján a 30/1992. (V. 26.) AB határozat az egyéni véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban a következő elvi álláspontot fogalmazta meg:

„Az egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett tehát az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék.” (ABH 1992, 167, 172.)

A 36/1994. (VI. 24.) AB határozat indokolásában az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy a szabad véleménynyilvánítás olyan alkotmányos alapjog, amely csak felelősséggel gyakorolható. Az emberi méltóság, becsület, jó hírnév is a véleménynyilvánítási szabadság korlátja lehet (ABH 1994, 219, 230, 231.). Általános jelleggel állapította meg a gyakorlat alapján az 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, hogy a véleménynyilvánítási jog korlátozását szükségessé teheti alapvető jog védelme, a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség (ABH 2001, 484, 494.).

4. A Média tv. 4. §-ának (1) bekezdése a műsorszolgáltatás általános követelményeként rögzíti, hogy a tájékoztatásnak – egyebek mellett – tárgyilagosnak és kiegyensúlyozottnak kell lennie.

A rádió és televízió szabadságával kapcsolatban a 37/1992. (VI. 10.) AB határozat kifejtette, hogy a rádiónak és televíziónak elvileg képesnek kell lennie a vélemények teljes körű, kiegyensúlyozott arányú és valóságghű kifejezésre juttatására, elfogulatlan tájékoztatásra (ABH 1992, 227, 230.). Az 1/2005. (II. 4.) AB határozat pedig azt állapította meg, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága akkor érvényesül, ha a rádióra és a televízióra olyan szabályok vonatkoznak, amelyek kizárják a műsor tartalmának a tájékoztatás elfogulatlanságát sértő befolyásolását (ABH 2005, 31, 43.).

A fenti követelményeket figyelembe vevő műsorszolgáltatás biztosítására szolgál a Média tv. 138. §-ának (1) bekezdése alapján – az angol mintának megfelelően – létesített zárláncú televíziós rendszer. Az ebből a rendszerből kimenő jel valamennyi műsorszolgáltató részére hozzáférhető [138. § (2) bekezdése]. A kimenő jelek alapján rögzített példány két nyilvános könyvtárban elhelyezésre kerül és arról bárki másolatot készíthet [138. § (4) bekezdése]. A zárláncú közvetítés, valamint a kijelölt helyeken történő felvételt készítés – a nemzetközi tendenciával összhangban – az Országgyűlés munkájáról szóló kiegyensúlyozott, pártatlan, elfogulatlan és teljes körű tájékoztatást szolgálja. Az a korlátozás, amely ezzel a rendszerrel jár, szükségesnek tekintendő az Országgyűlés mint legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szerv munkája zavartalanlásának, a demokratikus közvélemény kialakulása és érvényesülését biztosító tárgyilagos és tényszerű tájékoztatásnak az érdekében. Ez a szabály, amely nem teszi lehetővé, hogy az Országgyűlés épületének bármely pontjáról történjék műsorszolgáltatás, nem jelent aránytalan korlátozást az érintett alapvető jogok és alkotmányos értékek védelméhez viszonyítva.

Ezért az Alkotmánybíróság a Média tv. 138. §-ának (3) bekezdésében szereplő, támadott szövegrész alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

IV.

Az Alkotmánybíróság az indítványok alapján megvizsgálta a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet.

Az Abtv. 49. §-ának (1) bekezdése szerint akkor állapít meg az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, ha a jogalkotó szerv jogszabályi felhatalmazásból eredő jogalkotási kötelezettségét elmulasztotta és ezzel alkotmányellenességet idézett elő.

A Média tv. 138. §-ának (5) bekezdése előírta, hogy az Országgyűlés Házsabályának mellékleteként meg kell határozni az országgyűlési tevékenység közvetítésének

pártatlanságát biztosító közvetítési rendet. A szabály megalkotására egyéves határidőt szabott meg.

A Hsz. 145. §-ának (5) bekezdése nagyon általános megfogalmazással megjelöli az Országgyűlés Hivatalának a sajtó munkatársai tájékoztatásával kapcsolatos kötelezettségét. Az Országgyűlés azonban a Média tv. 138. §-ának (5) bekezdésében megállapított jogalkotási feladatnak nem tett eleget.

A 22/1990. (X. 16.) AB határozat kifejtette, hogy a jogalkotó szerv köteles jogszabály alkotására vonatkozó kötelezettségének eleget tenni, ha a hatáskörébe és feladatkörébe tartozó területen jogszabályi rendezés igénye állapítható meg. Az Abtv. 49. §-ának (1) bekezdése alapján azonban pusztán valamely jogi szabályozást igénylő kérdés szabályozásának elmaradása nem minősül mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességnek (ABH 1990, 83, 86.).

Az 1621/E/1992. AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a jogalkotó mérlegelésére tartozik, szabályoz-e valamilyen élethelyzetet, és ha valamilyen kérdést rendez, akkor milyen részletességű a szabályozás. Mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség csak akkor állapítható meg, ha a szabályozás hiányossága alapvető jog vagy az Alkotmányban deklarált alkotmányos elv érvényesülését gátolja (ABH 1993, 765, 766.).

A szabad véleménynyilvánítás és a sajtószabadság alapjogának érvényesülését akadályozza, ha a jog érvényesítéséhez feltétlenül szükséges szabályozás nem létezik [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.]. A közérdekű adatok megismerhetőségét biztosító szabályoknak egy meghatározott törvényben megállapítható hiányát vizsgálva az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a jogalkotási hiányosság nem alapoza meg a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását, ha a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény alapján a közérdekű adatok szolgáltatásának kötelezettsége megállapítható (545/B/2001. AB határozat, ABH 2002, 1304, 1314–1315.).

Az indítványok alapján vizsgált esetben a közérdekű adatok megismerését a hivatkozott jogszabály lehetővé teszi. Az a tény, hogy nincs olyan szabály, amely biztosítaná az Országgyűlés épületének bármely helyéről a televíziós felvételt készítést, nem keletkeztet sem a sajtószabadság joga, sem a közérdekű adatok megismerésének joga tekintetében alkotmányellenes helyzetet. Az Alkotmánybíróság azt is figyelembe vette, hogy bár a Média tv. 138. §-ának (5) bekezdése alapján szükséges a közvetítés pártatlanságát biztosító közvetítési rend szabályozása, a közvetítéssel kapcsolatos alapvető követelményeket a Média tv. különböző rendelkezéseiben meghatározta [4. § (1) bekezdése, 138. § (1)–(3) bekezdése].

Az elmondottak alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a jogalkotási hiányosság nem éri el az alkotmányellenesség szintjét. Ezért a mulasztásban meg-

nyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványokat elutasította.

V.

Az Er. az Országgyűlés Hivatalának Szervezeti és Működési Szabályzatát határozza meg. A Jat. 46. §-a és 49. §-a alapján az Országgyűlés elnökének rendelkezése nem minősül sem jogszabálynak, sem az állami irányítás egyéb jogi eszközének. Az Abtv. 1. §-a alapján a jogszabálynak és az állami irányítás egyéb jogi eszközének nem minősülő Er. alkotmányossági vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. §-ának b) pontja alapján az Er. megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.

Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét a közérdeklődésre tekintettel rendelte el.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság helyettes elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k., *Dr. Holló András s. k.,*
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k., *Dr. Kovács Péter s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 523/E/2000.

Az Alkotmánybíróság 21/2007. (III. 29.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tárgyában meghozta az alábbi

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 134. § (3) be-

kezdés utolsó mondata alkotmányellenes, ezért e rendelkezést határozatának kihirdetése napjával megsemmisíti.

A megsemmisítés következtében a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 134. § (3) bekezdése az alábbi szöveggel marad hatályban:

„A feleket és képviselőiket, valamint a tanúkat és a szakértőket, úgyszintén a hallgatóság tagjait, ha a tárgyalás rendjét megzavarják, az elnök rendreutasítja. Ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetében a bíróság pénzbírságot (120. §) szab ki.”

2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 134. § (6) bekezdés utolsó mondata alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 36. § (4) bekezdésének „a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjával szemben pedig, ha a bírság kiszabását elégtelennek tartja, fegyelmi eljárást kezdeményez.” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló eljárást megszünteti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I.

1. Az indítványozó kérelmet nyújtott be az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 36. § (4) bekezdésének „a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjával szemben pedig, ha a bírság kiszabását elégtelennek tartja, fegyelmi eljárást kezdeményez.” szövegrésze, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 134. § (3) bekezdés utolsó mondata alkotmányellenességének vizsgálata tárgyában. A Pp. 134. § (3) bekezdés vizsgálni kért szabálya értelmében: „A fegyveres erők és a rendvédelmi szervek tagjaival szemben pénzbírságot kiszabni nem lehet, hanem a fegyelmi eljárás lefolytatása végett az illetékes előjáróhoz kell fordulni.” Az indítványozó szerint a fenti rendelkezések az Alkotmány 70/A. §-a által tiltott diszkriminációt valósítanak meg. Az indítványozó kifejtette, hogy a fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek tagjai ezen tárgyalásokon általában magánszemélyként vesznek részt, ezért nincs ésszerű indoka, hogy a tárgyalás rendjének fenntartása körében rájuk eltérő szabályok vonatkozzanak. Ez a megkülönböztetés önkényes, sérti az emberi méltóságot.

2. Másik indítványozó a Pp. 134. § (3) bekezdése utolsó mondatának vizsgálatát az Alkotmány 57. § (1) bekez-

désébe foglalt bíróság előtti egyenlőség sérelme alapján kezdeményezte, illetve kérte vizsgálni a Pp. 134. § (6) bekezdésének utolsó mondatát is. E szabály kimondja, hogy „[a] fegyveres erők és a rendvédelmi szervek tagjának előzetes letartóztatását csak előjárója útján lehet foganatosítani.” Az indítványozó kifejtette, hogy „ha egy egyszerű állampolgárral szemben, aki megjelenik a bíróság előtt és ott nem megfelelő magatartást tanúsít, ki lehet szabni pénzbírságot, őt előzetes letartóztatásba lehet helyezni, akkor nincs ésszerű indoka annak, hogy az eljáró bíró ezt ne tehesse meg a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjaival szemben.” Az indítványozó kérte a jelölt rendelkezések megsemmisítését.

3. Az Alkotmánybíróság az indítványokat egyesítette és egy eljárásban bírálta el. Az Alkotmánybíróság álláspontjának megismerése végett megkereste az illetékes minisztert.

II.

1. Az Alkotmány vonatkozó rendelkezései szerint:

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Pp. érintett rendelkezései szerint:

„134. § (1) A tárgyalás rendjének fenntartásáról az elnök gondoskodik.

(2) Az elnök a hallgatóság köréből a tizennyolc éven aluli személyeket eltávolíthatja.

(3) A feleket és képviselőiket, valamint a tanúkat és a szakértőket, úgyszintén a hallgatóság tagjait, ha a tárgyalás rendjét megzavarják, az elnök rendreutasítja. Ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetében a bíróság pénzbírságot (120. §) szab ki. A fegyveres erők és a rendvédelmi szervek tagjaival szemben pénzbírságot kiszabni nem lehet, hanem a fegyelmi eljárás lefolytatása végett az illetékes előjáróhoz kell fordulni.

(4) Ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetében – akár a pénzbírság kiszabására vonatkozó rendelkezéssel egyidejűleg, akár anélkül vagy azt követően – a bíróság a feleket és képviselőiket, a tanúkat és a szakértőket, valamint a hallgatókat a tereméből kiutasíthatja, illetőleg kivezetetheti.

(5) A bíróság a felet – kiutasítása esetében – felhívja, hogy képviseletéről a kitűzött határidő alatt gondoskodjék; ha pedig a fél képviselőjét utasította ki, felhívja a felet, hogy a tárgyaláson személyesen jelenjék meg, vagy új képviselőről gondoskodjék. A felhívás eredménytelensége esetében a féllel szemben a mulasztás következményeit kell alkalmazni. Tanú vagy szakértő kiutasítása esetében a 185. § rendelkezései megfelelően irányadók.

(6) Büntető vagy fegyelmi eljárás alapjául szolgáló rendzavarásról a bíróság értesíti az illetékes hatóságot, ha pedig előzetes letartóztatásnak is helye van, az elkövetőt őrizetbe vetheti, és ebben az esetben haladéktalanul intézkedik az ügyésznek való átadása iránt. A fegyveres erők és a rendvédelmi szervek tagjának előzetes letartóztatását csak előjárója útján lehet foganatosítani.”

3. Az Áe. vizsgálni kért – már nem hatályos – szabálya szerint:

„36. § (4) Azt, aki a tárgyalás rendjét zavarja, a tárgyalás vezetője rendreutasítja, ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetén kiutasítja, továbbá ezer forintig terjedő bírsággal sújtja, a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjával szemben pedig, ha a bírság kiszabását elégtelennek tartja, fegyelmi eljárást kezdeményez.”

III.

Az indítványok az alábbiak szerint részben megalapozottak.

1. Az egyik indítványozó a vizsgálni kért Pp. 134. § (3) bekezdés utolsó mondatával kapcsolatban az Alkotmány 70/A. §-ába foglaltak sérelmére hivatkozott, míg a másik indítványozó a Pp. 134. § (6) bekezdés utolsó mondatával összefüggésben az ún. „ésszerű indok” hiányát vetette fel. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Pp.-beli rendelkezéseket elsőként a diszkriminációtilalom szempontjából vizsgálta meg.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. §-ában foglaltakat több határozatában és több szempontból értelmezte. A 21/1990. (X. 4.) AB határozat szerint az a kérdés, hogy a megkülönböztetés az alkotmányos határok között maradt-e, csakis a mindenkor szabályozás tárgyi és alanyi összefüggésében vizsgálható ... Az egyenlőségnek az adott tényállás lényeges elemére nézve kell fennállnia. Ha azonban adott szabályozási koncepción belül eltérő szabályozás vonatkozik valamely csoportra, ez a megkülönböztetés tilalmába ütközik, kivéve, ha az eltérésnek kellő súlyú alkotmányos indoka van (ABH 1990, 73, 77–78.). Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az azonos helyzetben lévők között nem alapjogok tekintetében tett megkülönböztetés csak akkor tekinthető alkotmányellenesnek, ha nincs ésszerű indoka, tehát önkényes [16/1991. (V. 20.) AB határozat, ABH 1991, 62.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.]. A bemutatottak

alapján töretlen az Alkotmánybíróság gyakorlata abban, hogy amikor az Alkotmány 70/A. §-ának sérelme a kérdés – és a megkülönböztetés nem alapjogra vonatkozik –, egyrészt azt vizsgálja, hogy a jogalkotó összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között tett-e megkülönböztetést, másrészt azt, hogy az összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok közötti különbségtételnek van-e tárgyilagos megítélés szerint ésszerű indoka.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Pp. hatálya alá tartozó eljárásokban a rendfenntartás körében – az Alkotmány 70/A. § alapján – nincs alkotmányosan indokolható jelentősége, hogy a feleknek, képviselőiknek, tanuknak, szakértőknek vagy a hallgatóság tagjainak (akikkel szemben a rendfenntartás során intézkedések foganatosíthatók) mi a foglalkozása. A tárgyalás rendjének fenntartása ugyanolyan érdek minden esetben, így annak fenntartására igénybe vehető eszközök se mutathatnak különbséget pusztán annak alapján, hogy az eljárásban részt vevő személyek civil állásúak-e vagy sem. A Pp. 134. § (3) bekezdése a tárgyalás rendjének megzavarása esetén rendreutasítást, ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetén pedig pénzbírság kiszabását teszi lehetővé. A vizsgálni kért szabály a pénzbírság kiszabása alól kiveszi a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjait azzal, hogy velük szemben fegyelmi eljárás lefolytatása végett az illetékes előljáróhoz kell fordulni. Megállapítható, hogy a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjait, mint személyi kört a szabályozás eltérően kezeli. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint azonban a Pp.-nek a tárgyalás rendjének fenntartására irányadó szabályai alkalmazásakor a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjai nem képeznek külön csoportot, a rájuk vonatkozó – fentebb bemutatott – megkülönböztetésnek pedig nincs ésszerű indoka. A különböző eljárási kódexek szabályozástörténetét tekintve is látható, hogy a Pp. 134. § (3) bekezdés utolsó mondatában foglalt szabályhoz hasonló rendelkezések fokozatosan kikerültek a jogrendszerből. A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény (a továbbiakban: régi Be.) eredeti 108. § (2) bekezdése ugyanezt a szabályt tartalmazta, kimondta, hogy „A fegyveres erők, fegyveres testületek és rendészeti szervek tagjával szemben rendbírság nem alkalmazható; ehelyett fegyelmi eljárás lefolytatása végett az illetékes előljáróját kell megkeresni.” E rendelkezést – még a régi Be. hatálya alatt – hatályon kívül helyezte a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény módosításáról szóló 1998. évi LXXXVIII. törvény 17. §-a. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (új Be.) ilyen szabályt nem tartalmaz. A közigazgatási eljárások tekintetében – a jelen ügyben vizsgálni kért – Áe. 36. § (4) bekezdése foglalt magába hasonló előírást, amelyet közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) helyezett hatályon kívül azzal, hogy az új törvény már nem tartalmazza e rendelkezést.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint nincs ésszerű indoka annak, hogy polgári eljárás során a fegyveres erők

és rendvédelmi szervek tagjaival szemben a bíróság nem szabhat ki pénzbírságot, hanem fegyelmi eljárás lefolytatása végett az előljárójukhoz kell fordulni.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pp. 134. § (3) bekezdés utolsó mondata ellentétes az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével, ezért e rendelkezést megsemmisítette.

2. Az egyik indítványozó a Pp. 134. § (3) bekezdés utolsó mondatának vizsgálatát az Alkotmány 57. § (1) bekezdése sérelme szempontjából is kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint, ha az adott rendelkezés alkotmányellenességét az Alkotmány valamely tétele alapján már megállapította az indítványokban felhívott további alkotmányi rendelkezésekkel fennálló ellentétet már nem vizsgálja [61/1997. (XI. 19.) AB határozat, ABH 1997, 361, 364.; 16/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 425, 429.; 56/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 478, 482.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 213.; 4/2004. (II. 20.) AB határozat, ABH 2004, 66, 72.; 9/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 627, 636.].

3. Indítvány érkezett a Pp. 134. § (6) bekezdése utolsó mondatának vizsgálatára és megsemmisítésére is. A Pp. 134. § (6) bekezdése – szintén a rendfenntartás körében – arról szól, amikor a rendzavarás súlya megalapozza a büntető vagy fegyelmi eljárást. A Pp. ebben az esetben lehetővé teszi, hogy a bíróság – az illetékes hatóság értesítése mellett – az elkövetőt őrizetbe vethesse (ha az előzetes letartóztatásnak is helye van). A Pp. 134. § (6) bekezdése a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjai tekintetében e rendelkezés alól is kivételt teremt: kimondja, hogy előzetes letartóztatásukat csak előljárójuk útján lehet foganatosítani.

Az Alkotmánybíróság a Pp. 134. § (6) bekezdésének alkalmazását tekintve elsőként azt állapította meg, hogy a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjai – csakúgy mint a pénzbírság fentebb elbírált szabályának alkalmazása kapcsán – azonos csoportba tartoznak a más foglalkozásúakkal. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság szerint ebben az esetben szolgálati érdek fűződik ahhoz, hogy a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjainak őrizetbe vételéről az előljáró értesüljön, illetve hogy ezen kényszerintézkedés meghozatalában az előljáró részt vegyen. Tárgyilagos megítélés szerint ezért ésszerű az indoka annak, hogy a fegyveres erők és rendvédelmi szervek tagjainak előzetes letartóztatását a bíróság csak az előljáró útján foganatosíthatja. Az eljárásban részt vevő más személyekkel szemben alkalmazható intézkedésekhez képest a Pp. 134. § (6) bekezdésének utolsó mondatába foglalt kivétel tehát alkotmányosan elfogadható indokokon nyugszik, ezért az Alkotmány 70/A. §-ának sérelme e tekintetben nem állapítható meg.

Az indítványozó – a Pp. 134. § (6) bekezdésének utolsó mondatával összefüggésben – az Alkotmány 57. § (1) be-

kezdésbe foglalt bíróság előtti egyenlőség sérelmét is felvetette. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése szerinti bíróság előtti egyenlőség elve jogot biztosít mindenkinek a „független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyalás[ához]”. A Pp. 134. § (6) bekezdésének utolsó mondata – az Alkotmánybíróság szerint – a pártatlan bírósághoz való jogot nem sérti, a bíróság előtti egyenlőség további követelménye pedig a diszkrimináció – az alkotmányellenes megkülönböztetés – tilalmához kapcsolódik, amely kérdést az Alkotmánybíróság fentebb már elbírált.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Pp. 134. § (6) bekezdésének utolsó mondata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

4. Az egyik indítványozó az Áe. 36. § (4) bekezdésének meghatározott szövegrésze alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését is kérte. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány benyújtását követően az Áe.-t hatályon kívül helyezte a Ket. A Ket. az Áe. 36. § (4) bekezdése vizsgálni kért szabályával azonos vagy hasonló tartalmú rendelkezést nem foglal magában. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 31. § a) pontja alapján az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált (ABH 2003, 2065, 2076.). Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 31. § a) pontja alapján az Áe. 36. § (4) bekezdésének „a fegyveres erők, a fegyveres testületek és a rendészeti szervek tagjával szemben pedig, ha a bírság kiszabását elégtelennek tartja, fegyelmi eljárást kezdeményez” szövegrésze alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló eljárást ezért megszüntette.

A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság helyettes elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k., *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Harmathy Attila s. k., *Dr. Holló András s. k.,*
alkotmánybíró előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k., *Dr. Kovács Péter s. k.,*
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 194/B/2000.

A Köztársasági Elnök határozatai

A Köztársasági Elnök

64/2007. (III. 29.) KE

határozata

**a Magyar Nemzeti Bank alelnökének
kinevezéséről**

Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés *i)* pontja, valamint a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 49. § (4) bekezdés *b)* pontja és 51. § (1) bekezdése alapján, a miniszterelnöknek a Magyar Nemzeti Bank elnöke javaslatára, illetve jelölése alapján tett előterjesztésére *Karvalits Ferencet* a Magyar Nemzeti Bank alelnökévé, egyben a monetáris tanács tagjává 2007. március 27-ei hatállyal kinevezem.

Budapest, 2007. március 27.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: V-3/1327/2007.

A Köztársasági Elnök

65/2007. (III. 29.) KE

határozata

kitüntetés adományozásáról

Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdése *j)* pontja, valamint a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. törvény 2. § (1) bekezdése alapján a miniszterelnök előterjesztésére,

a Magyar Köztársaság és a Görög Köztársaság közötti kapcsolatok szélesítése és elmélyítése érdekében végzett fáradhatatlan tevékenysége elismeréseként

Karolos Papoulias-nak, a Görög Köztársaság elnökének a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
NAGYKERESZTJE A LÁNCCAL
polgári tagozata;

May Papoulia asszonynak a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
NAGYKERESZTJE
polgári tagozata;

a magyar–görög kapcsolatok ápolása és fejlesztése érdekében végzett kimagasló tevékenysége elismeréseként

Evangelos Meimarakis-nak, a Görög Köztársaság védelmi miniszterének,

Euripidis Stylianidis-nak, a Görög Köztársaság külügy-miniszter-helyettesének,

Constantine Georgiou nagykövetnek, a Görög Köztársaság Elnöki Hivatal főtítkárának,

Dimitrios Kypreos-nak, a Görög Köztársaság budapesti nagykövetének a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
KÖZÉPKERESZTJE A CSILLAGGAL
polgári tagozata;

a magyar–görög kétoldalú kapcsolatok fejlesztése terén végzett tevékenységéért

Tassos Kriekoukis nagykövetnek, a Görög Köztársaság Külügyminisztériuma protokollfőnökének,

Ioannis Kambolis nagykövetnek, a Görög Köztársaság Külügyminisztériuma Európai Főosztálya vezetőjének a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
KÖZÉPKERESZTJE
polgári tagozata;

Dimitrios Mandylis vezérőrnagynak, a Görög Köztársaság Elnöki Hivatal Katonai Hivatala igazgatójának a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
KÖZÉPKERESZTJE
katonai tagozata;

Dimitrios Platis-nak, a Görög Köztársaság külügyminiszter-helyettese Diplomáciai Kabinetirodája vezetőjének,

Theodore Passas-nak, a Görög Köztársaság Elnöki Hivatal Diplomáciai Kabinete igazgatójának,

Konstantinos Bikas-nak, a Görög Köztársasági Elnök Magánhivatala vezetőjének a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
TISZTIKERESZTJE
polgári tagozata;

Vasileios Gkalogiannis r. dandártábornoknak, a Köztársasági Elnöki Hivatal Biztonsági Szolgálatának igazgatójának a

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND
TISZTIKERESZTJE
katonai tagozata

kitüntetést adományozom.

Budapest, 2007. március 26.

Sólyom László s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Gyurcsány Ferenc s. k.,
miniszterelnök

KEH ügyszám: VII-2/1376/2007.

A külügyminiszter határozatai

A külügyminiszter

11/2007. (III. 29.) KÜM határozata

a Magyar Köztársaság Kormánya és a Kubai Köztársaság Kormánya közötti gazdasági együttműködés kialakításáról szóló, Havannában, 2006. május 12-én aláírt Megállapodás kihirdetéséről és kötelező hatályának elismeréséről szóló
128/2006. (VI. 1.) Korm. rendelet 2–3. §-a
hatálybalépéséről

A 128/2006. (VI. 1.) Korm. rendelettel a Magyar Közlöny 2006. június 1-jei, 66. számában kihirdetett, a Magyar Köztársaság Kormánya és a Kubai Köztársaság Kormánya közötti gazdasági együttműködés kialakításáról szóló, Havannában, 2006. május 12-én aláírt Megállapodás 6. Cikke szerint a Megállapodás a két ország jogi eljárásának befejezését jelző jegyzékváltás napján lép hatályba.

A Magyar Fél 2006. június 28-i keltezésű jegyzékében értesítette a Kubai Felet a hatálybalépéshez szükséges követelmények teljesítéséről, a Kubai Fél hasonló tartalmú jegyzékét a Magyar Fél 2007. március 5-én vette kézhez. A Megállapodás 6. Cikke értelmében a Megállapodás 2007. március 5-én lépett hatályba.

A fentiekre tekintettel, összhangban a 128/2006. (VI. 1.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdésével megállapítom, hogy a Magyar Köztársaság Kormánya és a Kubai Köztársaság Kormánya közötti gazdasági együttműködés kialakításáról szóló, Havannában, 2006. május 12-én aláírt

Megállapodás kihirdetéséről és kötelező hatályának elismeréséről szóló 128/2006. (VI. 1.) Korm. rendelet 2–3. §-a 2007. március 5-én, azaz kettőezer-hét március ötödikén lépett hatályba.

Dr. Göncz Kinga s. k.,
külgügyminiszter

IRÁNYMUTATÁSOK, IV. rész JOGEGYSÉGI HATÁROZATOK

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága jogegységi határozatai

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága jogegységi határozata

2/2007. KPJE szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának héttagú jogegységi tanácsa 2007. február 19. napján megtartott nem nyilvános ülésén a Polgári Kollégium vezetője által indítványozott jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A Legfelsőbb Bíróság 2/2005. KJE jogegységi határozata e jogegységi határozat közzétételétől nem alkalmazható.

INDOKOLÁS

I.

A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának vezetője a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 31. § (1) bekezdés *a*) pontjában írt jogkörében a Bszi. 29. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján jogegységi eljárás lefolytatását és annak keretében a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Jogegységi Tanácsa által meghozott 2/2005. KJE jogegységi határozatnak a Bszi. 30. § (2) bekezdés szerint a Legfelsőbb Bíróság elnöke által vezetett héttagú jogegységi tanács általi felülvizsgálatát indítványozta.

Az indítványozó a 2/2005. KJE jogegységi határozat felülvizsgálatának szükségességét azzal indokolta, hogy az abban foglalt és az alsóbb fokú bíróságok által aggályosnak tartott jogértelmezés – mely szerint a társadalmi szervezet természetes személy tagja az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvényben meghatározott jogait csak személyesen gyakorolhatja, meghatalmazás alapján más nem képviselheti –, a határozat indokolásában foglaltakra is tekintettel a polgári jog szabályainak alkalmazhatóságát érinti, ezért indokolt lett volna a jogegységi eljárást a Bszi. 30. § (2) bekezdés szerinti összetételű, héttagú jogegységi tanács közreműködésével lefolytatni.

II.

A jogegységi tanács nem nyilvános ülésén a legfőbb ügyész képviselője a 2/2005. KJE jogegységi határozat fenntartását indítványozta.

III.

Az öt tagból álló Közigazgatási Jogegységi Tanács a legfőbb ügyész indítványa alapján lefolytatott jogegységi eljárásban azt vizsgálta, hogy a társadalmi szervezet tagsági jogait gyakorolhatja-e képviselő útján. Az eljárás eredményeként meghozott 2/2005. KJE jogegységi határozat szerint a társadalmi szervezet természetes személy tagja az 1989. évi II. törvényben meghatározott jogait csak személyesen gyakorolhatja, meghatalmazás alapján más nem képviselheti.

A jogegységi tanács a határozatát az alábbiakra alapította:

1. Az állami, önkormányzati testületi szervek és a társadalmi szervezetek működése a képviseleti demokrácián, illetve a tagok személyes joggyakorlásán alapul. A parlamenti, önkormányzati képviselők saját személyükben képviselik az őket megválasztókat. A társadalmi szervezet tagjai nem választott képviselők ugyan, de ők is személyesen működnek közre az egyesület feladatainak ellátásában. Kivételt csak a választott küldöttek részvételével működő küldöttközgyűlések jelentenek.

2. Az 1989. évi II. törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely lehetővé tenné a tagsági jogok meghatalmazott útján való gyakorlását.

3. A Ptk. kötelmi jogról szóló részében található 219. § (1) bekezdésének a képviselő általi jognyilatkozat teteli szabálya csak szerződéses jogviszonyokban alkalmazható és nem irányadó a társadalmi szervezetek közjogi jogviszonyaiban.

IV.

Az Alkotmány 63. § (1) bekezdés értelmében a Magyar Köztársaságban az egyesülési jog alapján mindenkinek

joga van a törvény által nem tiltott célra szervezeteket létrehozni, illetve azokhoz csatlakozni.

1. Az Alkotmányban biztosított egyesülési jog alapján, szabadon megválasztott cél érdekében, önkéntesen létrehozott, önkormányzattal és nyilvántartott tagsággal rendelkező szervezetet a Ptk. egyesületnek, az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (Etv.) társadalmi szervezetnek jelöli. A Ptk. 64. § szerint az egyesülési jog alapján létrehozott társadalmi szervezetekre e törvény alkalmazásakor az egyesületre vonatkozó szabályok az irányadók. Az Etv. 4/A. § szerint az egyesületekre (Ptk. 61–64. §) e törvény alkalmazásakor a társadalmi szervezetekre vonatkozó szabályok az irányadók.

A Ptk. 62. § (1) bekezdés szerint az egyesület alapszabályában kell rendelkezni az egyesület nevééről, céljáról, székhelyéről, valamint szervezetéről. Az Etv. 6. § (1) bekezdés értelmében a társadalmi szervezet alapszabálya az abban meghatározott célkitűzéseknek megfelelően biztosítja a szervezet demokratikus, önkormányzati elven alapuló működését, elősegíti a tagok jogainak és kötelességeinek érvényesülését. A tagok jogait és kötelességeit az Etv. 9. § akként szabályozza, hogy a társadalmi szervezet tagja részt vehet a társadalmi szervezet tevékenységében és rendezvényein, választhat és választható a társadalmi szervezet szerveibe, köteles eleget tenni az alapszabályban meghatározott kötelességeinek.

Az egyesülési jog alapján létrejött szervezet tagjait a Ptk. és az Etv. alapján megillető és a szervezet alapszabályában is rögzíthető jogok magukban foglalják a tagok által a szervezet működésével kapcsolatban megtehető jognyilatkozatokat is.

2. A Ptk. 219. § (1) és (2) bekezdés szerint más személy (képviselő) útján is lehet szerződést kötni vagy más jognyilatkozatot tenni, kivéve, ha jogszabály szerint a jognyilatkozat csak személyesen tehető meg. A képviselő cselekménye által a képviselt válik jogosítottá, illetőleg kötelezetté.

Az idézett jogszabály szerint a képviselő útján tett jognyilatkozat nem minden esetben keletkeztet szerződést, képviselő útján ugyanis egyéb okból is tehető jognyilatkozat. Ennek korlátot csak az szab, ha jogszabály a jognyilatkozat személyes megtételét írja elő.

Az egyesülési jog alapján létrejött szervezet tagjai által a szervezet működésével kapcsolatban megtehető jognyilatkozat gyakorlásának módja, a képviselő általi jognyilatkozat tétel lehetőségének kérdése ezért nem függetleníthető a polgári jog szabályaitól.

A Közigazgatási Jogegységi Tanács által a legfőbb ügyész indítványa alapján hozott döntés indokolása – a Ptk. 219. § (1) bekezdéshez fűzött jogértelmezés folytán – a polgári szakág ügykörét közvetlenül is érintette, ezért a jogegységi eljárást a Bszi. 30. § (2) bekezdés szerint a polgári szakág bírának arányos részvétele mellett, a Legfelsőbb Bíróság elnöke által vezetett héttagú jogegységi tanácsban kellett volna lefolytatni.

V.

Az Alkotmány 47. § (2) bekezdés szerint a Legfelsőbb Bíróság biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, jogegységi határozatai a bíróságokra kötelezőek. Az Alkotmány e rendelkezéséből következően a Legfelsőbb Bíróság feladata, hogy az eltérő törvényi értelmezéseket egységesítse, a bírói jogalkalmazásban kötelező értelmezési tartalmat meghatározza. Ezáltal a jogszabály tartalma és értelme az, amit az állandó és egységes bírói gyakorlat annak tulajdonít [70/2006. (XII. 13.) AB határozat IV. 1.1. pont, 42/2005. (XI. 14.) AB határozat III. 2.1. pont]. A Legfelsőbb Bíróság az önálló jogszabály-értelmezés folytán az alapul fekvő jogszabály tartalmát bővítheti, szűkítheti vagy éppen az értelmezéssel joghézagot tölthet ki. A jogértelmezés azonban csak a jogszabály tartalmának feltárását célozhatja és nem vezethet a jogszabály tartalmának módosításával új jogszabály megalkotására [42/2005. (XI. 14.) AB határozat III. 2.3. pont, IV. 3. pont].

A jelen jogegységi eljárásban felülvizsgált 2/2005. KJE jogegységi határozat nem egy konkrét jogszabály tartalmát tárta fel azzal, hogy a társadalmi szervezet tagjait megillető jogok (jognyilatkozatok) képviselő útján való gyakorlását általános érvénnyel (az alapszabályban való eltérés lehetőségére is kiterjedően) kizárta. A felülvizsgált jogegységi határozat szerint sincs ugyanis olyan rendelkezés az Etv.-ben (de a Ptk.-ban sem), amely a tagsági jogok, ezen belül a jognyilatkozatok gyakorlásának módját szabályozná. A törvény „hallgatása” azonban önmagában nem jelent felhatalmazást jogokat általános érvénnyel és kötelező erővel korlátozó új rendelkezések meghozatalára. A legfőbb ügyész indítványában felvetett jogkérdés ilyen módon való megválaszolása ezért meghaladta a Legfelsőbb Bíróság feladatkörét. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az új magyar Polgári Törvénykönyv tervezete Második Könyvének 131. §-a kifejezett rendelkezést tartalmaz az egyesületi tagsági jogok gyakorlásának módjáról, a képviselő útján való joggyakorlás lehetőségéről.

Mindezekre tekintettel a jogegységi tanács úgy foglalt állást, hogy a jelen jogegységi határozat Magyar Közlönyben való közzétételétől a 2/2005. KJE jogegységi határozat nem alkalmazható [Bszi. 32. § (4) bekezdés, 105. §].

Budapest, 2007. február 19.

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
a jogegységi tanács elnöke

Dr. Völgyesi Lászlóné s. k., *Dr. Murányi Katalin s. k.,*
előadó bíró bíró

Dr. Wellmann György s. k., *Bauer Jánosné dr. s. k.,*
bíró bíró

Dr. Buzinkay Zoltán s. k., *Dr. Kozma György s. k.,*
bíró bíró

VI. rész KÖZLEMÉNYEK, HIRDETMÉNYEK

Az Országos Választási Bizottság 99/2007. (III. 26.) OVB h a t á r o z a t a

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdésének *b*) pontjában foglalt hatáskörében eljárva a Patrubány Miklós által a Magyarok Világszövetsége (1052 Budapest, Semmelweis u. 1–3.) képviselőjében benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz [1051 Budapest, Roosevelt tér 1–3.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06 (1) 441-1729] lehet kifogást benyújtani.

Indokolás

I.

Patrubány Miklós 2007. március 7-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz. A benyújtó országos népszavazást kezdeményezett az alábbi kérdésben:

„Egyetért-e azzal, hogy művi meddővé tételt kizárólag és csakis pontosan meghatározott egészségügyi okból lehessen végezni?”

Az Országos Választási Bizottság a népszavazásra feltenni kívánt kérdéssel kapcsolatban megállapította, hogy az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában már foglalkozott a nem egészségügyi okból végrehajtott, hanem családtervezési célú művi meddővé tétel alkotmányosságának kérdésével. A 43/2005. (XI. 14.) AB határozatában a testület a családtervezési célú művi meddővé tételt összhangban állónak találta a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 54. § (1) bekezdésében foglalt emberi méltósághoz való joggal. Ennek alapján a családtervezési célú művi meddővé tétel korlátozható, de csak az elérni kívánt céllal

arányosan, és általános jelleggel alkalmazását kizárni nem lehet.

Az Országos Választási Bizottság álláspontja szerint az eredményes népszavazás a családtervezési célú művi meddővé tétel teljes és határidő nélküli megtiltásával olyan jogalkotási kötelezettséget teremtene az Országgyűlés számára, amely nem egyeztethető össze a hatályos Alkotmánnyal, így burkoltan annak módosítására kötelezne.

Mindezek alapján az Országos Választási Bizottság – tekintettel az Alkotmánybíróság több határozatában [25/1999. (XI. 22.) AB, 28/1999. (VII. 7.) AB, 40/1999. (XII. 21.) AB, 50/2001. (XI. 22.) AB, 48/2003. (X. 27.) AB határozatok] kifejtett következetes gyakorlatára is – a kérdést a burkoltan alkotmánymódosítást kiváltó jellege miatt elutasította.

II.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 2. §-án, 10. §-ának *b*) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás pedig a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság
elnöke

Az Országos Választási Bizottság 100/2007. (III. 26.) OVB h a t á r o z a t a

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdésének *b*) pontjában foglalt hatáskörében eljárva a Patrubány Miklós által a Magyarok Világszövetsége (1052 Budapest, Semmelweis u. 1–3.) képviselőjében benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz [1051 Budapest, Roosevelt tér 1–3.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06 (1) 441-1729] lehet kifogást benyújtani.

Indokolás**I.**

Patrubány Miklós 2007. március 7-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz. A benyújtó országos népszavazást kezdeményezett az alábbi kérdésben:

„Egyetért-e azzal, hogy törvény tiltsa és büntesse a kiskorúakkal kapcsolatos mindennemű pornográfiát?”

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem egyértelmű.

A hatályos jogrendszerben a gyermekeknek a pornográfiával szembeni védelmét a következő kihirdetett nemzetközi egyezmények és egyéb törvények szabályozzák:

- a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény;
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény;
- a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény;
- a gazdasági reklámról szóló 1997. évi LVIII. törvény;
- a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1999. évi 87. ülésén elfogadott 182. sz. egyezmény kihirdetéséről;
- az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény;
- a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény;
- az Európa Tanács Budapesten, 2001. november 23-án kelt Számítástechnikai Bűnözésről szóló Egyezményének kihirdetéséről szóló 2004. évi LXXIX. törvény;
- a fentiekben túl a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény külön tényállást szentel a tiltott pornográf felvétellel történő visszaélésnek (195/A. §), és valamennyi nemi erkölcs elleni bűncselekmény esetében minősített esetként jelöli meg, ha kiskorú terhére követik el.

A népszavazásra feltenni kívánt kérdésben nincs olyan konkrét tárgy megjelölve, amely egyértelművé tenné, hogy a felsoroltakon túlmenően milyen jogalkotási kötelezettség terhelné az Országgyűlést, illetőleg milyen módosítás lenne szükséges a fenti jogszabályokban az eredményes népszavazást követően. A „mindennemű pornográfia” szóhasználat sem a választópolgárok, sem a törvényhozás számára nem határozza meg világosan, milyen magatartások tilalmát és megbüntetését indítványozza a kezdeményező.

II.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 2. §-án, a 9. §-ának (2) bekezdésén és a 10. §-ának c) pontján, a jog-

orvoslatról szóló tájékoztatás pedig a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság
elnöke

**Az Országos Választási Bizottság
101/2007. (III. 26.) OVB
h a t á r o z a t a**

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdésének b) pontjában foglalt hatáskörében eljárva a Patrubány Miklós által a Magyarok Világszövetsége (1052 Budapest, Semmelweis u. 1–3.) képviselében benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ívet hitelesíti.

A határozat ellen az annak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz [1051 Budapest, Roosevelt tér 1–3.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06 (1) 441-1729] lehet kifogást benyújtani.

Indokolás**I.**

Patrubány Miklós 2007. március 7-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz. A benyújtó országos népszavazást kezdeményezett az alábbi kérdésben:

„Akarja-e, hogy az Országgyűlés törvényt alkosson arról, hogy kedvezményes honosítással – kérelmére – magyar állampolgárságot kapjon az a magát magyar nemzetiségűnek valló, nem Magyarországon lakó, nem magyar állampolgár, aki magyar nemzetiségét a 2001. évi LXII. törvény 19. § szerinti „Magyar igazolvánnyal” vagy a megalkotandó törvényben meghatározott egyéb módon igazolja?”

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy az aláírásgyűjtő ív a törvényben meghatározott formai, valamint a népszavazásra feltenni kívánt kérdésre vonatkozó tartalmi követelményeknek eleget tesz, ezért hitelesítésének akadályja nincs.

II.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 2. §-án, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság
elnöke

**Az Országos Választási Bizottság
102/2007. (III. 26.) OVB
h a t á r o z a t a**

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdésének *b*) pontjában foglalt hatáskörében eljárva a Patrubány Miklós által a Magyarok Világszövetsége (1052 Budapest, Semmelweis u. 1–3.) képviselőjében benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz [1051 Budapest, Roosevelt tér 1–3.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06 (1) 441-1729] lehet kifogást benyújtani.

Indokolás

I.

Patrubány Miklós 2007. március 7-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz. A benyújtó országos népszavazást kezdeményezett az alábbi kérdésben:

„Egyetért-e azzal, hogy törvény akadályozza és tiltja az idegenek tömeges vagy szervezett betelepítését Magyarországra?”

Az Országos Választási Bizottság megállapítja, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés nem határozza meg mit ért az idegenek tömeges, illetve szervezett betelepítése alatt. Az idegen fogalom sokértelmű, különösen úgy, hogy a kérdés nem tartalmazza, mely embercsoportokhoz viszonyítja az idegen fogalom alatt megjelölt személyi kört. A „tömeges” és a „szervezett” fogalmak szintén olyan vi-

szonylagos kategóriák, amelyek pontos tartalma csak a megfelelő viszonyítási alap ismeretében határozható meg.

Mindezek alapján a kérdés nem válaszolható meg egyértelműen a választópolgárok számára, és az sem egyértelmű, hogy az eredményes népszavazás folytán milyen jogalkotási kötelezettség terheli az Országgyűlést.

II.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 2. §-án, a 9. §-ának (2) bekezdésén és a 10. §-ának *c*) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás pedig a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság
elnöke

**Az Országos Választási Bizottság
103/2007. (III. 26.) OVB
h a t á r o z a t a**

Az Országos Választási Bizottság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 124/A. § (3) bekezdésének *b*) pontjában foglalt hatáskörében eljárva a Vona Gábor által a Jobbik Magyarországért Mozgalom (1113 Budapest, Villányi út 20/A.) képviselőjében benyújtott országos népszavazási kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Országos Választási Bizottság az aláírásgyűjtő ív hitelesítését megtagadja.

A határozat ellen az annak a Magyar Közlönyben való közzétételét követő 15 napon belül az Alkotmánybírósághoz címezve az Országos Választási Bizottsághoz [1051 Budapest, Roosevelt tér 1–3.; levélcím: 1903 Budapest, Pf. 314; fax: 06 (1) 441-1729] lehet kifogást benyújtani.

Indokolás

I.

Vona Gábor 2007. március 7-én aláírásgyűjtő ív mintapéldányát nyújtotta be az Országos Választási Bizottsághoz. A benyújtó országos népszavazást kezdeményezett az alábbi kérdésben:

„Egyetért-e azzal, hogy az a magyar állampolgár, aki az MSZMP vagy a KISZ meghatározott országos vezető testületeinek tagja volt (az MSZMP KB tagja, az MSZMP PB tagja, az MSZMP KB titkára, az MSZMP KB osztályvezetője, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, a KISZ KB tagja, a KISZ KB titkára), ne tölthessen be szakállamtitkári, államtitkári, miniszteri vagy miniszterelnöki tisztséget az erről szóló törvény hatálybalépésétől számított 25 éven keresztül?”

Az Országos Választási Bizottság megállapította, hogy a kérdés a magyar állampolgárok egy részével szemben a közhivatal-viselést korlátozó rendelkezéseket javasol törvényi szinten bevezetni. Eredményes népszavazás esetén ilyen tartalmú törvény megalkotására a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) 70. §-a (6) bekezdésében szabályozott, a közhivatal viselésének szabadságára vonatkozó rendelkezései módosítását követően kerülhetne sor. Ez az új rendelkezés pedig nyilvánvalóan ellentétes lenne a 70/A. §-ának (1) bekezdésében előírt hátrányos megkülönböztetés általános tilalmával.

Az Országos Választási Bizottság mindezek alapján – tekintettel az Alkotmánybíróság több határozatában [2/1993. (I. 22.) AB, 25/1999. (XI. 22.) AB, 28/1999. (VII. 7.) AB, 40/1999. (XII. 21.) AB, 50/2001. (XI. 22.) AB, 48/2003. (X. 27.) AB határozatok] kifejtett következetes gyakorlatára is – a kérdést a burkolt alkotmánymódosításra irányuló tartalma miatt elutasította.

II.

A határozat az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény 2. §-án, 9. §-ának (2) bekezdésén és 10. §-ának *b*) pontján, a jogorvoslatról szóló tájékoztatás pedig a Ve. 130. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Dr. Szigeti Péter s. k.,
az Országos Választási Bizottság
elnöke

A Magyar Köztársaság Külügyminisztériumának p á l y á z a t i f e l h í v á s a „Vízügyi és öntözési projekt megvalósítása Etiópiában” tárgyában

Pályázat kódszáma: KÜM-NEFE-GTF 2007-ETIÓPIA
pályázat

Preambulum

A Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma (KüM) pályázatot ír ki „Vízügyi és öntözési projekt megvalósítása Etiópiában” tárgyban.

Reláció: Etiópia – Kobo Girana völgy

1. *Pályázatot nyújthat be:* minden, Magyarországon nyilvántartásba vett olyan

a) alapítvány, amelyet a bíróság a pályázat kiírása előtt legalább két évvel nyilvántartásba vett, vagy

b) az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény alapján bejegyzett társadalmi szervezet vagy társadalmi szervezetek szövetsége, amelyet a bíróság a pályázat kiírása előtt legalább két évvel nyilvántartásba vett, vagy

c) a Magyarországon a pályázat kiírása előtt legalább két évvel jogerősen bejegyzett, működő profitorientált gazdasági társaságok, amelyek mérleg szerinti eredménye a pályázat benyújtását megelőző 3 év alatt legalább kétféleképpen pozitív volt,

d) a Polgári Törvénykönyv 57. §-ában meghatározott közhasznú társaság.

2. *Pályázatot nem nyújthat be:* a 3/2006. (IV. 3.) KüM rendelet 2. § (5) bekezdése szerint:

- a) párt,
- b) egyház,
- c) országos sportági szakszövetség,
- d) kamara,
- e) köztestület,
- f) egyesülés,
- g) közalapítvány,
- h) biztosító egyesület,
- i) munkavállalói érdekképviselői szerv,
- j) munkáltatói érdekképviselői szerv.

3. *A támogatásra elkülönített összeg az Etióp Nemzeti Bankban vezetett speciális bankszámlán rendelkezésre áll.* A támogatás formája vissza nem térítendő támogatás.

Egy pályázó legfeljebb 1 pályázatot nyújthat be, az 5. pontban részletezett témák egészére vonatkozóan.

4. *A támogatás felhasználása:* Már megvalósult vagy elkezdett projektre nem nyújtható támogatás. A nyertes pályázók támogatást legkorábban ezen pályázat eredményhirdetését követően elkezdett és 2008. június 30-ig megvalósuló projektekhez kaphatnak.

5. *A pályázat Etiópiában lebonyolítandó „Vízügyi és öntözési projekt megvalósítása Etiópiában” megvalósításához igényelt támogatás elnyerése céljából nyújtható be az alábbi témákban:*

Pályázható területek műszaki leírása

A négy elemből álló projekt helyszíne az Addisz Abebától mintegy 580 km-re északra fekvő Kobo Girana völgy, Amhara tartományban. A vízkutak lemélyítése, az öntözőrendszer és az ivóvízellátó rendszer a jó minőségű aszfaltozott úttól 3–5 km távolságra, Kobo várostól 3–8 km-re,

jól megközelíthető helyeken található. A terület sík, 220 voltos, 50 Hz-s elektromos vezeték biztosítja az elektromos energiát.

A) Vízügyi szakemberek képzése

Tíz fő vízügyi szakember kéthetes magyarországi továbbképzése, amely során vázlatos hidrológiai és általános öntözési ismeretek, a legelterjedtebb öntözési módszerek, ezen belül az esőszerű és csepegtető öntözés technológiáinak megismertetése a cél. Elméleti és gyakorlati ismeretek átadása mellett üzemi gyakorlatok szervezése is szükséges. A képzési tananyagban összhangban kell állnia a pályázat egyéb elemeivel (vízkút-fúrás, csepegtető öntözőrendszer építése, ivóvízellátás, hidrológiai tanulmányok értékelése).

A továbbképzés résztvevői agrármérnökök és vízügyi szakemberek, akik rendelkeznek a szükséges alapismeretekkel. Közülük többen a magyar nemzetközi fejlesztési együttműködési program keretén belül megvalósuló vízügyi és öntözési projekteken fognak dolgozni.

A pályázó feladata:

- A kéthetes szakmai program részletes kidolgozása, az általános elméleti, specifikus gyakorlati program, valamint az üzemlátogatások napi bontásban történő bemutatása.

- Olyan költségkalkuláció készítése, ami „kulcsra-kész” alapon magába foglalja a képzés teljes költségét, beleértve a repülőjegyet, a Magyarországon belüli utazás, szállás, étkezés és egy meghatározott összegű napidíj összegét, a tolmács, a látogatási igazolás kiállításának, valamint az angol nyelvű írásos és digitális továbbképzési anyag elkészítésének költségeit is.

- Képzés tervezett időpontja: 2007. július 31-ig bezárólag.

- A képzés nyelve: angol.

- A rendelkezésre álló összeg: maximum 100 000 USD.

B) Vízkutak lemelvítése, meglévő hidrológiai tanulmányok értékelése, javaslatlattel

A partner által kijelölt fúrásponatokon három vízkút lemelvítése.

A pályázó feladata:

- A kijelölt fúrásponatokon a három vízkút lemelvítése, lecsövezése, tesztelése, lezárása, auditáltatása, valamint a részletes fúrási jelentés elkészítése a specifikáció szerint.

- Kb. 150 kW-os Stand-by generátor biztosítása.

- A rendelkezésre bocsátott hidrológiai jelentések értékelése, javaslatlattel (melléklet szerint).

Fúrási specifikációs adatok:

Fúrásponatok:

1,- Név, koordináták (melléklet)

2,- Név, koordináták (melléklet)

3,- Név, koordináták (melléklet)

Fúrás mélysége: 120 méter

Fúrócső mérete: 18 inch

Bélésű mérete: 10 inch

Várható vízhozam: 50 l/másodperc

Rétegszelvény: mellékelve

Rendelkezésre álló tanulmányok:

Hydrological Report, Kobo Girana

Feasibility Study, Kobo Girana

Rendelkezésre álló pénzösszeg: maximum 150 000 USD.

C) Csepegtető öntözőrendszer tervezése, építése és üzembe helyezése

A partner által kijelölt 30 hektáros területen csepegtető öntözőrendszer kiépítése. Az öntözővíz forrása a korábban lemelvített és 50 l/másodperc vízhozammal rendelkező vízkút.

A pályázó feladata:

- A csepegtető öntözőrendszer megtervezése a felszín alatti vízforrás biztosításától a csepegtető rendszer üzembe helyezéséig.

- Kivitelezés.

- Öt évre elegendő alkatrész biztosítása.

A rendelkezésre álló pénzösszeg: maximum 300 000 USD.

A kivitelezés időtartama: a szerződés aláírásától számított nyolc hónapon belül a projektet át kell adni.

Specifikációs adatok:

Termesztett növények:

száraz évszak: hagyma, paprika, paradicsom, kukorica

esős évszak: cirok, karóbab, csicseriborsó, földimogyoró

Talaj: agyagos, hordalékos öntéstalaj. A felső 10 cm humuszos, kb. két méter mélységig jól tárolja és hasznosítja az öntözővizet. Áteresztőképesség: 4–5 mm/óra. Átlagos párolgási érték: 4,8 mm/nap (részletek a mellékletben).

D) Ivóvízellátó rendszer építése

A csepegtető öntözési rendszer vízforrásától két kilométerre lévő település lakóinak ivóvízzel való ellátása. A vízforrást a csepegtető öntözőrendszert ellátó fúrt kút biztosítja.

A pályázó feladata:

- A vízforrástól a faluig csővezeték, a falu erre kijelölt helyén tároló tartály(ok) építése.

- Könnyen kezelhető vezérlőrendszer építése.

- A tartályokban alapfertőtlenítés biztosítása.

- Öt évre szóló alkatrész biztosítása.

Specifikációs adatok:

- A falu lélekszáma: 3212 fő, ebből 1530 fő férfi, 1682 nő.

- Napi vízfogyasztás: 50 l/fő.

- Csővezeték hossza: két km.

- A csővezeték 40 cm mélyre a földbe kell ásnia.

- A cső átmérője: a napi vízigény ismeretében a pályázó számítja ki.

– A cső anyaga: fém vagy műanyag az élettartam (30 év) garanciájával.

– A tartály(ok) anyaga: PVC, 30 év élettartam garanciával.

Kivitelezés időtartama: a szerződés aláírásától számított négy hónapon belül a projektet át kell adni.

A rendelkezésre álló pénzüsszeg: maximum 100 000 USD.

Egyéb információk a mellékelt két tanulmánytervből, a pályázat megjelenése utáni konzultáció során, illetve a helyi vízügyi hatóságtól beszerezhetők.

6. *A pályázatok beérkezési határideje:* 2007. május 4., 10 óra.

7. *Konzultáció időpontja és helye:* 2007. április 10., Külügyminisztérium, Budapest, Nagy Imre tér 4.

8. *Konzultáción való részvétel feltétele:* a részvételi szándékot 2007. április 5-én 15 óráig írásban a titkarsag.nfe@kum.hu vagy 1027 Budapest, Bem rkp. 47. (NEFE-GTF) címre vagy faxon a 458-1127 számon kell jelezni.

9. *A pályázat benyújtásának módja:* A pályázatot és valamennyi, a pályázati felhívásban előírt dokumentumot magyar nyelven, két példányban (egy eredeti és egy másolati), minden oldalon szignáltan vagy aláírtan, és egy példányban elektronikus (CD vagy floppy) formában, zárt borítékban, kódszámmal ellátva a Külügyminisztérium Nemzetközi Fejlesztési Együttműködési Főosztálya részére (1027 Budapest, Nagy Imre tér 4.) postán vagy személyesen kell benyújtani. A pályázatokat oly módon kell összefűzni, hogy az egyes lapokat roncsolás nélkül szétválasztani ne lehessen.

A HATÁRIDŐ ELMULASZTÁSA MIATT IGAZOLÁSNAK HELYE NINCS!

10. *A pályázatok elbírálásának szempontjai:*

a) Relevancia:

A projekt illeszkedik a pályázati felhívásban megfogalmazott konkrét követelményeknek.

b) Hatékonyság:

A cél eléréséhez szükséges megfelelő tevékenységek kiválasztása. A projekt átfogó céljai és konkrét célkitűzései világosan rögzítettek és realisztikusak, a tervezett tevékenységek nagy valószínűséggel elősegítik azok elérését.

c) Költséghatékonyság:

A cél eléréséhez szükséges tevékenységek megfelelő elvégzése. A projekt a rendelkezésre álló erőforrások felhasználásával, a tervezett tevékenységek végrehajtása révén eléri a kívánt eredményeket.

d) Fenntarthatóság: a rendszer továbbfejleszthetősége.

e) Szervezet és irányítás: A pályázó és a projektben részt vevő partnerszervezetei szakmai felkészültsége meg-

felelő, a munkatársak közötti munkamegosztás feladataik végrehajtása során egyértelmű.

A pályázati felhívással kapcsolatban további tájékoztatást a Külügyminisztérium ad, kizárólag írásban. E-mailben: titkarsag.nfe@kum.hu vagy faxon: 06 (1) 458-1127.

A pályázati felhívás, a pályázati útmutató és annak mellékletei letölthetők a Külügyminisztérium honlapjáról (www.kulugyminiszterium.hu).

Jelen pályázati felhívás elválaszthatatlan részét képezi a pályázati útmutató és annak mellékletei (a továbbiakban együttesen: pályázati felhívás). Ezek együttesen tartalmazzák a pályázathoz szükséges valamennyi feltételt.

Útmutató a pályázat elkészítéséhez és benyújtásához

A pályázat kódszáma: KÜM-NEFE-GTF
2007-ETIÓPIA pályázat

1. A pályázat könnyebb kezelhetősége és áttekinthetősége érdekében az I. melléklet: Pályázati ellenőrzőlistán felsorolt dokumentumokat az ott meghatározott sorrendben kell benyújtani. Az ajánlat első lapja a fedőlap, amelyen a következő információkat kell feltüntetni:

1. pályázó neve és címe,
2. kapcsolattartó személy neve, telefon- és telefaxszáma,
3. pályázat kódszáma (KÜM-NEFE-GTF 2007-ETIÓPIA pályázat),
4. pályázati téma vagy témák megnevezése,
5. „eredeti” vagy „másolat” felirat.

Az ajánlat második lapja a tartalomjegyzék, amely oldalszámokkal tünteti fel a becsatolt dokumentumok helyét az anyagban. Ezt követi az összes többi dokumentum.

Pályázónak a pályázatot és annak minden mellékletét 2 bekötött példányban (egy eredeti és egy másolat) kell elkészítenie. Amennyiben a példányok között eltérés van, az eredeti példány az irányadó.

A pályázatot elektronikus formában (floppy vagy CD) is be kell nyújtani.

A pályázat eredeti és másolati példányaikat gépelve, nyomtatva vagy eltávolíthatatlan tintával írva kell beadni az ajánlattevő vagy más aláírásra jogosult képviselő aláírásával. Utóbbi esetben a meghatalmazás eredeti példányát az ajánlathoz csatolni kell.

A pályázat és kitöltött mellékleteinek minden lapját – kivéve a nem módosítható nyomdai szakirodalmat – a pályázatot aláíró személynek vagy személyeknek a kézjegyükkel kell ellátniuk. Amennyiben az ajánlat roncsolásmentesen nem bontható módon került kötésre és az összes lap számozott, akkor elégséges csak az első és utolsó lap szignálása.

A pályázatban nem lehetnek közbeiktatások, törlések vagy átírások, kivéve a pályázó által tett hibakiigazításokat, mely esetben az ilyen kiigazításokat a pályázatot alá-

író személynek/személyeknek vagy meghatalmazottjuknak a kézzel kell ellátniuk.

2. A pályázat lezárása, jelölése és benyújtása

A pályázónak a pályázat eredeti és másolati példányát egy közös borítékban kell lezárniuk.

A borítékon fel kell tüntetni:

- a) a következő címet: Külügyminisztérium – 1027 Budapest, Nagy Imre tér 4.; NEFE-GTF E/408-as szoba;
 - b) a pályázat kódszámát, a pályázó cégbejegyzési okmányokban szereplő nevét és székhelyét;
 - c) a borítékon fel kell tüntetni továbbá, hogy „Bontási határidő (2007. május 4.; 12 óra) előtt nem bontható fel”.
- Amennyiben a boríték nincs lezárva és megfelelő jelöléssel ellátva, az ajánlatkérő nem vállal felelősséget a pályázat elírányításáért vagy idő előtti felbontásáért.

3. Érvénytelen az a pályázat:

- a) amelyet a felhívásban meghatározott beadási határidő lejártá után nyújtottak be,
- b) amelyet nem az arra jogosult nyújtott be,
- c) amelyet nem a megadott címre nyújtottak be,
- d) amelyhez nem csatolták az előírt dokumentumokat (hiányos pályázat),
- e) amely nem felel meg a formai követelményeknek.

4. Nem részesülhet támogatásban az a pályázó:

- a) amely a pályázatában megtévesztő vagy valótlan adatot szolgáltatott,
- b) amely korábbi pályázatában megtévesztő vagy valótlan adatot szolgáltatott,
- c) amely korábban a Külügyminisztériumtól kapott támogatást a vonatkozó támogatási szerződésben megjelölt céltól részben vagy egészében eltérően használta fel,
- d) amely korábban a Külügyminisztériummal kötött szerződésben foglalt feltételeket megszegte, vagy a Külügyminisztériummal szemben fennálló szerződéses kötelezettségét nem teljesítette,
- e) amelynek lejárt esedékességű köztartozása áll fenn,
- f) amely nem felel meg a pályázati felhívásban meghatározott követelményeknek.

HIÁNYPÓTLÁSNAK HELYE NINCS!

5. Saját forrás

A pályázónak minden esetben rendelkeznie kell pénzen vagy természetben a projekt teljes bekerülési költsége 15%-ának megfelelő mértékű saját forrással. Saját forrás kizárólag a pályázó által biztosított forrás, amelybe nem számítható be az államháztartás alrendszeréből nyújtott támogatás. Minden, a projekt megvalósításához ezen felül rendelkezésre álló forrás társfinanszírozásnak minősül. A saját forrás meglétéről a pályázónak nyilatkoznia kell, valamint annak pontos összegét bankszámlakivonattal, hitelígérvénnyel, szerződéssel vagy más megfelelő módon igazolnia kell.

Az esetleges társfinanszírozás dokumentumait a pályázathoz csatolni kell.

6. Előleg

A pályázó kérelmére – a 3/2006. (IV. 3.) KÜM rendelettel összhangban – a Külügyminisztérium előleget kizárólag rendkívül indokolt esetben és a felhasználásra vonatkozó pontos indoklás alapján (II. számú melléklet erre vonatkozó pontja), a támogatási összeg 25%-áig folyósít. Előleg igénylése esetén a támogatás fennmaradó része csak akkor folyósítható, ha a pályázó a saját forrás adott ütemezés szerinti összegét igazoltan felhasználta, és elszámolt az előleggel. Előleg igénylése esetén annak pontos összegét a tételes költségvetésben kell feltüntetni, részletes indokolását pedig a költségvetéshez csatolt külön lapon kell mellékelni.

7. A támogatási összeg folyósítása

A támogatási összeg folyósítása (a szerződésben meghatározott támogatási időszak alatt felmerült számlákkal igazoltan, szakmai és pénzügyi beszámoló alapján, azok elfogadását követően), a projekt megvalósítási és finanszírozási ütemtervének megfelelően, az ütemterv szerinti mindenkori szakasz lezárását követő 30 munkanapon belül, utólagos elszámolással történik.

8. A támogatás felhasználásának feltételei

A támogatás:

- a) nem használható fel – az ÁFA kivételével – sem Magyarországon, sem külföldön, más jellegű adók, vámok, illetékek, illetve a megbízási díjakkal vagy honoráriumokkal kapcsolatban felmerülő adók és járulékok megfizetésére,
- b) csak a megpályázott tevékenységgel kapcsolatos költségek fedezésére használható fel,
- c) nem használható fel saját dolgozók bérköltségének fedezésére, számlákkal igazoltan sem,
- d) legfeljebb 10%-a fordítható működési költségekre, azaz kizárólag telefon, internet, villany, bérleti díjak fedezésére. (Amennyiben a pályázó több ütemben kívánja megvalósítani a projektet, ütemenként az adott ütemre eső támogatási hányad 10%-a számolható el.)

A pályázónak a pályázatához csatolnia kell a projekt megvalósításában részt vevő társfinanszírozókkal kötött megállapodások eredeti példányait vagy annak hitelesített másolatát.

9. A támogatás a pályázott összegnél alacsonyabb mértékben is megállapítható. Ebben az esetben a támogatási döntés kézhezvételétől számított 15 naptári napon belül a pályázónak írásban nyilatkoznia kell, hogy az eredetileg benyújtott pályázatot csökkentett támogatási összeg esetén is képes és kész-e megvalósítani, nyilatkozatához csatolni kell a megfelelően módosított megvalósítási ütemtervet és a csökkentett támogatási összeget tartalmazó módosított költségvetést. Az eredetileg igényelt támogatási összeg és az elnyert támogatási összeg közötti különbséget a pályázónak kell fedeznie, a

különbözet rendelkezésre állásáról szóló igazolást nyilatkozatához eredetiben csatolnia kell.

Ha a csökkentett támogatási összeg ismeretében a pályázó nem kívánja a projektet megvalósítani, erre vonatkozóan írásban kell nyilatkoznia a támogatási döntés kézhezvételétől számított 15 naptári napon belül.

10. A pályázathoz az alábbi dokumentumokat kell csatolni:

- a) Pályázati ellenőrzőlista (I. melléklet)
- b) Pályázati adatlap (II. melléklet)
- c) A pályázatírási segédlet (III. melléklet) alapján elkészített pályázat
- d) Részletes tételes költségvetés (IV. melléklet)
- e) Pályázati űrlap (V. melléklet)
- f) Pályázói nyilatkozat (VI. melléklet)
- g) továbbá az alábbi dokumentumok:

Eredetiben vagy közjegyző által hitelesített másolatban:

- a) nonprofit szervezetek esetében 30 napnál nem régebbi igazolás a bírósági nyilvántartásba vételről és arról, hogy a pályázó bejegyzett, működő szervezet, profitorientált gazdasági társaságok esetében 30 napnál nem régebbi cégkivonat,
- b) a pályázó számlavezető pénzügyi intézménye 30 napnál nem régebbi igazolása – pontos számlaszám megjelölésével – a pályázó bankszámlájának vezetéséről, fizetőképességéről,
- c) 30 napnál nem régebbi APEH és helyi önkormányzat igazolás arról, hogy a pályázó nem rendelkezik 60 napot meghaladó lejárt esedékességű adó- vagy adók módjára behajtható köztartozással, illetve az esetleges köztartozás megfizetésére vonatkozó fizetési halasztás vagy részletfizetés engedélyezéséről. A 3/2006. (IV. 3.) KÜM rendelettel összhangban a halasztás, részletfizetés engedélyezése csak az EU tradicionális saját forrásai cím alatt fogadható el,
- d) igazolás a saját forrás rendelkezésre állásáról,
- e) a pályázati felhíváshoz tartozó űrlap és a mellékletként csatolt nyilatkozat,
- f) nyilatkozat arról, hogy a saját forrást a pályázatban foglalt tevékenység megvalósítására kívánja a pályázó felhasználni,
- g) referenciák,
- h) a pályázó Etiópiában működő partnerszervezetének – ha van ilyen – nyilatkozata, vagy Etiópia illetékes szervének nyilatkozata – ha a program megvalósításhoz szükséges – (a III. melléklet 7.2. pontja szerint),
- i) a társfinanszírozás dokumentumai.

Közjegyző által hitelesítve:

A pályázó képviselőjére jogosult személy aláírási címpéldánya¹.

Egyszerű másolatban:

- a) a pályázó hatályos létesítő okirata (alapszabály, alapító okirat, társasági szerződés),
- b) a pályázó projektvezetőjének szakmai önéletrajza,
- c) a pályázat benyújtását megelőző három év (2004., 2005., 2006.) auditált éves beszámolója kiegészítő mellékletekkel,
- d) a pályázat benyújtását megelőző három év (2004., 2005., 2006.) mérlege.

11. Döntés-előkészítés, döntési mechanizmus

A benyújtott pályázatokat a Külügyminisztérium a benyújtási határidőt követő 10 munkanapon belül bírálja el. A pályázat érvénytelenség miatti elutasításáról, illetve érvényes pályázat támogatásáról vagy elutasításáról a Külügyminisztérium NEFE-GTF értesíti a pályázókat. A pályázat elutasítása, illetve a pályázat eredménye miatt jogorvoslatnak helye nincs.

A nyertes pályázókkal a Külügyminisztérium szerződést köt a támogatás folyósításáról, valamint az elszámolás részletes tartalmi és pénzügyi feltételeiről. A támogatási összeg rendeltetésszerű felhasználását és a támogatási szerződésben foglaltak teljesülését a Külügyminisztérium NEFE-GTF ellenőrzi.

Jelen pályázati felhívás elválaszthatatlan részét képezik a pályázati felhívás mellékletei (a továbbiakban együttesen: pályázati felhívás). A pályázónak minden esetben rendelkeznie kell a program teljes bekerülési költsége 15%-ának megfelelő mértékű saját forrással.

A nyertes pályázó a támogatási összegből finanszírozott beszerzéseket értékhatártól függően a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény szerint köteles megvalósítani.

A nyertes pályázó köteles a jelen pályázat alapján támogatott projektet népszerűsíteni, a Külügyminisztériumot mint támogatót mind írásban, mind szóban megnevezni.

A pályázó a pályázat benyújtásával elismeri, hogy amennyiben jelen pályázati felhívás keretében támogatásban részesül, eltekint egyéb szerződéses feltételek kikötésétől.

Abban az esetben, ha a nyertes pályázónak felróható okból a támogatási szerződés megkötésére a Külügyminisztérium által meghatározott megfelelő határidőt követő 10 napon belül nem kerül sor, a támogatási döntés hatályát veszti.

A Külügyminisztérium a nyertes pályázó nevét, a nyertes program megnevezését és az elnyert támogatás összegét közzéteszi.

12. Mellékletek

- I. melléklet: Pályázati ellenőrzőlista
- II. melléklet: Pályázati adatlap
- III. melléklet: Pályázatírási segédlet
- IV. melléklet: Részletes tételes költségvetés
- V. melléklet: Pályázati űrlap
- VI. melléklet: Pályázói nyilatkozat

¹ Banki aláírási címpéldány nem fogadható el.

I. melléklet**PÁLYÁZATI ELLENŐRZŐLISTA**

Ellenőrizze, hogy csatolta-e:

- ☐ Pályázati adatlap (II. melléklet)
- ☐ Pályázat magyar nyelven (III. melléklet szerint)
- ☐ Részletes költségvetés (IV. melléklet)
- ☐ A pályázati felhíváshoz tartozó űrlap (V. melléklet)
- ☐ A pályázati felhíváshoz tartozó nyilatkozatok (VI. melléklet)
- ☐ Előleg igénylése esetén annak indokolása
- ☐ Igazolás a bírósági nyilvántartásba vételről és arról, hogy a pályázó bejegyzett, működő szervezet (nonprofit szervezetek esetén)
- ☐ Cégekivonat (profitorientált gazdasági társaságok esetén)
- ☐ Banki igazolás
- ☐ Adóhatósági igazolások:
 - ☐ APEH-igazolás
 - ☐ a helyi önkormányzat igazolása
- ☐ Igazolás a saját forrás rendelkezésre állásáról
- ☐ Nyilatkozat arról, hogy a saját forrást a pályázatban foglalt tevékenység megvalósítására kívánja a pályázó felhasználni
- ☐ Referenciák
- ☐ Partnerszervezet/illetékes szerv nyilatkozata
- ☐ Etiópiában történt bejegyzésről szóló igazolás vagy a bejegyzés érdekében tett érdemi intézkedést bizonyító igazolás.
- ☐ Létesítő okirat (alapszabály, alapító okirat, társasági szerződés)
- ☐ Alírási címpéldány
- ☐ A pályázat benyújtását megelőző három év (2006, 2005, 2004) auditált évesbeszámolója kiegészítő mellékletekkel
- ☐ A pályázat benyújtását megelőző három év mérlege
- ☐ A társfinanszírozás dokumentumai
- ☐ A pályázó projektvezetőjének önéletrajza
- ☐ Elektronikus mellékletek (CD/floppy)
- ☐ Logikai keretmátrix
- ☐ Műszaki specifikációk
- ☐ Oktatási programok
- ☐ Alíráások/szignók

II. melléklet

PÁLYÁZATI ADATLAP

1. Partnerország (projekt helyszíne): <i>Etiópia</i>		2. Pályázat iktatószáma száma: (KüM tölti ki)	
3. A projekt címe:			
4. A projekt témája:			
5. Becsült kezdési dátum: <i>hó/év</i>		6. Becsült befejezési dátum: <i>hó/év</i>	
7. Az igényelt támogatás (USD):		8. Saját forrás (USD): Társfinanszírozás (USD):	
9. Pályázó szervezet/projektvezető (név, cím, elérhetőség): <i>A pályázó szervezet neve, a projektvezető neve és beosztása, telefon- és faxszáma, valamint e-mail címe</i>			
10. Partnerszervezet a célországban (név, cím, elérhetőség): <i>A partnervezető neve, a felelős vezető neve és beosztása, telefon- és faxszáma, valamint e-mail címe</i>			
11. A projekt rövid ismertetése (legfeljebb 150 szó):			
12. Hely, idő, név és aláírások:			
Projektvezető:	A pályázó képviselője:	A KüM által átvéve:	A pályázat elbírálásának eredménye:
Hely és dátum:	Hely és dátum:	Hely és dátum:	Hely és dátum:

III. Melléklet**PÁLYÁZATÍRÁSI SEGÉDLET**

(A pályázatot az alábbi struktúrának megfelelően kell összeállítani)

*1. Vezetői összefoglaló**2. Háttér és környezet*

- 2.1. Ország- és ágazati stratégia, tartományi fejlesztési terv
- 2.2. A problémák azonosítása és elemzése
- 2.3. A projektben részt vevő kedvezményezettek és érintettek/partnerek bemutatása
- 2.4. Általános célkitűzések, konkrét célok és stratégiák elemzése
- 2.5. Intézményi és jogi háttér
- 2.6. Releváns projektek ismertetése, tanulságok

3. Szakmai indoklás és célkitűzések

- 3.1. A projekt általános célkitűzései (fejlesztési cél) – hosszú távú hatás
- 3.2. A projekt közvetlen célja – azonnali és középtávú hatások
- 3.3. Eredmények
- 3.4. Tevékenységek
- 3.5. Ráfordítások

4. Feltételezések, kockázatok, alternatív megoldások

- 4.1. Feltételezések
- 4.2. Kockázatok és kockázatsökkentő intézkedések
- 4.3. Alternatív megoldások

5. A megvalósítás összetevői

- 5.1. A résztvevők szerepe és feladatai
- 5.2. Munkaterv és ütemterv
- 5.3. Eszközök, költségvetési sorok
- 5.4. Ellenőrzés és beszámolás (belső és külső ellenőrzés)
- 5.5. Különleges feltételek és intézkedések

6. Minőséget és fenntarthatóságot biztosító tényezők

- 6.1. Kedvezményezettek aktív részvétele
- 6.2. Kormányzati támogatás
- 6.3. Megfelelő technológia
- 6.4. Társadalmi-kulturális szempontok
- 6.5. Nemek közötti egyenlőség
- 6.6. Környezetvédelem
- 6.7. Intézményi és vezetői kapacitás
- 6.8. Gazdasági és pénzügyi megvalósíthatóság

7. Csatolandó dokumentumok:

- 7.1. A projekt logikai keretmátrixa
- 7.2. A pályázó Etiópiában működő partnerszervezetének – ha van ilyen – nyilatkozata vagy Etiópia illetékes szervének – amennyiben szükséges – nyilatkozata.
- 7.3. Részletes információk a pályázóról, referencialista
 - A pályázó projektvezetőjének önéletrajza
 - Műszaki specifikációk (ha van)
 - Oktatási programok (ha van)

1. Vezetői összefoglaló

A projekt szinopszisa – az összefoglalót a projekt logikai felépítésének megfelelően úgy célszerű kialakítani, hogy az rövid áttekintést nyújtson a projekt fő elemeiről: a projekt céljáról, hatásairól, eredményeiről, a tevékenységekről, az eszközökről, a költségekről, a feltevésekről és kockázatokról.

2. Háttér és környezet

A címszó alatt kell bemutatni azt az általános struktúrát, amelynek keretében a projekt megvalósul, elemezve a projekt által megoldandó problémákat, ismertetve a választott stratégiát.

2.1. Ország- és ágazati stratégia, tartományi fejlesztési terv

A partnerország fejlesztési helyzetének rövid ismertetése, különös tekintettel a projekt kapcsolódására a tartományi fejlesztési tervhez, beleértve azt az ágazatot, amelyben a projekt megvalósul. Az ismertetés csak a projekt által megoldandó problémák megértéséhez szükséges információkra szorítkozzon.

2.2. A problémák azonosítás és elemzése

Az ok-okozati elemzés alapján érdemes hierarchikus sorrendbe állítani a problémákat, ezzel megkönnyítve a megoldandó probléma azonosítását. Ki kell térni arra is, hogy a probléma hogyan érinti a nemek közötti egyenlőség és a környezetvédelem kérdését, valamint a probléma mérhető mutatóira, amelyek segítségével meghatározható a megoldás irányába tett előrelépés.

2.3. A projektben részt vevő kedvezményezettek és partnerek bemutatása

A projekt kedvezményezettjeinek és résztvevőinek bemutatása alapvető fontosságú a megoldandó problémák, a célkitűzések és a hatékony és fenntartható megoldás megvalósításához szükséges tevékenységek kellő megértéséhez. Lehetőség szerint a kedvezményezettek is vegyenek részt az elemzés elkészítésében.

2.4. Átfogó célkitűzések és konkrét célok elemzése

A projekt tervezett kimenetele – a probléma megoldási módjának és a megoldás eszközeinek ismertetése. A legmegfelelőbb és leginkább megvalósítható stratégia kiválasztása számos szempont alapján történik, például: a partnerek prioritásai, a siker esélye, költségvetés, időigény, az egyenlőtlenségek csökkentésének elősegítése stb.

2.5. Intézményi és jogi háttér

A projekt céljainak elérésére fordítandó hazai humán, intézményi és pénzügyi erőforrások azonosítása, a projekt megvalósításához, illetve a kívánt hatás eléréséhez szükséges jogi háttér, valamint a főbb szereplők (kormányzati szervezetek, nonprofit szervezetek) bemutatása.

2.6. Releváns projektek ismertetése, tanulságok

Kormányzati vagy más donorok hasonló korábbi és jelenlegi projektjeinek, azok tapasztalatainak és tanulságainak ismertetése az átfedések elkerülése és a komplementer jelleg erősítése érdekében.

3. Szakmai indoklás és célkitűzések

3.1. A projekt átfogó célkitűzése (fejlesztési cél) – hosszú távú hatás

Ez a pont a nemzetközi fejlesztési együttműködési programmal összhangban lévő, ágazati és alágazati fejlesztési stratégiára épülő átfogó célkitűzést határozza meg, kitérve a kedvezményezettek számára várható hosszú távú hatásokra is.

3.2. A projekt közvetlen célja – azonnali és középtávú hatások

A projekt konkrét célja a fő probléma megoldásának meghatározása. Elő kell segítenie az átfogó célkitűzés megvalósulását és a projekt eredményeiből kell levezethetőnek lennie. Fontos, hogy álljanak rendelkezésre számszerűsíthető vagy egyértelmű fogalmakkal meghatározható, objektív módon igazolható mutatók, és azok ellenőrzésére szolgáló eszközök.

3.3. Eredmények

A projekt közvetlen céljainak megvalósítását célzó tevékenységek elvégzését követően várható eredmények felsorolása. Az eredményeknek világosan azonosíthatóknak és mérhetőeknek kell lenniük. A logikai keretmátrixnak egyértelmű mennyiségi és minőségi mutatókat, valamint azok ellenőrzésére szolgáló eszközöket kell tartalmaznia.

3.4. Tevékenységek

Ez a pont határozza meg a projekt során, a kívánt eredmények elérése érdekében elvégzendő tevékenységeket. Az eredmény eléréséhez több, különböző tevékenység elvégzésére van szükség. Meg kell határozni, hogy a tevékenység mikor kezdődik és mikor fejeződik be, ki felelős annak elvégzéséért és milyen eredmény elérését segíti elő.

3.5. Ráfordítások

Ez a pont a projekt leírásának lényege. Célszerű minden egyes tevékenységhez hozzárendelni a végrehajtásához szükséges humán erőforrásokat, eszközöket, berendezéseket, ütemtervet, költségvetést és az egyéb igénybevett forrásokat.

4. Feltételezések, kockázatok, alternatív megoldások

4.1. Feltételezések

A feltételezések a tevékenységek megkezdéséhez szükséges előfeltételek mellett, a megvalósítást vagy a végeredményt befolyásoló külső tényezők, események vagy feltételek. Feltételezések vonatkozhatnak a tevékenységekre, az eredményekre és a konkrét célokra. Rendkívül fontosak azok a feltételezések, ahol más szervezetek vagy a kormány közreműködésére van szükség. Ezeket részletesen kell ismertetni, hogy a megvalósítás során a meghatározott mutatók segítségével lehetőség legyen annak megállapítására, hogy a feltételezések valóban realizálódtak-e.

4.2. Kockázatok és kockázatsökkentő intézkedések

Minden projekt jár bizonyos természeti, politikai, társadalmi, pénzügyi és gazdasági kockázattal, amelyet lehetőség szerint ki kell küszöbölni. A kockázatok olyan negatív külső tényezők, amelyek nagy valószínűséggel nem következnek be, de a projekt céljának elérésére hatással lehetnek. Erre példaként említhető a kormányzati politika megváltozása vagy új jogszabályok bevezetésének elmaradása.

4.3. Alternatív megoldások

Az előre nem látható helyzetek és a nem befolyásolható tényezők kezelése érdekében szükséges bizonyos fokú rugalmasság és a szükséges változtatások megtételére szolgáló mechanizmus, amelynek finanszírozásáról szükség szerint gondoskodni kell. A projektekbe be kell építeni a külső tényezők ellenőrzésére szolgáló mechanizmusokat is.

5. A megvalósítás összetevői

5.1. A résztvevők szerepe és feladatai

Ismertetni kell a projekt résztvevőit, a munkaterv elkészítéséhez és aktualizálásához szükséges intézkedéseket, a végrehajtási eljárásokat, valamint az összes érintett feladatát. Elengedhetetlen a megfelelő tervezés és a végrehajtás rendszeres ellenőrzése.

5.2. Munkaterv és ütemterv

Körvonalazni kell egy reális és igazolható munkatervet, figyelembe véve azt az időt is, amire az előzetes logisztikai feladatok ellátásához szükség van. Hivatkozni kell azokra a fontosabb dátumokra és eseményekre, amelyekhez a projektnek az érintett országban igazodnia kell, mint például az éves kormányzati költségvetési ciklus.

5.3. Eszközök, költségvetési sorok

Részletesen meg kell határozni az eszközöket és ráfordításokat, ezen belül a technikai segítségnyújtást. Ezek a következő csoportokba oszthatók: infrastruktúra, berendezések és eszközök, működési ráfordítások, humán erőforrás, szaknácásadás, szolgáltatások, speciális alapok és tartalékalapok, valamint időigény. A költségeket ráfordítás-típusonként kell részletezni. A jelen pályázati felhívás céljára amerikai dollárban (USD) – kell a költségeket megadni, megjelölve a finanszírozás forrását. A magyarázó szövegben csak a fő költségvetési sorok ismertetendők, a részletes tételes költségvetést a Mellékletnek kell tartalmaznia.

5.4. Monitoring és ellenőrzés

Ismertetni kell az ellenőrzési tevékenységek ütemtervét (beszámolók készítése, megbeszélések összehívása vagy más belső és külső ellenőrzései feladatok végzése), valamint a tevékenységet végző személyeket. Meg kell határozni a főbb mutatószámokat, hogy a tényleges teljesítményt össze lehessen vetni a célkitűzésekkel, és ezeket a projekt logikai keretmátrixában meg kell adni.

5.5. Különleges feltételek és intézkedések

A különleges feltételek és intézkedések olyan kezdeményezések vagy döntések lehetnek, amelyeket még a projekt indítása előtt végre kell hajtani, illetve meg kell hozni. Mindezeket követhető módon ütemezni kell.

6. Minőséget és fenntarthatóságot biztosító tényezők

6.1. A kedvezményezettek (Etióp Vízügyi Minisztérium) aktív részvétele

Az, hogy a projekt célcsoportjai és kedvezményezettjei milyen mértékben vesznek részt a projekt kialakításában és megvalósításában, rendkívül fontos a helyi támogatás elnyerése és a külső támogatás megszűnése utáni fenntarthatóság biztosítása érdekében.

6.2. Kormányzati támogatás

Be kell mutatni az adott ágazati politikát és azt, hogy a partner és/vagy partnerkormány milyen mértékben mutatkozott készen arra, hogy támogatást nyújtson a célok eléréséhez a projekt megvalósítása folyamán, illetve a donortámogatás lejárta után.

6.3. Megfelelő technológia

Ez a cím a tevékenységek elvégzéséhez és az eredmények megtervezéséhez szükséges szakmai/technológiai módozatokat és eszközöket takarja, mivel a technológiai változtatás nem csak lehetőségeket, de egyben kockázatokat is rejt. Többek között a helyi körülményeket és a különböző igényeket fontos figyelembe venni (pl. tartalék alkatrészek rendelkezésre állása, a biztonsági előírások megfeleltetése, helyi lakosok – férfiak és nők – üzemeltetésbe és karbantartásba való bevonásának lehetősége).

6.4. Társadalmi-kulturális szempontok

A projektnek figyelembe kell vennie a helyi társadalmi és kulturális tényezőket, normákat és szokásokat, mivel azok hatással lehetnek az érintettek motivációjára és ezáltal aktív részvételére, elkötelezettségére és felelősségvállalására. Különleges intézkedéseket kell tenni annak biztosítása érdekében, hogy az összes kedvezményezett-csoport megfelelő szintű hozzáféréssel rendelkezzen a projekt eredményeihez a megvalósítás folyamán és azt követően is.

6.5. Nemek közötti egyenlőség

A projektnek figyelembe kell vennie a nők és férfiak sajátos igényeit és érdekeit, ami a szolgáltatások és infrastruktúra hosszú távú és igazságos igénybevételét biztosítja, emellett hosszú távon hozzájárul a nemek közötti egyenlőtlenségek csökkentéséhez is.

6.6. Környezetvédelem

A pályázó fejtse ki, hogy a projekt milyen mértékben óvja vagy károsítja a környezetet, és ezáltal milyen mértékben támogatja vagy ássa alá a hosszú távú előnyök biztosítását. A hangsúlyt a környezetvédelmi szempontból fenntartható fejlődésre kell fektetni.

6.7. Intézményi és vezetői kapacitás

A helyi intézményi és vezetői kapacitás létfontosságú szerepet játszik a projekt hatékonyságának és fenntarthatóságának biztosítása szempontjából. Ebben a pontban ki kell fejteni, hogy a végrehajtó szervezetek, illetve a helyi intézmények mennyire képesek és hajlandók a projekt végrehajtására, illetve annak fenntartására a donortámogatás megszűnte után is.

6.8. Gazdasági és pénzügyi megvalósíthatóság

Elengedhetetlen a projekt megvalósítása után a gazdasági és pénzügyi fenntarthatóság, valamint a hozzáadott érték kedvezményezettek közötti megoszlásának reális előrejelzése. Figyelmet kell fordítani arra, hogy a partnerszervezet, illetve intézmény hajlandó-e beruházni a projekt célkitűzéseinek megvalósításába.

7. Csatolandó dokumentumok

7.1. A projekt logikai keretmátrixa

Egyoldalas táblázat az átfogó célkitűzések, konkrét célok, eredmények, tevékenységek és ráfordítások közötti főbb logikai kapcsolatokról és ok-okozati összefüggésekről, megadva az ellenőrzésre szolgáló mutatókat, a mutatók forrásait, a legfontosabb kockázati tényezőket és feltételezéseket.

	Beavatkozási logika	Objektív módon mérhető mutatók	A mutatók forrásai	Feltételezések és kockázati tényezők
Átfogó célkitűzések				
A projekt közvetlen célja				
Eredmények				
Tevékenységek				

A logikai keretmódszer (LOGical FRAMEwork) segít tisztázni a projekt célját és létjogosultságát; világosan meghatározni a projekt elemeit; az előkészítés korai szakaszában elemezni a projekt környezetét; meghatározni, hogyan mérhető a projekt előrehaladása, a célok elérése. A logikai keretmátrix összevontan tartalmazza a projekt céljait, a hozzárendelt mutatókat, a megvalósítás kockázatait, a szükséges erőforrásokat és a lehetséges eredményeket, azaz a teljes projektet egy oldalban.

A Beavatkozási logika az alábbi struktúrát követi:

- a) *Átfogó célkitűzések* – a kedvezményezettek számára érvényesülő hosszú távú hatások, amelyekhez magának a projektnek (a többi projekt mellett) hozzá kell járulnia a kitűzött ☞
- b) *Konkrét célokkal* – amelyek a projekt konkrét (azonnali és középtávú) céljai, teljesülésük esetén a célcsoportok számára fenntartható előnyökkel/észlelhető hatásokkal járnak, és amelyeket az ☞
- c) *Eredmények* – révén kell elérni, amelyek a végrehajtott ☞
- d) *Tevékenységek* – elvégzése által jönnek létre.

A második és a harmadik oszlopban a projekt különböző szintjeire vonatkozóan meg kell adni az objektív módon igazolható mutatókat és az ellenőrzés forrásait és eszközeit. Az átfogó célkitűzéseket, a konkrét célokat és az eredményeket a gyakorlatban mérhető módon kell kifejezni (pl. mennyiség és minőség, célcsoport, idő és hely), és a megvalósítási szakaszban a projekt igényeihez kell igazítani, hogy lehetővé váljon a hatékony ellenőrzés. Az ellenőrzés forrásai és eszközei olyan dokumentumok, beszámolók és más információs források, amelyek lehetővé teszik a tényleges előrehaladás összemérését a tervezett eredményekkel és célokkal.

A feltételezések (és kockázati tényezők) oszlopban meg kell adni azokat a külső tényezőket, amelyek a projekten kívül esnek, de létfontosságúak a tevékenységek elvégzéséhez és a konkrét célok, eredmények és várt hatások eléréséhez. A feltételezéseket úgy kell megfogalmazni, mint az ideális külső környezet és helyzet leírását, lehetővé téve meglétük objektív ellenőrzését is. A kockázatok azok a negatív külső tényezők, amelyek veszélyeztethetik a projekt előrehaladását és sikerét.

7.2. A pályázó Etiópiában működő partnerszervezetének – ha van ilyen – nyilatkozata vagy Etiópia illetékes szervének – amennyiben szükséges – nyilatkozata.

A dokumentumnak meg kell erősítenie, hogy:

- a) a partnerszervezet vagy illetékes szerv egyetért a projekttel, illetve támogatja a projektet;
- b) a projekthez vásárolt eszközöket, berendezéseket – ha szükség van ilyenekre – a megvalósítás után a partnerszervezet vagy illetékes szerv átveszi és rendeltetésszerűen működteti;
- c) az ellenőrzést és értékelést végző szervek számára lehetővé teszik és elősegítik a projekt előrehaladásának és megvalósításának ellenőrzését, illetve
- d) nonprofit szervezetek esetében a dokumentumnak igazolnia kell, hogy a pályázó Etiópiában hivatalosan nyilvántartásba vett segélyszervezet, vagy a bejegyzés érdekében a pályázó érdemi intézkedést tett.

A jól működő partnerségek rendkívül fontosak a projekt sikeréhez. Partnerség alatt a pályázó szervezet, valamint annak hazai és külföldi partnerei között fennálló olyan kapcsolat értendő, amely az összes érintett fél előnyére szolgál. A projektek egyik alapvető célja a kapacitásépítés. A kapacitásépítés az egyén, a szervezet, az ágazat vagy egy nagyobb rendszer teljesítményének javítására szolgáló stratégiákat és módszereket foglalja magába.

7.3. A projekt részletes, tételes költségvetése

A részletes költségvetésnek legalább az alábbi fő költségvetési sorokat kell tartalmaznia:

- a) projektszemélyzet (vezetés, tanácsadók, hazai és helyi szakértők),
- b) kiküldetési költségek (repülőjegy, helyi közlekedés, szállás, napidíj),
- c) a projekthez közvetlenül kapcsolódó dologi költségek
 - oktatás dologi költségei,
 - belföldi közlekedési költségek,
 - anyagok, készletek, posta, fénymásolás, sokszorosítás stb.,
 - berendezések (számítógép, szoftver, oktatási segédeszközök),
- d) működési és adminisztrációs költségek.

A támogatási összegből finanszírozott beszerzéseket értékhatártól függően a mindenkor hatályos közbeszerzési törvénynek megfelelően kell megvalósítani. A légi és vasúti közlekedés költségei kizárólag turista (illetve 2. osztály) díjszabáson támogathatóak.

Külső szakértő díjazása – a projekt jellegétől, illetve a szakértői tevékenységtől függően – legfeljebb nettó 50 000 HUF/ szakértő/nap értékben támogatható, illetve saját forrásként történő elszámolás esetén ilyen összegben elszámolható.

A felmerülő költségeket számlával kell igazolni. Az egyes költségvetési tételekben fel kell tüntetni a nettó kiadást, a fizetendő, a visszaigényelhető és a vissza nem igényelhető ÁFÁ-t, valamint a bruttó kiadást.

A költségvetést a IV. számú mellékletben található táblázatnak megfelelően kell kitölteni.

Előleg igénylése esetén annak pontos összegét a tételes költségvetésben, részletes indokolását pedig a költségvetéshez külön lapon csatolni kell.

7.4. Részletes információk a pályázóról, referencialista

Részletes információkat a pályázókról az V. és a VI. mellékletben kell megadni. A referencialistában a pályázónak információt kell szolgáltatnia az előző két évben (2006., 2005.) megvalósított projektekről (a projekt címe, rövid ismertetése, megvalósítás helye, projekt időtartama, a támogató és a kapcsolattartó neve).

7.5. A pályázó projektvezetőjének önéletrajza.

7.6. Műszaki specifikációk

A pályázatban meg kell adni a műszaki berendezések részletes műszaki specifikációját, a licencfeltételeket, a tulajdonjogokat stb.

7.7. Oktatási programok

A tervezett projektek megvalósításához kötődő tanfolyamok, szemináriumok, képzések tartalmát és vázlatát kell ismertetni.

IV. melléklet

Sor-szám	Az ellátandó feladatok ütemtervi egységenkénti részletezése Ezen belül: A feladat elvégzéséhez szükséges közvetlen költségek részletezése											
	Időtartam (-tól -ig)	Program szakasz megjelölése	Konkrét teendők részletes felsorolása	Munkakör/ szolgáltatás megnevezése	Feladatokhoz rendelhető idő- szükséglet, (egyéb mérhető) mennyiségi egységgel	Felmerülő kiadások költség- nemenkénti megnevezése	Felmerülő kiadások költségnemen- belüli részletezése	Mennyiségi egységre jutó tervezett díja/ára	Összes költsége (5×8)	9. oszlopból az igényelt KüM támoga- tás összege	9. oszlopból a saját hozzájárulás összege	9. oszlopból partner hozzájárulása
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

V. melléklet

PÁLYÁZATI ŰRLAP

A pályázó szervezet

Teljes név:	
Rövid név (betűszó stb.):	
Székhely, telephely címe:	
Nyilvántartásba vétel száma/Cégjegyzékszám:	
Adószám:	
TB-folyószámla száma:	
Telefonszám:	Fax:
E-mail cím:	

A pályázó szervezet banki adatai

Számlavezető bank megnevezése:
A bank címe:
A pályázó bankszámlaszáma:

Részesült-e korábban a Külügyminisztérium támogatásában?

Igen ☐

Nem ☐

Ha igen, akkor a Külügyminisztérium melyik szervezeti egységétől, mikor, milyen programra, mekkora összegre pályáztak, mekkora összeget nyertek?

KüM szervezeti egység (előirányzat megnevezése)	Év	Program megnevezése	Megpályázott összeg (HUF)		Elnyert támogatási összeg (HUF)	
			nettó	bruttó	nettó	bruttó

A megpályázott projekt vonatkozásában részesült-e egyéb támogatásban?

Igen ☐

Nem ☐

Ha igen, akkor milyen szervezettől, mikor és mekkora összegben?

Szervezet	Év	Program megnevezése	Megpályázott összeg USD (HUF)		Elnyert támogatási összeg USD (HUF)	
			nettó	bruttó	nettó	bruttó

VI. melléklet

PÁLYÁZÓI NYILATKOZAT (nonprofit pályázók részére)

1. Kijelentem, hogy a pályázatban foglalt adatok, információk és dokumentumok teljes körűek, valódiak és hitelesek.
2. Tudomásul veszem, hogy 60 napon túli köztartozás esetén annak megfizetéséig az általam képviselt szervezetet támogatás nem illeti meg.
3. Tudomásul veszem, hogy támogatás esetén a támogatás kedvezményezettjének neve, a támogatás tárgya, a támogatás összege, a támogatott program megvalósítási helye nyilvánosságra hozható.
4. Kijelentem, hogy az általam képviselt szervezetnek az államháztartás alrendszereiből folyósított támogatásból eredő lejárt és ki nem egyenlített tartozása nincs.
5. Hozzájárulok a pályázat szabályszerűségének és a támogatás rendeltetésszerű felhasználásának jogszabályban és a Külügyminisztérium által írásban meghatalmazott személyek, szervek által történő ellenőrzéséhez.
6. Kijelentem, hogy a nyertes pályázat megvalósítása során a Külügyminisztériumot, mint támogatót megnevezem.
7. Tudomásul veszem, hogy szerződéskötés csak az Etiópiában történt bejegyzésről szóló igazolás bemutatásával lehetséges. A dokumentumnak igazolnia kell, hogy a pályázó Etiópiában hivatalosan nyilvántartásba vett szervezet. Szerződéskötéskor a bejegyzést igazoló dokumentum nem helyettesíthető a bejegyzés érdekében tett érdemi intézkedést bizonyító irattal.
8. Hozzájárulok, hogy a köztartozások figyelemmel kísérése céljából az általam képviselt szervezet adószámát, társadalombiztosítási folyószámlaszámát a támogatást nyújtó szerv és a Kincstár felhasználja a lejárt köztartozások teljesítésére, illetőleg az adósság bekövetkezése tényének és összegének megismeréséhez.

9. Hozzájárulok azonnali beszédési megbízás megadásához, arra az esetre, ha a Külügyminisztérium a szerződéstől eláll és a már kifizetett támogatási összeget visszaköveteli.

.....
(dátum)

.....
(cégszerű aláírás)

PÁLYÁZÓI NYILATKOZAT
(profitorientált pályázók részére)

1. Kijelentem, hogy a pályázatban foglalt adatok, információk és dokumentumok teljes körűek, valódiak és hitelesek.
2. Tudomásul veszem, hogy 60 napon túli köztartozás esetén annak megfizetéséig az általam képviselt szervezet támogatás nem illeti meg.
3. Tudomásul veszem, hogy támogatás esetén a támogatás kedvezményezettjének neve, a támogatás tárgya, a támogatás összege, a támogatott program megvalósítási helye nyilvánosságra hozható.
4. Kijelentem, hogy az általam képviselt szervezetnek az államháztartás alrendszereiből folyósított támogatásból eredő lejárt és ki nem egyenlített nincs.
5. Kijelentem, hogy az általam képviselt szervezet nem áll végelszámolás alatt, illetve ellene csőd- és felszámolási eljárás nincs folyamatban.
6. Tudomásul veszem, hogy bejelentési kötelezettségem van a pályázat elbírálásáig, illetve a támogatási szerződés lejártáig, ha az általam képviselt szervezet ellen felszámolási vagy csődeljárás indul, illetve 60 napnál régebbi köztartozása áll fenn.
7. Hozzájárulok a pályázat szabályszerűségének és a támogatás rendeltetésszerű felhasználásának jogszabályban és a Külügyminisztérium által írásban meghatalmazott személyek, szervek által történő ellenőrzéséhez.
8. Kijelentem, hogy a nyertes pályázat megvalósítása során a Külügyminisztériumot, mint támogatót megnevezem.
9. Hozzájárulok, hogy a köztartozások figyelemmel kísérése céljából az általam képviselt szervezet adószámát, társadalombiztosítási folyószámlaszámát a támogatást nyújtó szerv és a Kincstár felhasználja a lejárt köztartozások teljesítése, illetőleg az adósság bekövetkezése tényének és összegének megismeréséhez.
10. Hozzájárulok azonnali beszédési megbízás megadásához, arra az esetre, ha a Külügyminisztérium a szerződéstől eláll és a már kifizetett támogatási összeget visszaköveteli.

Dátum:

.....
(cégszerű aláírás)

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kormányrendelet felhatalmazása alapján jelenteti meg a Miniszterelnöki Hivatal a Magyar Közlöny mellékleteként a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐT**. A lap hetente, szerdánként, tematikus főrészekben hitelesen közli a legfőbb állami, önkormányzati, társadalmi, gazdasági szervek, illetve szervezetek személyi, szervezeti, igazgatási és képzési, valamint a hírközlési tevékenység (frekvenciagazdálkodás, távközlés, postaügy, informatika) közleményeit, továbbá az üzleti élet híreit. Térítési díj ellenében közzé tesszük a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyonértékesítési pályázatait, az állami, társadalmi, gazdasági szervezetek, parlamenti pártok, kamarák, helyi önkormányzatok, egyházak, különböző képviseletek közleményeit. Fizetett hirdetésként – akár színes oldalakon is – helyet kaphatnak az Értesítőben a gazdálkodó szervezetek, egyetemek, alapítványok, de magánszemélyek közérdeklődésre számot tartó közlései is.

Őszintén reméljük, hogy a hírek, információk, közlemények egy lapban történő pontos és rendszerezett formában való közreadásával sikerül hatékonyabbá és eredményesebbé tenni előfizetőink tájékozódását a hivatali és üzleti életben. Az érdeklődők számára egyéb hasznos információkat is nyújt a lap.

Az Európai Unió Hivatalos Lapja 2004. május 1-jétől az Európai Unió hivatalos nyelveként magyarul is megjelenik. A hivatalos lap L és C sorozatból áll.

Az L (Legislation) sorozatban kerülnek kiadásra az Európai Unió hatályos jogszabályai, az ún. elsődleges jogforrások (alapító szerződések, csatlakozási szerződések, társulási szerződések), továbbá az alábbi jogforrások: *rendeletek, irányelvek, határozatok*.

Az EU Hivatalos Lapjában történő közzétételt követően az évfolyam és a kötet számára, valamint a megjelenés dátumára hivatkozással, cím szerint, 2004. május 1-jétől folyamatosan tájékoztatást adunk a hivatalos lap L kiadásában megjelenő jogi aktusokról a Magyar Közlöny mellékleteként megjelenő **Hivatalos Értesítőben**.

A lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó 1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6. címén, levélcím: 1394 Budapest 62., Pf. 357; faxszám: 318-6668.

2007. évi éves előfizetési díja: 15 372 Ft áfával.

A **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** egyes számai megvásárolhatók a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275, e-mail: kozlonycentrum@mhk.hu), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

MEGRENDELŐ LAP

Megrendelem a **HIVATALOS ÉRTESÍTŐ** című lapot példányban, és kérem a következő címre kézbesíteni:

Megrendelő neve:

címe (város/község, irányítószám):

utca, házszám:

Ügyintéző (telefonszám):

2007. évi előfizetési díj fél évre 7 686 Ft áfával ☐

egy évre 15 372 Ft áfával ☐

Számlát kérek a befizetéshez. ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

Kelt.:

.....
cégszerű aláírás

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezik – többek között – a Magyar Köztársaság Kormánya hivatalos lapjának, a **Határozatok Tárá**nak megjelentetéséről.

A Határozatok Tárát szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal a Szerkesztőbizottság közreműködésével, évente mintegy 60 alkalommal jelenik meg.

A Határozatok Tára a Kormánynak azokat a határozatait (kétezeres) közli, amelyeknek közzétételét a Kormány elrendelte, továbbá tartalmazza a miniszterelnök határozatait, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter határozatait, valamint a minisztériumok, az országos hatáskörű szervek, az önkormányzatok közleményeit, hirdetményeit, különféle tájékoztatóit, továbbá azokat a közleményeket stb., amelyeket a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter engedélyez.

A Határozatok Tára megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén (Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6.; postacím: 1394 Budapest 62, Pf. 357) vagy a 318-6668 faxszámán.

Éves előfizetési díja 2007. évre: 22 932 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275, e-mail: kozlonycentrum@mhk.hu), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a

HATÁROZATOK TÁRA

című lapot példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

2007. évi előfizetési díj egy évre: 22 932 Ft áfával. ☐

fél évre: 11 466 Ft áfával. ☐

Csekket kérek a befizetéshez ☐

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

5 érvünk van:

hivatalos és hiteles
jogszabályszovegek

hasznos kiegészítők
(pl. iratmintatár)

folyamatosan
 aktualizált
 kommentárok

megújult, gyors
keresőprogram

online frissítés
naponta

Éves előfizetési díj:
72 000 Ft + áfa
diákkedvezmény: 50%

Készült a
MAGYAR KÖZLÖNY
nyomdai tőpéldánya
alapján

HU ISSN 1787-7784

MAGYAR HIVATALOS KÖZLÖNYKIADÓ

klubtagság

Előfizetésével Ön jogosult lesz a Közlöny Klub névre szóló prémium kártyájára, amellyel nem csak a Magyar Hivatalos Közlönykiadó boltjaiban részesül azonnali árkedvezményben, hanem az Euro Discount Club partnercégeinél is országszerte.

 www.mhk.hu
06 (80) 200-723

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra és elektronikus kiadványokra szóló előfizetésüket folyamatosanak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük a 2007. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel). Az esetleges módosítást szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni. Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be.

Készpénzes befizetés kizárólag a Magyar Hivatalos Közlönykiadó ügyfélszolgálatán (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levél-cím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1394 Budapest, 62. Pf. 357. Fax: 318-6668).

A 2007. évi előfizetési díjak

(Az árak az áfát tartalmazzák.)

Magyar Közlöny	99 792 Ft/év	Környezetvédelmi és Vízügyi Értesítő	15 120 Ft/év
Hivatalos Értesítő	15 372 Ft/év	Közlekedési Értesítő	24 696 Ft/év
Határozatok Tára	22 932 Ft/év	Kulturális Közlöny	18 900 Ft/év
Önkormányzatok Közlönye	5 544 Ft/év	Külgazdasági Értesítő	20 160 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	18 900 Ft/év	Munkaügyi Közlöny	15 372 Ft/év
Bányászati Közlöny	4 788 Ft/év	Oktatási Közlöny	21 924 Ft/év
Belügyi Közlöny	25 452 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	30 492 Ft/év
Egészségbiztosítási Közlöny	22 176 Ft/év	Sportértesítő	5 040 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	27 720 Ft/év	Statisztikai Közlöny	13 104 Ft/év
Ellenőrzési Figyelő	3 528 Ft/év	Szociális Közlöny	15 624 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	18 396 Ft/év	Turisztikai Értesítő	11 844 Ft/év
Gazdasági Közlöny	23 436 Ft/év	Ügyvédségi Közlöny	6 552 Ft/év
Hírközlési Értesítő	6 552 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alap Hírlevele	5 040 Ft/év
Honvédelmi Közlöny	18 648 Ft/év	Pénzügyi Szemle	19 908 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	15 876 Ft/év	L'udové noviny	3 780 Ft/év
Jogtanácsadó	6 804 Ft/év	Neue Zeitung	4 788 Ft/év

Cégközlöny CD

A Cégközlöny hatályos és hiteles céginformációk – az üzleti életben részt vevők számára nélkülözhetetlen, naprakész – adatbázisát tartalmazó, heti rendszerességgel lemezen megjelenő lap formátuma 2007. október 1-jétől várhatóan megújul. Erre tekintettel a CD a 2007. évben január 1-jétől szeptember 30-ig fizethető elő. A háromnegyed éves előfizetés díja a 20%-os áfával: 106 272 Ft.

Közbeszerzési Értesítő

A hetente több száz, minden szakterületre kiterjedő közbeszerzési felhívás részletes leírását és feltételeit tartalmazó Közbeszerzési Értesítő című hivatalos lap révén az előfizetők a leggyorsabban, autentikus forrásból értesülhetnek a pályázatokról. Az Értesítő – a tervezett formátumváltás miatt – a 2007. évben fél évre fizethető elő. A féléves előfizetés díja áfával: 55 062 Ft.

A HIVATALOS JOGSZABÁLYTÁR (CD)

hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteményének 2007. évi éves előfizetési díjai:

(Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Önálló változat	72 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	260 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	130 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	340 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	160 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	590 000 Ft

Az EU-JOGSZABÁLYTÁR (CD)

Az Európai Unió Jogszabályai gyűjteményének 2007. évi éves előfizetési díja

(Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Önálló változat	72 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	260 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	130 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	340 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	160 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	590 000 Ft

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 2006-os évfolyama jelenik meg CD-n az eredeti küalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően. Ára: 12 000 Ft + áfa.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével. A Szerkesztőbizottság elnöke: Gilyán György. A szerkesztésért felelős: Kovácsné dr. Szilágyi-Farkas Zsuzsanna. Budapest V., Kossuth tér 1-3. Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodala László elnök-vezérigazgató. Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel.: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Centrumban (tel.: 321-5971, fax: 321-5275, e-mail: kozlonycentrum@mhk.hu), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2007. évi éves előfizetési díj: 99 792 Ft. Egy példány ára: 210 Ft 16 oldal terjedelemtől, utána +8 oldalanként +189 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközből emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

07.1048 – Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.